

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra obchodu a cestovního ruchu

Diplomová práce

Ekologické zemědělství (regionální strukturální a geografické analýzy)

Vypracovala: Bc. Soňa Meinelová
Vedoucí práce: Ing. Hana Doležalová, Ph.D.

České Budějovice 2014

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Fakulta ekonomická

Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Soňa MEINELOVÁ**
Osobní číslo: **E12586**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Obchodní podnikání**
Název tématu: **Ekologické zemědělství (regionální strukturální a geografické analýzy)**
Zadávací katedra: **Katedra obchodu a cestovního ruchu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Vyhodnocení dat ÚZEI (MZe) za ekologickou zemědělskou produkci Jihočeského kraje ČR pomocí geografické analýzy a odbytových diagramů. Geografická analýza poskytne základní přehled o teritoriálním rozmístění rostlinné a živočišné produkce, diagramy pak přehled o základních odbytových tocích. Pomocí mapových výstupů budou analyzovány také vybrané odbytové formáty. Práce je součástí projektu GAJU 019/2013/S.

Metodický postup:

1. Studium odborné literatury (ekologické zemědělství).
2. Zpracování dat ÚZEI (databáze EZ za vybraný region).
3. Vytvoření mapových výstupů a odbytových diagramů.
4. Formulace závěrů.

Rámcová osnova:

1. Úvod. 2. Literární rešerše. 3. Cíle a metody. 4. Analýza a syntéza poznatků z vlastního zkoumání. 5. Vlastní návrhy. 6. Závěr. 7. Seznam literatury.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **60 - 80 stran**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**
Seznam odborné literatury:

Kouřilová, J. (2007). *Multifunkční ekologické a konvenční zemědělství se zřetelem na podhorské a horské oblasti.* České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta.
Šarapatka, B., Urban J. a kol. (2006). *Ekologické zemědělství v praxi.* Šumperk: PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců.
Nařízení Rady č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů. Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Hana Doležalová, Ph.D.**
Katedra obchodu a cestovního ruchu

Datum zadání diplomové práce: **10. ledna 2014**
Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2015**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKOLOGICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (26)
370 05 České Budějovice

Ing. Viktor VOJTKO, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 22. července 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 15. srpna 2014

.....

Soňa Meinelová

Poděkování

Děkuji Ing. Haně Doležalové, Ph.D. za odborné vedení, vstřícný přístup a důvěru při zpracování této diplomové práce.

Zároveň bych ráda poděkovala Doc. Josefu Navrátilovi, RNDr., Ph.D. za zpracování mapových podkladů pro účely této práce a své rodině a příteli za jejich všestrannou podporu.

Obsah

1	ÚVOD	3
2	LITERÁRNÍ REŠERŠE	4
2.1	Obecný úvod do ekologického zemědělství	4
2.1.1	Vymezení základních pojmů	4
2.1.2	Legislativní úprava ekologického zemědělství	6
2.1.3	Cíle a principy	7
2.2	Pravidla ekologické produkce	10
2.2.1	Pravidla rostlinné produkce	10
2.2.2	Pravidla živočišné produkce.....	11
2.3	Kontrola a certifikace bioprodukce	14
2.3.1	Kontrolní systém v ČR.....	14
2.3.2	Certifikace.....	17
2.4	Označování bioprodukce	18
2.4.1	Označování biopotravin.....	18
2.4.2	Označování bioproduktů a ostatních bioproduktů	19
2.5	Charakteristika ekologického zemědělství v ČR	20
2.5.1	Struktura rostlinné produkce	25
2.5.2	Struktura živočišné produkce	28
2.6	Zpracování bioprodukce	31
2.6.1	Pravidla zpracování biopotravin.....	31
2.6.2	Výrobci biopotravin v ČR	32
2.7	Odbyt faremní bioprodukce	34
2.7.1	Formy odbytu	35
2.7.2	Odbyt faremní bioprodukce v ČR.....	39
2.8	Trh s biopotravinami v ČR	40
2.8.1	Poptávka po biopotravinách	41
2.8.2	Distribuce biopotravin	42
2.8.3	Mezinárodní srovnání	43
3	CÍL PRÁCE A POUŽITÁ METODIKA	46
3.1	Cíl práce	46
3.2	Hypotézy	46

3.3	Metodický postup práce.....	46
4	ANALÝZA EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSKÉ PRODUKCE A ODBYTU V JIHOČESKÉM KRAJI	48
4.1	Charakteristika ekologického zemědělství.....	48
4.2	Analýza rostlinné produkce a odbytu.....	48
4.2.1	Orná půda.....	49
4.2.2	Trvalé travní porosty	76
4.2.3	Trvalé kultury	78
4.3	Analýza živočišné produkce a odbytu.....	82
4.3.1	Hospodářská zvířata	82
4.4	Analýza zpracovatelských kapacit	96
4.5	Vybrané odbytové formáty	99
4.5.1	Specializované prodejny zdravé výživy a biopotravin	100
4.5.2	Farmářské trhy.....	102
4.5.3	Bedýnková družstva	104
5	VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ.....	107
6	ZÁVĚR.....	112
7	SUMMARY.....	114
8	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	116
9	SEZNAM ZKRATEK	119
10	SEZNAM GRAFŮ, TABULEK, OBRÁZKŮ A DIAGRAMŮ... 	120
11	SEZNAM PŘÍLOH.....	124

1 ÚVOD

Od svého počátku v 90. letech, jak hovoří jedna z ročenek ekologického zemědělství Ministerstva zemědělství ČR, prošlo ekologické zemědělství dynamickým rozvojem. Z původně alternativního zemědělského systému podporovaného úzkým okruhem lidí vznikla státem uznávaná, podporovaná a zákonem definovaná produkce, která má přísně stanovená pravidla.

Navzdory některým současným negativním názorům a diskuzím na téma ekologické zemědělství a biopotraviny, ať už ze strany laické veřejnosti či odborníků, je nezpochybnitelný nárůst jeho významu a zájmu ze strany jak zemědělců, tak i spotřebitelů. Důkazem toho jsou každoročně převážně narůstající data týkající se počtu registrovaných ekologických podnikatelů, ekologické zemědělské produkce a výroby biopotravin, které spotřebitelé stále více vyhledávají. Stejně tak v posledních letech roste zájem o tradiční formy přímé distribuce biopotravin (např. farmářské trhy a systém tzn. bedýnek).

Ekologické zemědělství není pouze pojmem pro označení systému nabízejícího produkty s několikanásobně vyšší cenou, nýbrž systému prioritně zaměřeného na kvalitu produkce a s ním související obhospodařování půdy bez umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů a umělých látek. Systému, který je založený na zásadách etického přístupu vůči chovaným zvířatům, ochrany životního prostředí, zachování biodiverzity (rozmanitosti rostlinných a živočišných druhů), šetření neobnovitelných zdrojů, ochraně zdraví populace a také udržení zaměstnanosti v zemědělství a na venkově.

Na území a v podmínkách České republiky má ekologické zemědělství největší zastoupení typicky v podhorských a horských oblastech s vyšším podílem trvalých travních porostů. Ne jinak tomu je v ekologickém zemědělství Jihočeského kraje, na jehož analýzu je zaměřena právě tato práce s názvem „Ekologické zemědělství (strukturální a geografické regionální analýzy)“.

2 LITERÁRNÍ REŠERŠE

2.1 Obecný úvod do ekologického zemědělství

2.1.1 Vymezení základních pojmů

Různé zdroje uvádí odlišně pojaté definice **ekologického zemědělství**, jejich podstata se ovšem v zásadě shoduje.

Ekologické zemědělství představuje moderní formu obhospodařování půdy, při kterém se nepoužívají chemické vstupy s nepříznivými dopady na životní prostředí, zdraví lidí a zdraví hospodářských zvířat. Tento zemědělský produkční systém umožňuje produkovat vysoce kvalitní potraviny a přispívá k lepším životním podmínkám chovaných zvířat, k ochraně životního prostředí a ke zvýšení biodiverzity prostředí („Ekologické zemědělství“, n. d.).

Jiná definice hovoří o ekologickém zemědělství jako o *„zemědělském produkčním systému, který zachovává zdraví půd, ekosystémů a lidí. Místo využívání vstupů s nepříznivými dopady spoléhá na ekologické postupy, rozmanitost a koloběhy přizpůsobené místním podmínkám. Ekologické zemědělství spojuje tradice, inovace a vědecký výzkum s cílem prospívat společnému prostředí a podporovat spravedlivé vztahy a dobrou kvalitu života všech zúčastněných“* („Definition of Organic Agricultur“, n. d.).

Ekologické zemědělství lze pojmut také např. jako vyvážený agroekosystém trvalého charakteru zakládající se na lokálních a obnovitelných zdrojích. Ekologické zemědělství vychází z holistického pojetí ekologických, ekonomických a sociálních aspektů zemědělské produkce. Příroda je v ekologickém zemědělství chápána jako jednotný celek se svou vnitřní hodnotou a člověk je morálně odpovědný ekologické zemědělství provozovat takovým způsobem, aby se kulturní krajina stala harmonickou částí této přírody (Petr & Dlouhý, 1992).

V oblasti ekologického zemědělství se lze setkat i s dalšími relevantními pojmy, které s touto problematikou přímo či nepřímo souvisí. Jejich definice jsou vymezeny v následujícím textu.

Konvenční zemědělství představuje nejrozšířenější způsob hospodaření ve vyspělých zemích a je charakteristické vyšší intenzitou hospodaření a používáním vyšších

energetických a materiálových vstupů s cílem maximalizace produkce (vyššího výnosu rostlin, užitekosti zvířat aj.), resp. momentálního ekonomického efektu (Moudrý, 2007b). Toto prioritní zaměření na kvantitu přitom do značné míry vede k zanedbávání ekologických požadavků (Moudrý, 1997).

Období přechodu od konvenčního zemědělství na zemědělství ekologické se nazývá **přechodné období** a začíná nejdříve v okamžiku, kdy hospodářský subjekt oznámí svoji činnost příslušným orgánům a podřídí svůj podnik kontrolnímu systému. Délka tohoto období je předem stanovena (s ohledem na to, zda se jedná o rostliny popř. rostlinné produkty nebo hospodářská zvířata popř. živočišné produkty) a během ní jsou již dodržována pravidla ekologické produkce („Metodický pokyn č. 1/2012“, 2012; „Nařízení Rady (ES) č. 834/2007“, 2007).

Pojem **bioprodukt** zahrnuje jakoukoliv surovinu rostlinného či živočišného původu, která pochází z ekofarmy a je na ni vystaven platný certifikát. Vedle surovin pro výrobu biopotravin lze certifikovat rovněž zástavová zvířata, chovná zvířata nebo suroviny pro nepotravinářské využití, např. vlnu, len aj.

Ostatním bioproduktem se rozumí krmivo, osivo a vegetativní rozmnožovací materiál, na který je vystaven platný certifikát.

Biopotravinou je potravina vyrobená za předem stanovených podmínek (uvedených v zákoně o ekologickém zemědělství a předpisech EU) a splňující požadavky na jakost a zdravotní nezávadnost stanovené zvláštními právními předpisy.

Pod pojmem **osoba podnikající v ekologickém zemědělství** se rozumí:

- ekologický podnikatel (neboli ekologický zemědělec),
- výrobce biopotravin,
- osoba uvádějící biopotraviny nebo bioprodukty do oběhu (neboli obchodník s biopotravinami nebo bioprodukty, popř. dovozce/vývozcce biopotravin a bioproduktů z/do třetích zemí),
- výrobce nebo dodavatel biokrmiv,
- výrobce nebo dodavatel ekologického rozmnožovacího materiálu,
- ekologický chovatel ryb,
- ekologický pěstitel hub,
- ekologický sběrač volně rostoucích rostlin,
- a ekologický chovatel včel.

Uzavřená hospodářská jednotka, která slouží k ekologickému zemědělství a zahrnuje pozemky, hospodářské budovy, provozní zařízení, a popř. i hospodářská zvířata je označena jako **ekofarma**. Jednoznačné vymezení ekofarmy je nezbytné z hlediska průkazného oddělení ekologického hospodaření od konvenční zemědělské činnosti, pokud takovou ekologický zemědělec rovněž provozuje („Zákon č. 242/2000 Sb.“, 2012).

2.1.2 Legislativní úprava ekologického zemědělství

Problematiku ekologického zemědělství v ČR řeší v první řadě legislativa EU a v návaznosti na ní rovněž legislativa česká. Nejdůležitějšími právními prameny jsou v této oblasti zejména následující:

Nařízení Rady (ES) 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91 (dále jen Nařízení Rady (ES) 834/2007) poskytuje základ pro udržitelný rozvoj ekologické produkce při zajištění účinného fungování vnitřního trhu, zaručení korektní hospodářské soutěže, zajištění důvěry a ochrany zájmů spotřebitele. Svým obsahem dále přispívá k transparentnosti a harmonizovaně vnímanému pojetí ekologické produkce.

Nařízení uvádí společné cíle a zásady ekologické produkce, z nichž vychází další pravidla produkce stanovená rovněž tímto nařízením. V dalších částech jsou pak řešeny otázky označování, kontroly a obchodu s třetími zeměmi („Právní předpisy pro EZ“, 2012).

Ekologickou produkcí se dle tohoto nařízení rozumí používání způsobů produkce slučitelných s pravidly stanovenými tímto nařízením ve všech fázích produkce, přípravy a distribuce, čili ve všech fázích počínaje prvovýrobou ekologických produktů až po jejich skladování, zpracování, přepravu, prodej nebo dodání konečnému spotřebiteli, a podle potřeby i označování, propagace, dovoz, vývoz a subdodavatelské činnosti („Nařízení Rady (ES) č. 834/2007“, 2007).

Podrobnější specifikací jednotlivých částí uvedených v Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 navazují svým obsahem následující dvě nařízení:

- **Nařízení Komise (ES) č. 889/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů** (dále jen Nařízení Komise (ES) č. 889/2008);

- **Nařízení Komise (ES) č. 1235/2008**, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007, pokud jde o opatření pro dovoz ekologických produktů ze třetích zemí („Právní předpisy pro EZ“, 2012).

Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen Zákon o ekologickém zemědělství) v návaznosti na přímo použitelné právní předpisy EU vymezuje základní pojmy a upravuje podmínky hospodaření v ekologickém zemědělství vč. registrace osob podnikajících v ekologickém zemědělství v ČR. V dalších částech tento zákon řeší problematiku osvědčování a označování bioproduktů, biopotravin a ostatních bioproduktů a dále kontrolní systém, tedy výkon kontroly a dozoru nad dodržováním zákony stanovených povinností („Zákon č. 242/2000 Sb.“, 2012).

Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství, upravuje v návaznosti na přímo použitelné právní předpisy EU vedle Zákona o ekologickém zemědělství další podmínky hospodaření v ekologickém zemědělství. Kromě doplňujících informací uvádí vyhláška v příloze vzor žádosti registrace osoby podnikající v ekologickém zemědělství a vzor grafického znaku, kterým se označují bioprodukty, biopotraviny a ostatní bioprodukty („Právní předpisy pro EZ“, 2012).

2.1.3 Cíle a principy

Ekologická produkce dle Nařízení rady (ES) č. 834/2007 sleduje tyto *obecné cíle*, z nichž dále vycházejí konkrétní pravidla produkce rostlinné a živočišné:

1. zavádění udržitelného systému řízení zemědělství
  - respektujícího přírodní systémy a cykly a zachovávajícího a zlepšujícího zdraví půdy, vody, rostlin a živočichů a rovnováhu mezi nimi,
  - přispívajícího k vysoké úrovni biologické rozmanitosti,
  - odpovědným způsobem využívajícího energii a přírodní zdroje, jako je voda, půda, organická hmota a vzduch,
  - a dodržujícího přísné normy pro dobré životní podmínky zvířat a zejména uspokojujícího jejich druhově specifické etologické potřeby;
2. zaměření se na získávání produktů vysoké kvality;

3. a zaměření se na získávání celé řady potravin a jiných zemědělských produktů, které odpovídají spotřebitelské poptávce po zboží vyprodukovaném za použití postupů, které nepoškozují životní prostředí, zdraví lidí, zdraví rostlin nebo zdraví a dobré životní podmínky zvířat („Nařízení Rady (ES) č. 834/2007“, 2007).

Vedle obecných cílů byly v rámci ekologického zemědělství zformulovány *čtyři základní principy* ekologického zemědělství. Jmenovitě se jedná o princip zdraví, princip ekologie, princip spravedlnosti a princip péče.

Princip zdraví

„Ekologické zemědělství by mělo udržovat a zlepšovat zdraví půdy, rostlin, zvířat, lidí a planety jako jednoho nedělitelného celku.“

Tento princip zdůrazňuje skutečnost, že zdraví lidí a společnosti plně souvisí se zdravím ekosystémů (zdravá půda produkuje zdravé rostliny, které dále podporují zdraví zvířat a lidí) a proto nemůže být oddělováno.

Zdraví představuje celistvost a integritu živých systémů. Znamená tedy zajištění fyzické, duševní, sociální a ekologické pohody, nikoliv pouze nepřítomnost nemoci. Imunita, odolnost a schopnost regenerace jsou přitom klíčovými znaky zdraví.

Úkolem ekologického zemědělství (v zemědělství, výrobě, zpracování, distribuci i konzumaci) je udržovat a zlepšovat zdraví ekosystémů a organismů, a to od těch nejmenších v půdě až po člověka. Cílem ekologického zemědělství je zejména produkovat vysoce kvalitní, nutričně bohaté potraviny napomáhající preventivní zdravotní péči a udržení zdraví. Z těchto důvodů by se mělo vyvarovat používání hnojiv, látek na ochranu rostlin, veterinárních léků a potravních aditiv, která mohou mít nepříznivý vliv na zdraví („Principles of Organic Agriculture“, n. d.).

Princip ekologie

„Ekologické zemědělství by mělo být založeno na živých ekologických systémech a koloběžích, pracovat s nimi, napodobovat je a pomáhat jejich udržení.“

Tento princip zasazuje ekologické zemědělství pevně mezi živé ekologické systémy a uvádí, že produkce má fungovat na ekologických postupech a recyklaci. Výživa a pohoda jsou dosaženy ekologií daného produkčního prostředí (živou půdou v případě plodin, ekosystémem farmy v případě zvířat a vodním prostředím pro ryby a mořské organismy).

Systémy ekologického zemědělství, pastevectví a volného sběru by měly být zasazeny do koloběhů a ekologické rovnováhy přírody. Přírodní koloběhy jsou univerzální, ale jejich působení je specifické pro dané území, a proto by ekologické zemědělství mělo být přizpůsobeno místním podmínkám, ekologii, kultuře a měřítkům. Množství používaných vstupů by mělo být redukováno opětovným použitím, recyklací a efektivním řízením surovin a energií s cílem udržovat a zlepšovat kvalitu prostředí a šetřit zdroje.

Ekologické zemědělství by mělo udržovat ekologickou rovnováhu tvorbou zemědělských systémů, zakládáním přirozených prostředí pro divoce žijící zvířata a rostliny udržováním genetické a zemědělské rozmanitosti. Všichni, kteří produkují, zpracovávají, obchodují či konzumují biopotraviny, by měli chránit a prospívat společnému životnímu prostředí („Principles of Organic Agriculture“, n. d.).

Princip spravedlnosti

„Ekologické zemědělství by mělo stavět na vztazích, které zajišťují spravedlnost s ohledem na společné příležitosti člověka a životního prostředí.“

Spravedlnost je chápána jako rovnost, respekt, poctivost a správa společně sdíleného světa, jak mezi lidmi, tak ve vztahu k ostatním živým bytostem.

Princip spravedlnosti poukazuje na to, že všichni, kteří jsou zapojeni do ekologického zemědělství, by měli vytvářet a udržovat mezilidské vztahy takovým způsobem, aby zajistili spravedlnost na všech úrovních a pro všechny zúčastněné - zemědělce, zaměstnance, zpracovatele, distributory, obchodníky i zákazníky.

Ekologické zemědělství by mělo poskytovat všem zúčastněným kvalitní úroveň života a pomáhat k zajištění potravinové nezávislosti a snižování chudoby. Jeho cílem je tak produkovat dostatečnou nabídku potravin a dalších produktů vysoké kvality.

Tento princip rovněž zdůrazňuje, že i hospodářským zvířatům by měly být poskytovány životní podmínky a příležitosti odpovídající jejich fyziologii, přirozenému chování a pohodě.

Dále uvádí, že s přírodními zdroji, používanými při produkci a konzumaci, by mělo být zacházeno takovým způsobem, který je spravedlivý a který je ochrání pro budoucí generace.

Spravedlnost vyžaduje systémy produkce, distribuce a obchodu, které jsou otevřené, nestranné a zahrnující opravdové ekologické a sociální náklady („Principles of Organic Agricultur“, n. d.).

Princip péče

„Ekologické zemědělství by mělo být řízeno preventivním a zodpovědným způsobem s cílem chránit zdraví a pohodu současných a budoucích generací a životního prostředí.“

Ekologické zemědělství je živý a dynamický systém reagující na interní i externí požadavky a podmínky. Přestože ekologičtí podnikatelé mohou zvyšovat jeho efektivitu a produktivitu, nemělo by to být na úkor zdraví a pohody. Nové technologie proto musí být tudíž nejdříve zhodnoceny vč. prozkoumání existujících metod. Opatrnost je přitom důležitá, především vzhledem k nedostatečnému porozumění fungování ekosystémů a zemědělství.

Při řízení, rozvoji a výběru technologií v ekologickém zemědělství jsou nezbytné předběžná opatrnost a odpovědnost. Věda je nepostradatelná z hlediska ujištění, že ekologické zemědělství funguje správně, je bezpečné a ekologicky zdravé. Samy o sobě však vědecké znalosti nestačí. Praktické zkušenosti, nashromážděná moudrost a tradiční a původní znalosti sehrávají rovněž svou nezastupitelnou roli. Ekologické zemědělství by mělo předcházet značným rizikům tím, že přijme vhodné technologie a odmítne naopak ty nepředvídatelné (např. genetické inženýrství). Rozhodování by mělo odrážet hodnoty a potřeby všech, kteří by mohli být ovlivněni („Principles of Organic Agricultur“, n. d.).

2.2 Pravidla ekologické produkce

2.2.1 Pravidla rostlinné produkce

Na rostlinnou produkci v ekologickém zemědělství se dle Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 vztahují tato *obecná pravidla*:

- Využívají se způsoby obdělávání a pěstitelské postupy, které zachovávají či zvyšují obsah organických látek v půdě, zvyšují stabilitu půdy, její biologickou rozmanitost a předcházejí zhutnění a erozi půdy;
- víceletým střídáním plodin (vč. luštěnin a jiných plodin využívaných jako zelené hnojivo) a používáním chlévské mrvy nebo organických materiálů, pokud

možno kompostovaných, z ekologického zemědělství se udržuje a zvyšuje úrodnost a biologická aktivita půdy;

- je povoleno používání biodynamických přípravků;
- kromě toho je používání hnojiv a pomocných půdních látek v ekologické produkci povoleno pouze za předpokladu schválení příslušnými právními předpisy;
- je zakázáno používání minerálních dusíkatých hnojiv;
- veškeré používané způsoby rostlinné produkce by měly zabraňovat znečištění životního prostředí, popř. jej snižovat na minimum;
- škodám způsobených škůdci, chorobami a plevely se předchází prevencí založenou především na ochraně přirozenými nepřáteli, volbě druhů a odrůd, na střídání plodin, pěstitelských postupech a termálních procesech;
- přípravky na ochranu rostlin se v případě zjištěného ohrožení plodiny mohou použít jen za předpokladu schválení příslušnými právními předpisy;
- při produkci produktů jiných než osiva a vegetativního rozmnožovacího materiálu je možné používat jen ekologicky vypěstované osivo a rozmnožovací materiál;
- a použití produktů pro účely čištění a dezinfekce je v rostlinné produkci možné jen za předpokladu schválení příslušnými právními předpisy.
- Za způsob ekologické produkce je pokládán rovněž sběr volně rostoucích rostlin a jejich částí rostoucích přirozeně v přírodních oblastech, lesích a zemědělských oblastech, pokud tento sběr neovlivňuje stabilitu přírodního stanoviště nebo zachování druhů v oblasti sběru. Další podmínkou je předpoklad, že tyto oblasti nebyly v průběhu nejméně tří let před vlastním sběrem ošetřeny jinými produkty než produkty schválenými pro použití v ekologické produkci příslušnými právními předpisy („Nařízení Rady (ES) č. 834/2007“, 2007).

Podrobnější vymezení pravidel jednotlivých oblastí rostlinné produkce je upraveno v Nařízení Komise (ES) č. 889/2008.

2.2.2 Pravidla živočišné produkce

Vedle pravidel rostlinné produkce v ekologickém zemědělství uvádí Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 rovněž *obecná pravidla* živočišné produkce. Ta se týkají oblastí původu zvířat, chovatelských postupů a podmínek ustájení, plemenitby, krmiva, prevence nálezů

a veterinární péče a podmínek čištění a desinfekce. Jmenovitě se jedná např. o následující pravidla:

- Ekologicky chovaná hospodářská zvířata se rodí a jsou odchována v ekologických zemědělských podnicích; výjimku však mohou tvořit zvířata nepocházející z ekologického chovu dovezená do zemědělského podniku k účelům plemenitby a dále zvířata, která se v zemědělském podniku nacházela na počátku přechodného období - tato zvířata a jejich produkty mohou být považovány za ekologické po dodržení období přechodu;
- osoby chovající zvířata mají nezbytné základní znalosti a schopnosti týkající se zdravotních potřeb a životních podmínek zvířat;
- postupy a intenzita chovu a podmínky ustájení zaručují splnění vývojových, fyziologických a etologických potřeb zvířat;
- kdykoli to povětrnostní podmínky a stav půdy dovolí (nejsou-li na základě příslušných právních předpisů uložena omezení a povinnosti ohledně ochrany zdraví lidí a zvířat), mají hospodářská zvířata stálý přístup na otevřená prostranství, nejlépe na pastviny;
- počet hospodářských zvířat je omezen z důvodů minimalizace nadměrné pastvy, udusání půdy, eroze nebo znečištění způsobeného zvířaty nebo roznášením jejich hnoje;
- hospodářská zvířata chovaná v ekologickém zemědělství jsou chována odděleně od ostatních hospodářských zvířat – za určitých omezujících podmínek je však povoleno spásání běžných pozemků ekologicky chovanými zvířaty, popř. spásání ekologicky udržovaných pozemků zvířaty mimo ekologický chov;
- vazné ustájení či izolování hospodářských zvířat je zakázáno – výjimku tvoří případy, kdy se jedná o jednotlivá zvířata a o omezenou dobu a kdy to je na místě se zřetelem na bezpečnost, životní podmínky zvířat nebo veterinární důvody;
- doba trvání přepravy hospodářských zvířat by měla být co nejkratší;
- jakékoliv utrpení, vč. mrzačení, musí být udržováno na co nejnižší úrovni (během celého života zvířete, vč. porážky);
- včelíny musí být umístěny v oblastech zajišťujících zdroje nektaru a pylu tvořené převážně ekologicky pěstovanými plodinami (popř. přirozenou vegetací, lesy či plodinami, které nejsou ekologicky udržovány, ale jsou ošetřovány pouze

metodami s nízkým dopadem na životní prostředí) a zdroje, které by mohly způsobit kontaminaci produktů včelařství nebo špatný zdravotní stav včel, musí být od včelínů dostatečně vzdáleny;

- k rozmnožování se používá přírodních metod, umělé oplodnění je však také povoleno;
- rozmnožování nesmí být navozeno za použití hormonů nebo podobných látek, výjimkou může být případ, kdy tyto hormony nebo látky jsou součástí veterinárního léčebného ošetření v případě konkrétního zvířete;
- jiné druhy umělého oplodnění, jako je klonování a přenos embryí, se nepoužívá;
- k chovu se vybírají vhodná plemena, přičemž volba takového plemene přispívá k předcházení jakéhokoliv utrpení a k vyloučení potřeby zvířata mrzačit;
- krmivo pro hospodářská zvířata se získává především ze zemědělského podniku, ve kterém jsou zvířata chována, popř. z jiných zemědělských podniků ve stejném regionu - část přídělů však může pocházet i ze zemědělského podniku, které je v období přechodu na ekologické zemědělství;
- ekologické krmivo splňuje požadavky na výživu zvířete v různých stádiích jeho vývoje;
- všechna hospodářská zvířata (kromě včel) mají zajištěn stálý přístup na pastvu nebo k objemnému krmivu;
- používají se pouze ekologické krmné suroviny rostlinného původu, krmné suroviny živočišného a minerálního původu, doplňkové látky v krmivech, určité produkty používané ve výživě zvířat a činidla – v ostatních případech pouze na základě schválení příslušnými právními předpisy;
- růstové simulátory ani syntetické aminokyseliny se nepoužívají;
- mláďata savců jsou v době kojení krmena přírodním, nejlépe mateřským mlékem;
- na základě výběru plemena a linie, chovatelských postupů, vysoce kvalitním krmivu a tělesném pohybu, odpovídající intenzitě chovu a přiměřeném a vhodném ustájení, udržovaném v hygienických podmínkách je založena prevence nálezů;
- nastalá nákaza se pak řeší okamžitou léčbou, aby se zabránilo utrpení zvířat;
- v případě nutnosti a za předpokladu, že je nevhodné použití fototerapeutických homeopatických a jiných přípravků, je možné za přísně stanovených podmínek

použít syntetická alopatická veterinární léčiva (vč. antibiotik), stanoví se však omezení ohledně průběhu a doby léčby;

- povoleno je rovněž použití imunologických veterinárních léčiv;
- a použití produktů pro účely čištění a dezinfekce budov a zařízení pro živočišnou produkci je možné jen za předpokladu schválení příslušnými právními předpisy („Nařízení Rady (ES) č. 834/2007“, 2007).

Podrobnější vymezení pravidel jednotlivých oblastí problematiky živočišné produkce je upraveno v Nařízení Komise (ES) č. 889/2008.

2.3 Kontrola a certifikace bioprodukce

2.3.1 Kontrolní systém v ČR

Kontrolní systém v ČR vč. registrace osob podnikajících v ekologickém zemědělství upravuje zejména Zákon o ekologickém zemědělství, a to v souladu s Nařízením Rady (ES) č. 834/2007. Postup registrace osob do ekologického zemědělství je uveden rovněž v Metodickém pokynu č. 1/1012.

Každá osoba plánující podnikat v ekologickém zemědělství musí podat Ministerstvu zemědělství (které vykonává dozor nad dodržováním Zákona o ekologickém zemědělství a předpisů EU) žádost o registraci (viz příloha 1). Předtím však žadatel musí uzavřít smlouvu o inspekci a certifikaci s příslušnou kontrolní organizací, u které se přihlásí ke kontrole. Jedny z možných podob žádosti o vstupní kontrolu (zahájení činnosti v ekologickém zemědělství nebo výrobě biopotravin a bioproduktů) a smlouvy s kontrolní organizací jsou uvedeny v přílohách 2 a 3, konkrétně se jedná o dokumentaci kontrolní organizace Biokont CZ, s.r.o. (viz dále).

Na základě bezchybné žádosti, jejíž součástí je mimo jiné právě potvrzení o vstupní kontrole (popř. osvědčení o zápisu do evidence zemědělského podnikatele v případě osoby hodlající hospodařit na ekofarmě), a při splnění všech zákonem stanovených požadavků Ministerstvo zemědělství žádosti vyhoví a vystaví rozhodnutí o registraci osoby podnikající v ekologickém zemědělství. Ta je následně zapsána na seznam osob podnikajících v ekologickém zemědělství. Současně této osobě začíná běžet přechodné období („Zákon č. 242/2000 Sb.“, 2012; „Metodický pokyn č. 1/2012“, 2012).

Všechny registrované subjekty (osoby podnikající v ekologickém zemědělství) jsou uvedeny v Registru ekologických podnikatelů (REP), veřejně dostupném na portálu

Ministerstva zemědělství EAGRI v sekci Zemědělství/Ekologické zemědělství („Metodický pokyn č. 1/2012“, 2012).

Registrace probíhá pouze jednou u každého subjektu, pokud by se tento subjekt rozhodl přidat novou povahu činnosti, k další registraci nedochází a tuto skutečnost pouze oznámí na příslušném formuláři kontrolní organizaci („Zákon č. 242/2000 Sb.“, 2012).

Výše uvedená povinnost se nevztahuje na maloobchodní prodejce, kteří pouze prodávají již balený a označený bioprodukt, biopotraviny a ostatní bioprodukt konečnému spotřebiteli a ani na veřejné stravování („Zákon č. 242/2000 Sb.“, 2012; „Metodický pokyn č. 1/2012“, 2012).

V současné době jsou Ministerstvem zemědělství pověřeny a kontrolu a certifikaci vykonávají čtyři soukromé kontrolní subjekty:

- **KEZ o.p.s**

Obrázek 1 Logo KEZ o.p.s.

Zdroj: www.kez.cz

- **ABCERT AG, organizační složka**

Obrázek 2 Logo ABCERT AG

Zdroj: www.abcert.cz

- **Biokont CZ, s.r.o.**

Obrázek 3 Logo Biokont CZ, s.r.o.

Zdroj: www.biokont.cz

- **Bureau Veritas Czech Republic, spol. s.r.o.** („Zákon č. 242/2000 Sb.“, 2012)

Obrázek 4 Bureau Veritas Czech Republic, spol. s.r.o.

Zdroj: www.bureauveritas.cz

Kódy příslušných kontrolních organizací, používané při označování bioprodukce, jsou uvedeny v kapitole 2.4.1.

Vedle soukromých kontrolních subjektů působí v oblasti kontroly ekologického zemědělství i státní kontrolní orgán, kterým je:

- **Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ).**

Obrázek 5 Logo ÚKZÚZ

Zdroj: www.ukzuz.cz

ÚKZÚZ zajišťuje zejména úřední kontrolu za účelem ověřování dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínek zvířat („Kontrolní organizace“, n. d.).

Kontrolní organizace provádí prostřednictvím svých inspektorů kontrolní návštěvy u ekofarem, výrobců biopotravin a osob, které uvádějí bioprodukty či biopotraviny do oběhu, dále i u výrobců krmiv a rozmnožovacího materiálu. Tyto kontroly mohou být ohlášené, neohlášené, popř. v podobě revizní inspekce.

Ohlášené kontrole podléhá každý podnik minimálně jednou do roka, přičemž se jedná o celkovou kontrolu zahrnující celý podnik, tj. pozemky a kultury, stáje a zvířata, stroje, technologická zařízení a technologie, sklady a ostatní provozní prostory, obaly a etiketaci, provozní, skladovou a účetní evidenci. **Neohlášené kontroly** se vyskytují ve dvou podobách – *nařízené* a *namátkové*. Nařízené kontroly jsou cílené a využívají se v případech problematických podniků nebo při podezření na použití nepovolených

prostředků či postupů. Jejich účelem je kontrola, zda podnik plní uložená nápravná opatření. **Revizní inspekce** může být nařízena Ministerstvem zemědělství na základě žádosti, stížnosti nebo odvolání podnikatele (Moudrý, 2007a).

V rámci kontrol bývají sledovány celkem čtyři hlavní oblasti. V první řadě se zjišťují *obecná kritéria*, kterými jsou např. osobnost farmáře, informovanost pracovníků, pořádek v podniku a včasnost provádění pracovních zásahů a preventivních opatření. Další oblastí je kontrola *rostlinné produkce* zaměřená na osivo a sadbu, pozemky, plodiny a odrůdy, osevnické postupy, hnojení a ochranu rostlin. Kontrola *živočišné produkce* se týká druhů a kategorií chovaných zvířat, technologie chovu a ustájení, zdravotního stavu a ošetřování zvířat, zákroků na zvířatech, krmení zvířat a nákupu zvířat. Poslední oblast zahrnuje kontrolu *zpracování, evidence a prodeje bioprodukce*, konkrétně posklizňové zpracování a skladování, zpracování rostlinných a živočišných produktů na farmě, kontrolu prodeje (prodeje k dalšímu zpracování, prodej na farmě), kontrolu vedení účetní a skladové evidence, postup při zjištěném porušení zákona o ekologickém zemědělství a produkty přihlášené k certifikaci (Moudrý & Prugar, 2002).

2.3.2 Certifikace

Po ukončení kontroly je sepsána kontrolní zpráva obsahující mimo jiné popis zjištěných skutečností s uvedením případných nedostatků. Ta je následně odeslána společně s ověřenou přihláškou a ostatními podklady certifikačnímu orgánu, jenž je součástí kontrolní organizace (Moudrý, 2007a). Na základě zprávy z kontroly proběhne certifikační řízení, ve kterém je přihlášený podnik uznán jako ekologický a je mu vydán platný *certifikát podniku* (Šarapatka & Urban, 2006).

Vedle certifikace podniku může zemědělec přihlásit ke kontrole a certifikaci i produkty, na které má zajištěn odbyt v kvalitě „bio“. Při kladném vyhodnocení kontroly je podniku vydán *certifikát produkce*, na jehož základě pak podnik při prodeji své produkce zpracovateli, obchodníkovi nebo spotřebiteli vydává vlastní prodejní certifikát.

Obdobný způsob je možný rovněž u zpracovatelů bioprodukce. Po získání certifikátu podniku přihlašují jednotlivé výrobky ke kontrole a certifikaci a na základě pozitivního výsledku kontroly získají certifikát produkce. Kopie tohoto certifikátu jsou předávány s bioprodukty (biopotraviny) až k obchodníkovi, který je povinen na požádání je předložit (Moudrý, 1997).

Vzor certifikátu vybrané ekologické činnosti (vč. souvisejících příloh) vydaný kontrolní organizací ABCERT AG je pro ukázkou uveden v příloze 4 této práce.

2.4 Označování bioprodukce

Na všechny bioprodukty, biopotraviny a ostatní bioprodukty se vztahuje povinnost označení v souladu se Zákonem o ekologickém zemědělství a v souladu s požadavky evropských právních předpisů. Požadavky na označování se liší zejména podle toho, zda dané bioprodukty, biopotraviny či ostatní bioprodukty byly vyprodukované, kontrolované a certifikované v ČR, v členských zemích EU nebo mimo EU („Zákon č. 242/2000 Sb.“, 2012).

2.4.1 Označování biopotravin

Balené biopotraviny, které byly vyprodukované, kontrolované a certifikované v ČR, musí být na obale označené: českým biologem - viz obrázek 6 (u biopotravin určených pouze pro zahraniční trh není povinné), evropským biologem – viz obrázek 7, označením původu surovin a kódem příslušné kontrolní organizace. Kódy mohou nabývat čtyř podob: CZ-BIO-001 pro KEZ o.p.s., CZ-BIO-002 pro ABCERT AG, CZ-BIO-003 pro Biokont CZ, s.r.o. a CZ-BIO-004 v případě kontrolní organizace Bureau Veritas Czech Republic, spol. s.r.o.

Pokud u balených biopotravin došlo k vyprodukování, kontrole a následné certifikaci v některé ze zemí EU, pak musí obsahovat: evropské biologo, označení původu surovin, kód kontrolní organizace a zpravidla i národní biologo dané členské země. V případě recertifikace dovezené biopotraviny v ČR českou kontrolní organizací musí obal obsahovat rovněž české biologo.

Biopotraviny vyprodukované, kontrolované a certifikované mimo EU musí na obale obsahovat kód kontrolní organizace a zpravidla národní biologo dané země. Pokud obsahují EU logo, musí být uvedeno i označení původu surovin. České logo se uvádí, jestliže došlo k recertifikace českou kontrolní organizací v ČR („Zákon č. 242/2000 Sb.“, 2012).

2.4.2 Označování bioproduktů a ostatních bioproduktů

Balené bioprodukty a ostatní bioprodukty vyprodukované, kontrolované a certifikované v ČR se označují českým biologem (nepovinně evropským biologem) a kódem kontrolní organizace.

Při produkci, kontrole a certifikaci v zemích EU, popř. mimo ně se balené bioprodukty a ostatní bioprodukty označují kódem kontrolní organizace a zpravidla národním biologem země EU či mimo EU (nepovinně i evropským biologem). České biologo se na ně vztahuje pouze v případě recertifikace českou kontrolní organizací v ČR („Zákon č. 242/2000 Sb.“, 2012).

Obrázek 6 Národní značení - české biologo

Zdroj: www.eagri.cz

Obrázek 7 Evropské značení - evropské logo

Zdroj: www.eagri.cz

Kromě výše uvedených povinných (a nepovinných) náležitostí je možné ve všech případech bioprodukty, biopotraviny a ostatní bioprodukty označit slovním označením „BIO“ nebo „EKO“.

Nebalené bioprodukty, biopotraviny a ostatní bioprodukty se označují jiným vhodným způsobem, kupříkladu slovem BIO v průvodní dokumentaci, a jsou doprovázeny platným certifikátem („Zákon č. 242/2000 Sb.“, 2012).

2.5 Charakteristika ekologického zemědělství v ČR

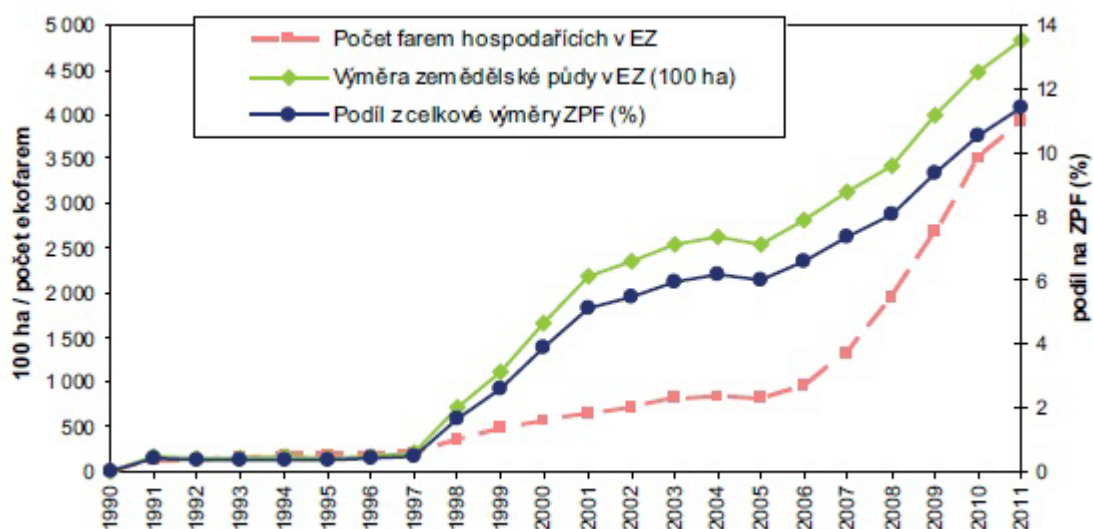
Níže uvedené základní údaje o ekologickém zemědělství z roku 2011 dostupné ze zdrojů Ministerstva zemědělství ČR (zejména z příslušných ročenek) se v určitých datech nepatrně liší od dat uvedených v následujících podkapitolách týkajících se ekologické rostlinné a živočišné produkce. Rozdíl vychází z výstupů statistických šetření EZ prováděných ÚZEI, které jsou rovněž součástí příslušných ročenek, ovšem byly zpracovávány jinou metodikou.

Celková výměra ploch obhospodařovaných v ekologickém zemědělství vzrostla v roce 2011 na 482 927 ha, což představuje 11,40% podíl na celkové zemědělské půdě ČR. Nárůst ploch v EZ se v roce 2011 oproti roku 2010, kdy celková výměra činila 448 202 ha, zpomalil (zvýšení pouze o 7,7 %), což se projevilo v poklesu podílu ploch v přechodném období z 27 % na 20 %.

Počet ekologických zemědělců, kterých v roce 2011 bylo 3 920 (téměř 13 % celkového počtu registrovaných zemědělců v ČR), tedy o 11,46 % (403 subjekty) více než v předchozím roce, opět výrazně vzrostl. Zhruba 3,5 % (137) ekozemědělců bylo registrováno i v dalších kategoriích, nejčastěji jako výrobci biopotravin; v roce 2010 takových bylo 121 („Ročenka EZ 2010“, 2011; „Ročenka EZ 2011“, 2012).

Vývoj ekologického zemědělství v ČR v letech 1990 až 2011 je znázorněn v grafu 1 a vyčíslen v tabulce 1.

Graf 1 Vývoj celkové výměry půdy a počtu farem v EZ a podílu na celkovém ZPF

Zdroj: www.eagri.cz

V roce 2011 působilo v EZ celkem 4 357 *ekologických podnikatelů*, což je o 10,4 % více než v roce 2010, kdy jich bylo 3 947. Celkem 301 subjektů ukončilo svoji dosavadní činnost (239 z nich skončilo v EZ úplně, zbylých 62 pouze změnilo oblast činnosti v rámci registrace) a 649 subjektů se registrovalo nově, v 87 % případů jako ekozemědělci. Nejčastější změnou kategorie byl přesun ekozemědělců do kategorie faremních zpracovatelů, tedy výrobce/ekozemědělec. Nejpočetnějšími kategoriemi, ve kterých byli ekologičtí podnikatelé registrováni, byly tradičně ekologický zemědělec a výrobce biopotravin („Ročenka EZ 2010“, 2011; „Ročenka EZ 2011“, 2012).

Podrobnou strukturu ekologických podnikatelů dle jejich činnosti, vč. meziročních změn, lze vidět v tabulce 2.

Tabulka 1 Vývoj výměry zemědělské půdy a počtu farem v EZ v ČR, r. 1990-2011

Rok	Počet farem hospodařících v EZ	Výměra zemědělské půdy v EZ (ha)	Podíl z celkové výměry ZPF (%)	Meziroční změna počtu farem v EZ (%)	Meziroční změna zemědělské půdy v EZ (%)
1990	3	480	-	-	-
1991	132	17 507	0,41	-	-
1992	135	15 371	0,36	2,3	-12,2
1993	141	15 667	0,37	4,4	1,9
1994	187	15 818	0,37	32,6	1
1995	181	14 982	0,35	-3,2	-5,3
1996	182	17 022	0,40	0,6	13,6
1997	211	20 239	0,47	15,9	18,9
1998	348	71 621	1,67	64,9	253,9
1999	473	110 756	2,58	35,9	54,6
2000	563	165 699	3,86	19,0	49,6
2001	654	217 869	5,09	16,2	31,5
2002	721	235 136	5,50	10,2	7,9
2003	810	254 995	5,97	12,3	8,4
2004	836	263 299	6,16	3,2	3,3
2005	829	254 982	5,98	-0,8	-3,2
2006	963	281 535	6,61	16,2	10,4
2007	1318	312 890	7,35	36,9	11,1
2008	1946	341 632	8,04	47,6	9,2
2009	2689	398 407	9,38	38,2	16,6
2010	3517	448 202	10,55	30,8	12,5
2011	3920	482 927	11,40	11,5	7,7

Zdroj: www.eagri.cz, vlastní zpracování

Tabulka 2 Počet registrovaných subjektů v EZ, r. 2010-2011¹

Typ ekologického podnikatele	Počet subjektů/provozoven		Meziroční změna 2011/10	
	2010	2011	(abs.)	(%)
Ekologičtí zemědělci	3 500/3 515	3 904/3 920	404/405	11,5
Výrobci biopotravin	404/618	422/646	18/28	4,5
Distributoři bioproduktů a biopotravin	172/186	201/226	29/40	16,9
Výrobci krmiv	32/32	29/29	-3/-3	-9,4
Výrobci osiv	21/21	26/27	5/6	23,8
Ekologičtí včelaři	14/14	14/14	0/0	0,0
Z toho dále:				
Dovozci biopotravin ze 3. zemí	44/44	53/53	9/9	20,5
Vývozcí biopotravin do 3. zemí	10/10	9/9	-1/-1	-10,0
Faremní zpracovatelé	121/122	137/138	16/16	13,2

Zdroj: www.eagri.cz, vlastní zpracování

Jak již výše zaznělo, celková výměra půdy v ekologickém zemědělství v roce 2011 meziročně vzrostla zhruba o 35,16 tis. ha. Detailnější strukturu užití půdy v EZ v roce 2011 (vč. jejího předchozího vývoje) poskytuje tabulka 3, přičemž celková zemědělská půda je zde členěna na *ornou půdu*, *trvalé travní porosty*, *trvalé kultury* a *ostatní plochy*. Přehledné srovnání poskytuje také následně uvedený graf 2.

Orná půda zaznamenala v roce 2011 opětovný nárůst výměry ploch na 59 281 ha (o 4 564 ha, tj. 8,34 %) a zaujímala tak 12,28% podíl na celkové zemědělské půdě v EZ. V daném roce vzrostly na plochu o výměře 398 061 ha rovněž plochy trvalých travních porostů, které z hlediska užití půdy dlouhodobě dominují (přibližně 82% podíl), konkrétně vzrostly o 29 004 ha oproti roku 2010. Díky nárůstu výměry sadů se rozšířily i plochy trvalých kultur, a to o 1 490 ha na 7 429 ha. Významný nárůst ploch trvalých kultur od roku 2007 způsobilo zejména navýšení plateb za tuto produkci, ale i např. posílení know-how pěstování ovoce a vína v bio kvalitě („Ročenka EZ 2010“, 2011; „Ročenka EZ 2011“, 2012).

¹ V současné době působí v EZ na území ČR celkem 4 369 ekologických podnikatelů, přičemž 3 858 subjektů je registrováno v kategorii **ekologický zemědělec**, 492 subjektů jako **výrobce biopotravin**, 329 jako **distributor bioproduktů**, 38 jako **výrobce** (popř. dodavatel) **ekologických krmiv**, 33 jako **výrobce ekologických osiv** a 17 jako **ekologický chovatel včel**. Z toho je dále 49 vývozců do 3. zemí a 100 dovozců z 3. zemí.

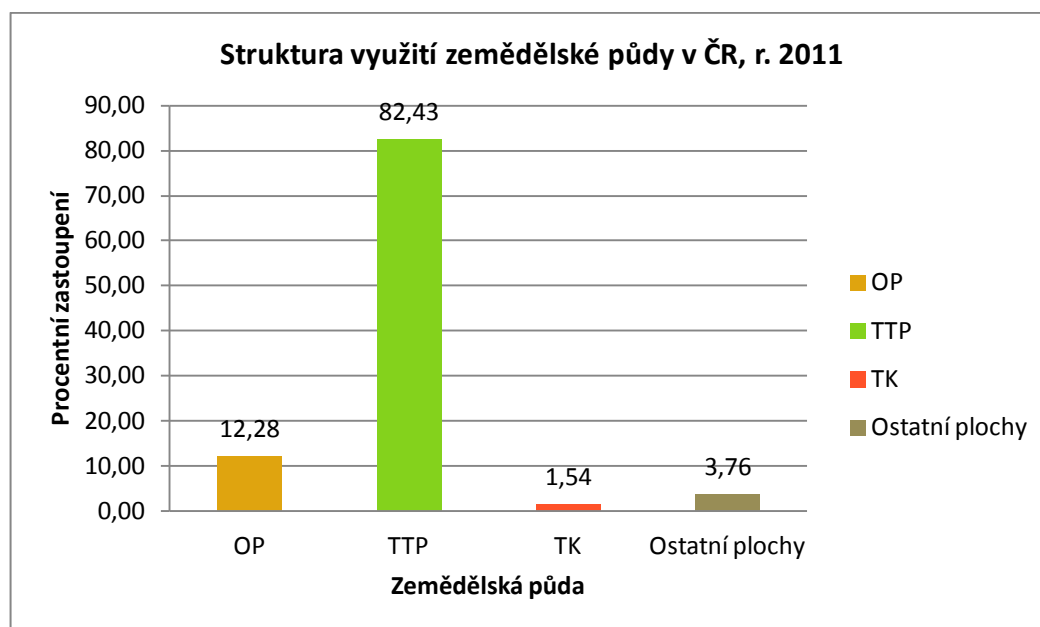
Tabulka 3 Vývoj struktury půdního fondu v EZ v ČR, r. 1999-2011

Užití půdy	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Orná půda	13 776	15 295	19 164	19 536	19 637	19 694	20 766
Trvalé travní porosty	96 044	149 705	195 633	211 924	231 683	235 379	209 956
Trvalé kultury	359	462	963	898	928	1 170	820
Ostatní plochy	576	237	2 354	2 778	2 747	7 056	23 440
Celková plocha	110 755	165 699	218 114	235 136	254 995	263 299	254 982

Užití půdy	2006	2007	2008	2009	2010	2011
OP	23 479	29 505	35 178	44 906	54 717	59 281
TTP	232 190	257 899	281 596	329 232	369 057	398 061
TK	1 196	1 870	3 105	4 331	5 939	7 429
Ostatní plochy	24 671	23 616	21 753	19 937	18 054	18 157
Celková plocha	281 536	312 890	341 632	398 406	447 767	482 927

Zdroj: www.eagri.cz, vlastní zpracování

Graf 2 Struktura využití zemědělské půdy v EZ v ČR, r. 2011

Zdroj: www.eagri.cz, vlastní zpracování

Počty ekologických podniků a jejich rozmístění v roce 2011 na území ČR v rámci jednotlivých krajů byly, stejně jako v předchozím roce, charakteristické svoji nerovnoměrností. Hlavními oblastmi jsou tradičně méně příznivé horské a podhorské oblasti, právě v těch byla zhruba polovina ploch obhospodařována ekologicky.

Největší plochy ekologicky obhospodařované půdy byly v pohraničních hornatých okresech Jihočeského (69 767 ha), Karlovarského (65 226,6 ha), Moravskoslezského (54 417,8 ha), Plzeňského (49 626,6 ha) a Ústeckého kraje s výměrou 45 819 ha. V těchto krajích se nacházelo téměř 60% ploch v EZ. Nízké zastoupení ekologických ploch se nacházelo naopak v kraji Středočeském, Jihomoravském, Pardubickém, Královéhradeckém a Vysočina.

Z hlediska počtu ekologických farem vede dlouhodobě kraj Jihočeský, který měl v roce 2011 registrovaných 526 ekofarem, následovaný krajem Plzeňským s počtem 412 ekofarem. Více než třetina ekologických zemědělců hospodařila na Moravě s nejsilnějším zastoupením v Moravskoslezském a Zlínském kraji („Ročenka EZ 2010“, 2011; „Ročenka EZ 2011“, 2012).

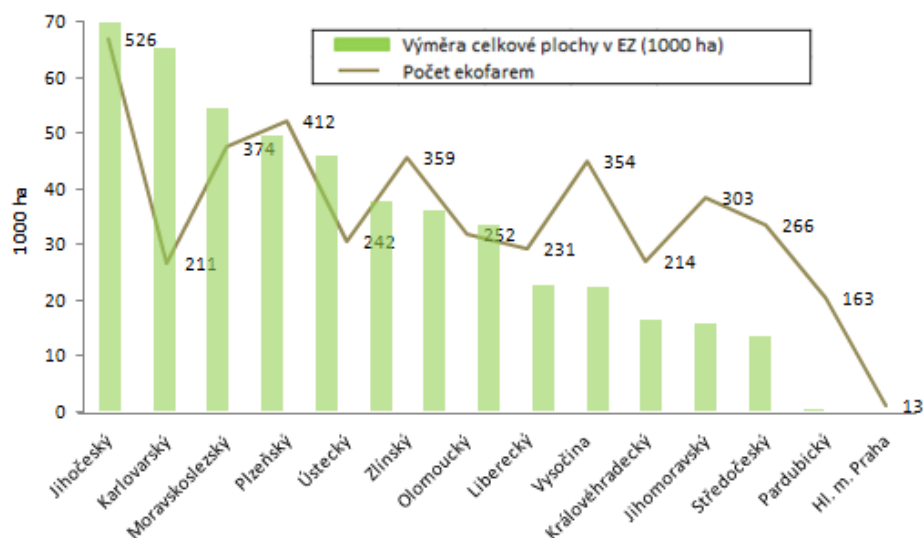
Počty ekofarem a výměry celkových ploch v EZ jednotlivých krajů ČR za rok 2011 jsou zobrazeny v absolutním i procentním vyjádření v tabulce 4; přehledné srovnání pak nabízí rovněž graf 3.

Tabulka 4 Počet ekofarem a výměra celkové plochy v EZ v krajích ČR, r. 2011

Kraj	Počet ekofarem		Výměra celkové plochy v EZ	
	(ks)	(%)	(ha)	(%)
Jihočeský	526	13,4	69 767,0	14,4
Karlovarský	211	5,4	65 226,6	13,5
Moravskoslezský	374	9,5	54 417,8	11,3
Plzeňský	412	10,5	49 626,6	10,3
Ústecký	242	6,2	45 819,0	9,5
Zlínský	359	9,2	37 696,8	7,8
Olomoucký	252	6,4	36 052,0	7,5
Liberecký	231	5,9	33 379,3	6,9
Vysočina	354	9,0	22 559,6	4,7
Královéhradecký	214	5,5	22 290,6	4,6
Jihomoravský	303	7,7	16 354,2	3,4
Středočeský	266	6,8	15 809,0	3,3
Pardubický	163	4,2	13 542,8	2,8
Hl. m. Praha	13	0,3	443,2	0,1
Celkem	3 920	100	482 984,4	100

Zdroj: www.eagri.cz, vlastní zpracování

Graf 3 Počet ekofarem a výměra celkové plochy v EZ v krajích ČR, r. 2011

Zdroj: www.eagri.cz, vlastní zpracování

2.5.1 Struktura rostlinné produkce

Rostlinná výroba

V roce 2011 bylo ekologickým způsobem obhospodařováno celkem 460 498 ha, z nichž 12,75 % zaujímala **orná půda** (tj. 58 759,83 ha, z toho je 38,36 % v PO), 85,66 % **trvalé travní porosty** (tj. 394 440,50 ha, z toho 20,13 % v PO) a zbylé 1,56 % celkové plochy v EZ připadalo na **trvalé kultury** (tj. 7 297,99 ha, z toho cca 54 % v PO). Podrobnější údaje týkající se struktury, produkce a výnosů poskytuje tabulka 5.

Tabulka 5 Struktura, produkce a výnos plodin na ekofarmách, r. 2012

Plodiny	Počet ekofarem	Ekologický režim (ha)	Období konverze (ha)	Celkem (ha)	Ekologická produkce (t)	Ekologické výnosy (t/ha)
Orná půda celkem	851	36 220,51	22 539,32	58 759,83	112 759,18	n.a.
Obiloviny pro produkci zrna	452	17 616,31	6 765,30	24 381,61	49 404,56	2,8
Luskoviny na zrno	70	1 320,88	524,13	1 845,01	2 630,18	1,99
Okopaniny	175	217,89	70,69	288,58	3 816,92	17,52
Technické plodiny	85	1 758,21	2 486,37	4 244,58	1 211,02	0,69
Čerstvá zelenina, jahody	99	667,02	77,26	744,28	2 258,31	3,39
Pícniny na OP	568	13 576,80	11 910,88	25 487,68	53 177,59	3,92
Další plodiny na OP	12	339,05	95,08	434,13	260,60	0,77
Půda ladem	94	724,35	609,61	1 333,96	0,00	n.a.
Trvalé travní porosty celkem	2 114	315 056,75	79 383,75	394 440,50	815 055,64	2,59
Trvalé kultury celkem	356	3 371,30	3 926,69	7 297,99	6 116,85	1,96

Zdroj: www.eagri.cz, vlastní zpracování

Hlavními plodinami na orné půdě v daném roce byly *obiloviny na zrno* (41% podíl) a *pícniny* (43% podíl), přičemž plocha pícnin byla v daném roce poprvé větší než plocha obilovin. Plocha obilovin stejně jako v posledních dvou letech stagnovala, a to na hodnotě okolo 24,5 tis. ha (konkrétně v roce 2011 mírně poklesla z 24 485,85 ha na 24 381,61 ha), zatímco plocha pícnin vzrostla téměř dvojnásobně (z 14,5 tis. ha v roce 2009 na hodnotu 25 487,68 ha v roce 2011). Z obilovin se nejčastěji pěstovalo, stejně jako v předchozích letech, pšenice (7 406,16 ha) a oves (4 873,55 ha), které společně zabíraly více jak 50 % celkové plochy obilovin v EZ. Dalšími pěstovanými obilovinami byly triticales (3 074,71 ha), ječmen, špalda, žito, pohanka a kukuřice. V rámci pícnin dominovaly jednoznačně s 90% podílem víceleté pícniny (22 857,51 ha); druhou skupinou tvořící kategorii pícnin jsou jednoleté pícniny (na ploše 2 630,17 ha).

Luskoviny na zrno pokrývaly na ploše OP 1 845,01 ha, tedy přes 3 %, přičemž jejich plocha oproti předchozímu roku vzrostla o 3,35 % (z 1 785,21 ha). Mezi luskovinami

dominoval hrách s výměrou plochy 593,95 ha (32% podíl) a sója s výměrou plochy 497,01 ha (26,94% podíl). Dalšími pěstovanými luskovinami byly peluška (256,27 ha) bob (233 ha) a lupina.

Technické plodiny zaznamenaly významný nárůst obhospodařovaných ploch z 2 854,09 ha na 4 244,58 ha v roce 2011 (tj. z 5 na 7 % plochy OP). Toto zvýšení bylo zapříčiněno jednak téměř trojnásobným nárůstem ploch léčivých, aromatických a kořeninových rostlin (LAKR, 1 449 ha) a dále významným zvýšením ploch ostatních olejnin ve skupině olejnin (nárůst o 170 %), ke kterému došlo z důvodu přesunu dýní olejných z ostatní plodové zeleniny. Vedle ostatních olejnin jsou ve skupině olejnin (celkem plocha 2 319,31 ha) zahrnuty i slunečnice, řepka a řepice, mák a hořčice. Do kategorie technické plodiny se pak vedle olejnin a LAKR řadí také textilní plodiny, ty však v roce 2011 v EZ pěstovány nebyly vůbec.

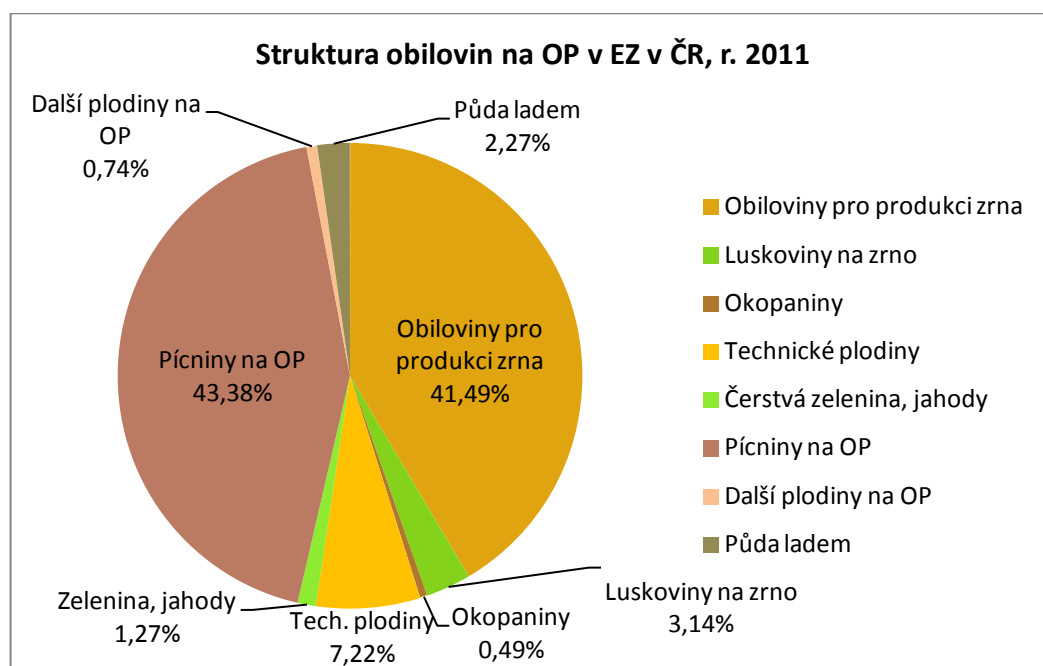
Čerstvá zelenina se pěstovala na 744,28 ha (tj. 1,27 % celkové plochy OP), tedy o 289,05 ha menší ploše než v roce 2010, kdy byla pěstována na OP o rozloze 1 033,33 ha. Pokles čerstvé zeleniny způsobil již výše zmíněný přesun dýní olejných do jiné kategorie rostlinné výroby. Největší plochy čerstvé zeleniny zaujímal i přes přesun zelenina plodová (621,34 ha), dále pak kořenová a hlízová (83,28 ha). Další plochy pokrývaly zelenina listová/stonková, košťáloviny/brukvovité a luskoviny. Do kategorie čerstvá zelenina se řadí rovněž melouny a jahody.

Okopaniny zabíraly pouze 0,49 % orné půdy (nárůst z 282,68 ha v roce 2010 na 288,58 ha v roce 2011) a zahrnovaly převážně pěstování brambor na ploše o rozloze 280,72 ha, tj. 97,28 % okopanin („Ročenka EZ 2010“, 2011; „Ročenka EZ 2011“, 2012).

Strukturu všech ekologicky obhospodařovaných plodin na OP v procentním vyjádření za rok 2011 přehledně zobrazuje následující graf 4.

Plocha TTP vzrostla meziročně pouze o 5 % (z 375 585,91 ha v roce 2010 na 394 440,5 ha) a zahrnovala louky a pastviny v poměru 40:60. TK se zvýšily oproti roku 2010, kdy měly výměru 5 599,5 ha, o 30 % a byly tvořeny ovocnými sady (6 309,06 ha, tj. 86,5 % TK), vinicemi (978,36 ha, tj. 13,5%) a zanedbatelnou plochou chmelnic. Z ovocných dřevin pak dominovaly jabloně (36%) a šestky (21%); vedle nich byly pěstovány i hrušně, meruňky, broskvoně, višně/třešně a další ovoce („Ročenka EZ 2010“, 2011; „Ročenka EZ 2011“, 2012).

Graf 4 Struktura využití orné půdy v EZ v ČR, r. 2011

Zdroj: www.eagri.cz, vlastní zpracování

Rostlinná produkce

Objem ekologické produkce (tedy z ploch pouze v ekologickém zemědělství, nikoli v PO, dále jen „certifikované“) v roce 2011 dosáhl hodnoty 933 932 tun, což je o 17 % (136 tis. tun) více než v roce 2010, kdy činil 798 277 tun. 93 % z toho však tvořila produkce píce přepočtená na seno z TTP (815,1 tis. tun) a píce na OP (53,2 tis. tun).

Celková produkce z orné půdy činila 112 759,18 tun (nárůst o 29,17 %, 87 296 tun v roce 2010), z TTP již zmíněných 815 055,64 tun (nárůst o 15,32 %, 706 748,73 tun v roce 2010) a z TK 6 116,85 tun (nárůst o 44,54 %, 4 232 tun v roce 2010).

Největší podíl produkce na OP tvořily pícniny (53 177,59 tun, tj. 46 %) a obiloviny s produkcí 49 404,56 tun (44 %). Produkce ve výši 3 816,92 tun a 2 630,18 tun dosáhly okopaniny a luskoviny. Nejnižší hodnoty produkce byly zaznamenány u čerstvé zeleniny ve výši 2 258,31 tun a technických plodin ve výši 1 211,02 tun. 75,5 % produkce TK pochází z ovocných sadů a 24,4 % z vinic („Ročenka EZ 2010“, 2011; „Ročenka EZ 2011“, 2012).

2.5.2 Struktura živočišné produkce

Stavy hospodářských zvířat

Živočišná výroba v roce 2011 meziročně vzrostla o 20 % v počtu ekologicky chovaných **hospodářských zvířat**, přičemž na ekofarmách bylo chováno okolo 305 tis. kusů zvířat (základních hospodářských zvířat, bez včel, ryb a ostatních) oproti počtu 252 tis. kusů v roce 2010. Uvedené číslo představuje při přepočtu na dobytčí jednotky (dle přepočítávacích koeficientů z Nařízení Komise (ES) č. 1974/2006) cca 144 tis. DJ (124 tis. DJ v roce 2010).

Chov *skotu* stejně jako v předchozích letech jednoznačně dominoval, a to s počtem 174 644 kusů (o 15 % více než v roce 2010 s počtem 151 814 kusů skotu); v přepočtu na DJ tvořil 87,1% podíl na celkovém počtu DJ. Za skotem následoval chov *ovcí*, který představoval 8,3% podíl. Počet chovaných ovcí se přitom meziročně zvýšil o 38,32 % z 57 587 kusů na 79 657 kusů. Příčinou výrazného nárůstu je zejména navýšení počtu chovatelů z počtu 444 na 656 chovatelů.

Další podstatný nárůst lze vidět v chovu *koní*, jejichž počet se meziročně navýšil o téměř 34 % na 4 903 koní.

S výjimkou chovu prasat, včel a skupiny „*ostatních zvířat*“ (které již druhým rokem zaznamenaly pokles) více či méně meziročně vzrostly i všechny ostatní skupiny hospodářských zvířat, mezi kterými jsou *kozy*, *drůbež*, *králíci* a *ryby*. Stavy *prasat* se navzdory udržení počtu 19 chovatelů snížily o 11,36 % z 1 972 kusů v roce 2010 na 1 748 kusů v roce 2011 a počty *včelstev* o 31,64 % z počtu 806 rojů na 551.

Skupina „*ostatní zvířata*“ zahrnovala v roce 2011 celkem 86 poníků, 35 oslů a 89 bizonů; v předchozím roce tytéž druhy zvířat v počtech 54, 19 a 43, a kromě toho dále 100 jelenovitých a 24 praturů („Ročenka EZ 2010“, 2011; „Ročenka EZ 2011“, 2012).

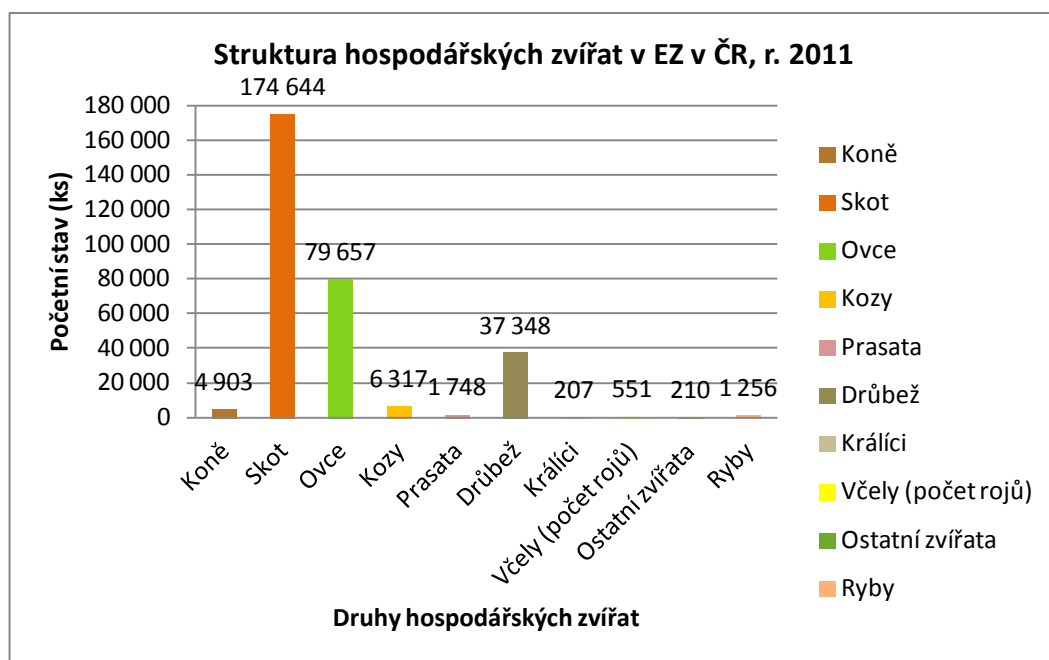
Podrobné údaje o stavech jednotlivých druhů hospodářských zvířat chovaných v EZ v letech 2010, 2011 a jejich meziroční změně podává tabulka 6. Všechny uvedené počty zahrnují pouze zvířata po období konverze na EZ, nikoliv v PO. Přehledné srovnání je uvedeno rovněž v grafu 5.

Tabulka 6 Počet zvířat na ekofarmách v ČR, r. 2011-2012

Kategorie zvířat	Počet ekofarem	Počet ekologicky chovaných zvířat (ks)		Meziroční změna počtu ekologicky chovaných zvířat 2011/10 (%)
	2011	2010	2011	
Koně	515	3 662	4 903	33,89
Skot	1 378	151 814	174 644	15,04
skot do 1 roku	1 181	36 847	45 706	24,04
skot mezi 1. a 2. rokem	1 098	30 419	30 592	0,57
skot nad 2 roky	1 347	84 548	98 346	16,32
z toho: dojnice	88	4 303	5 686	32,14
KBIPM	1 271	69 120	79 298	14,73
Ovce	655	57 587	79 657	38,32
Kozy	221	5 223	6 317	20,95
Prasata	19	1 972	1 748	-11,36
Drůbež	44	31 170	37 348	19,82
z toho: Brojleři	10	15 811	22 793	44,16
nosnice	36	13 513	13 432	-0,6
Králíci	3	55	207	276,36
Včely (počet rojů)	6	806	551	-31,64
Ostatní zvířata	32	240	210	-12,5
Ryby	3	0	1 256	n.a.

Zdroj: www.eagri.cz, vlastní zpracování

Graf 5 Struktura hospodářských zvířat v EZ v ČR, r. 2011

Zdroj: www.eagri.cz, vlastní zpracování

Živočišná produkce

V rámci živočišné výroby činila v roce 2011 produkce biomasa 4,8 tis. tun, zvýšila se tedy o 8,6 % oproti předchozímu roku, kdy byla ve výši 4,4 tis. tun.

Téměř 87% podíl na celkové produkci masa tvořilo hovězí, kterého bylo 4 132,04 tun (nárůst o 10,65 %), a více než 7% podíl, stejně jako v roce 2010, tvořilo maso jehněčí/skopové s množstvím produkce 352,39 tun. Největší meziroční nárůst produkce masa byl zaznamenán u drůbežího (o 58,02 %, celkem 123,15 tun). K poklesu produkce naopak došlo u masa kozího (o 38,51 %) a králíčího (o 42,67%), a to v důsledku nízké poptávky po těchto druzích masa („Ročenka EZ 2010“, 2011; „Ročenka EZ 2011“, 2012).

V tabulce 7 jsou kromě vlastní produkce masa (a dalších komodit) uvedeny také údaje o prodeji živých zvířat v rámci zástavu.

Tabulka 7 Živočišná produkce na ekofarmách, r. 2011-2012

Produkty	Jednotka	Počet ekofarem	Živočišná produkce z ekologických chovů		Meziroční změna 2011/10 (%)
			2011	2010	
Maso					
Hovězí	1000 kg	1 245	6 515,59	7 536,74	15,67
maso	1000 kg	1 068	3 734,46	4 132,04	10,65
zástav	1000 kg	966	2 781,13	3 404,70	22,42
Skopové/jehněčí	1000 kg	576	407,41	466,65	14,54
maso	1000 kg	488	n.d.	352,39	n.a.
zástav	1000 kg	320	n.d.	114,26	n.a.
Kozí	1000 kg	97	29,60	18,20	-38,51
Vepřové	1000 kg	17	144,61	144,62	0,01
Drůbeží	1000 kg	22	77,93	123,15	58,02
Králíčí	1000 kg	2	0,45	0,26	-42,67
Další maso	1000 kg	3	0,62	0,66	6,45
Mléčná produkce					
Čerstvé mléko					
kravské	1000 l	81	17 344,11	26 853,55	54,83
ovčí	1000 l	15	78,55	94,73	20,60
kozí	1000 l	35	428,95	439,80	2,53
Sýr					
kravské	1000 kg	5	2,30	5,49	138,48
ovčí	1000 kg	10	7,75	7,36	-5,03
kozí	1000 kg	19	39,24	51,95	32,38
Další mléčná produkce					
Jogurt	1000 kg	4	41,30	53,98	30,69
Tvaroh	1000 kg	4	10,38	2,05	-80,25
Máslo	1000 kg	1	1,82	0,10	-94,51
Smetana	1000 l	0	0,20	0,00	-100,00
Syrovátka	1000 l	1	100,00	8,00	-92,00
Vejce a med					
Vejce	1000 kg	33	167,12	172,36	3,13
Med	1000 kg	6	19,2	15,59	-18,83

Zdroj: www.eagri.cz, vlastní zpracování

Kategorie „další maso“ zahrnovala jak v roce 2011, tak i v předchozím roce pouze produkci bizonů.

Z mléčné produkce bylo vyprodukováno 27,4 mil. litrů biomléka – kravského, ovčího a kozího (nárůst o více než 53 % oproti 17,9 mil litrů v roce 2010), okolo 65 tun biosýrů (cca o 1/3 více než v předchozím roce) a dalších zhruba 64 tun mléčných bioproduktů, zahrnujících jogurty, tvaroh, máslo, smetanu a syrovátku.

Produkce biovajec se navýšila o 2,92 % z původní hodnoty 167,12 tun (tj. 2 674 tis. kusů) na 172 tun (tj. 2 758 tis. kusů) a produkce biomedu navzdory nárůstu producentů medu (ze 4 na 6) poklesla z 19 tun v roce 2010 na 16 tun, zejména z důvodu ukončení činnosti významného producenta medu v průběhu roku 2011 („Ročenka EZ 2010“, 2011; „Ročenka EZ 2011“, 2012).

2.6 Zpracování bioprodukce

2.6.1 Pravidla zpracování biopotravin

Na produkci zpracovaných biopotravin se vztahují obecná pravidla stanovená Nařízením Rady (ES) 834/2007. Podrobnější úprava této problematiky je dále uvedena v Nařízení Komise (ES) č. 889/2008.

- Příprava zpracovaných ekologických potravin musí být časově a prostorově oddělena od jiných než ekologických potravin;
- potraviny by měly být pečlivě zpracovány, pokud možno za použití biologických, mechanických a fyzikálních postupů;
- hospodářské subjekty vytvářejí a aktualizují vhodné postupy na základě systematické identifikace kritických zpracovatelských kroků;
- produkt musí být vyroben zejména ze složek zemědělského původu;
- při zpracování lze použít pouze potravinářské přídatné látky, činidla, látky určené k aromatizaci, vodu, sůl, látky pro přípravu mikroorganismů a enzymů, minerály, stopové prvky, vitamíny, aminokyseliny a další mikroživiny v potravinách pro zvláštní nutriční použití a pouze pokud byly schváleny pro použití v ekologické produkci příslušnými právními předpisy;
- jiné než ekologické zemědělské složky mohou být použity, pouze pokud byly schváleny pro použití v ekologické produkci příslušnými právními předpisy;
- ekologická složka nesmí být přítomna současně se shodnou složkou jiného než ekologického původu nebo složkou z PO;

- potraviny získané z plodin z PO smí obsahovat pouze jednu složku plodiny zemědělského původu;
- a nesmějí se používat látky a postupy, které obnovují vlastnosti ztracené během zpracování a skladování ekologických potravin, které napravují výsledky nedbalosti při zpracování těchto produktů nebo které mohou být jinak zavádějící, co se pravé povahy těchto produktů týče („Nařízení Rady (ES) č. 834/2007“, 2007).

2.6.2 Výrobci biopotravin v ČR

V současné době je v databázi ekologických podnikatelů Ministerstva zemědělství registrováno na území České republiky celkem 485 různých výrobců biopotravin.

Vývoj počtu registrovaných zpracovatelů biopotravin v ČR v minulých letech období od roku 2007 do roku 2011 sleduje graf 6. Současně uvádí jak počty subjektů, tak i souhrnný počet všech jejich výrobních provozoven.

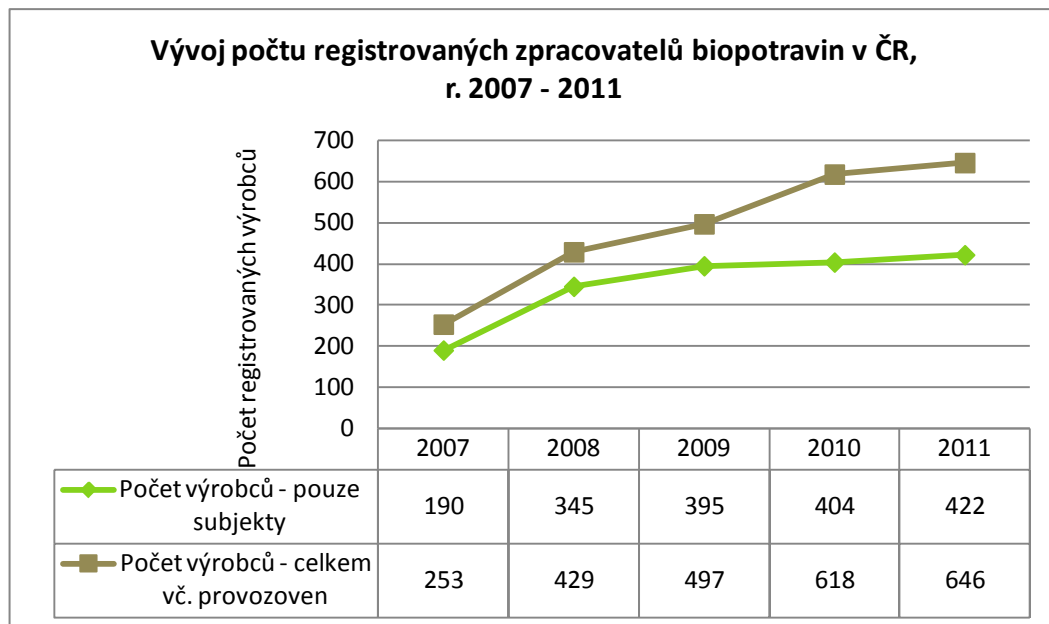
V *počtech subjektů* je patrný dlouhodobý růstový trend. K největšímu nárůstu v uvedeném období došlo v roce 2008, kdy se počet registrací oproti předchozímu roku zvýšil o 81,6 % (tj. 155 subjektů); dále pak o rok později s navýšením 14,5 % oproti roku 2008. V následujících letech 2010 (s počtem 404 subjektů) a 2011 (s počtem 422 subjektů) se počet zvyšoval už jen o 2,3 % a 4,5 %. Je však nutné brát na zřetel skutečnost, že jednotlivá meziroční navýšení nejsou důsledkem pouze registrací nových subjektů, nýbrž i důsledkem převýšení počtu nově registrovaných výrobců nad těmi, kteří v daném roce svou výrobní činnost ukončili.

Dlouhodobou růstovou tendenci lze shledat rovněž v celkovém *počtu výrobních provozoven* registrovaných zpracovatelů biopotravin. I v tomto případě největší nárůst nastal v roce 2008, kdy se počet zvýšil ve srovnání s rokem 2007 téměř o 70% (176 provozoven). Nutno podotknout, že převážnou většinu tvořily pouze prodejny obchodních řetězců, které byly registrovány z důvodu realizace dopékání biopečiva a balení mléčných výrobků (viz např. BILLA, spol. s.r.o. a SPAR Česká obchodní společnost s.r.o.). O 24,3% se navýšil v roce 2010 a o 15,9% v roce 2009 („Ročenka EZ 2010“, 2011; „Ročenka EZ 2011“, 2012).

Pro zajímavost lze uvést, že v roce 2012 nastal naopak pokles, a to o 151 provozoven (tedy -23,4%). Tento výrazný úbytek v roce 2012 byl způsoben především omezením

činnosti společnosti BILLA, spol. s.r.o., která v průběhu roku ukončila dopékání biopečiva ze zmražených polotovarů ve svých provozovnách. Z původních 197 provozoven v roce 2011 jich v roce 2012 bylo registrováno již jen 20 („Ročenka EZ 2012“, 2013).

Graf 6 Vývoj počtu registrovaných zpracovatelů biopotravin v ČR, r. 2007 - 2011

Zdroj: Data MZe, vlastní zpracování

Následující tabulka 8 rozděluje výrobce biopotravin v ČR dle druhu ekonomické aktivity, ve které dané subjekty působí a dále poskytuje pohled na vývoj počtu subjektů (a výrobních provozoven, viz závorky) v letech 2007 až 2011.

Nejpočetnější skupina registrovaných zpracovatelů se orientovala ve všech letech na výrobu „ostatních potravinářských výrobků“, což zahrnuje např. výrobu cukru, kaka, čokolády, cukrovinek, koření a aromatických výtažků, hotových pokrmů, zpracování čaje a kávy a další. Od roku 2008 se na druhém místě drží počet výrobců nápojů a na třetím zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků. Dalšími nejčastěji zpracovávanými bioprodukty jsou dle převažující činnosti českých výrobců mléčné výrobky, pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky a dále ovoce a zelenina („Ročenka EZ 2010“, 2011; „Ročenka EZ 2011“, 2012).

Tabulka 8 Výrobci biopotravin v ČR dle druhu ekonomické aktivity v r. 2007- 2011

Kód	Ekonomická aktivita (dle NACE)	Počet výrobců biopotravin				
		2007	2008	2009	2010	2011
10.1	Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků	22 (39)	63 (67)	63 (69)	65 (70)	70 (77)
10.2	Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
10.3	Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	25 (28)	38 (41)	35 (37)	44 (46)	50 (51)
10.4	Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků	0 (0)	1 (1)	3 (3)	4 (4)	6 (6)
10.5	Výroba mléčných výrobků	20 (25)	32 (67)	38 (92)	45 (239)	51 (248)
10.6	Výroba mlýnských a škrobářských výrobků	7 (10)	13 (15)	14 (16)	16 (17)	20 (21)
10.7	Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků	29 (56)	40 (71)	40 (72)	42 (45)	43 (48)
10.8	Výroba ostatních potravinářských výrobků	65 (73)	87 (96)	106 (111)	94 (102)	91 (98)
10.91	Výroba průmyslových krmiv pro hospodářská zvířata	n. a.	n. a.	n. a.	1 (1)	0 (0)
11.0	Výroba nápojů	22 (22)	71 (71)	96 (97)	93 (94)	89 (90)
21.20	Farmaceutické přípravky	n. a.	n. a.	n. a.	0 (0)	2 (7)
	Celkem	190 (253)	345 (429)	395 (495)	404 (618)	422 (646)

Zdroj: Data: www.eagri.cz, vlastní zpracování

Z celkového počtu registrovaných výrobců biopotravin v jednotlivých letech jich určitá část byla registrována rovněž v kategorii ekologický zemědělec a prováděla zpracování bioproduktů v místě jejich produkce. V takových případech se jedná o tzv. **faremní zpracovatele**. Výsledný počet faremních zpracovatelů rok od roku stoupá, přičemž od roku 2009, kdy jich bylo 94, se jejich počet do roku 2011 zvýšil na 137.

K nejčastěji zpracovávaným bioproduktům na ekofarmách patří vedle nápojů zpracování mléka a mléčných výrobků, masa (zejména zpracování masa z velkých hospodářských zvířat ve faremních jatkách) a ovoce a zeleniny („Ročenka EZ 2011“, 2012).

2.7 Odbyt faremní bioprodukce

Existuje několik různých cest, kterými se faremní bioprodukce pohybuje po jejím vyprodukování a případném zpracování.

Prvotním záměrem ekologických zemědělců je téměř vždy prodej faremní bioprodukce s certifikátem na biotruhu a realizace zisku odpovídajícího vynaloženým nákladům a úsilí. Převážná většina z nich je však stále nucena část nebo i veškerou bioprodukcí realizovat na konvenčním trhu za nižší konvenční ceny (např. z důvodu nedostatečných

zpracovatelských kapacit v oblasti biopotravin v ČR). V obou případech je možné směřovat prodej jednak na tuzemský, tak i exportovat na zahraniční trh.

Další variantou naložení s bioprodukcí je její využití či spotřeba přímo na farmě, a to několika odlišnými způsoby v závislosti na skutečnosti, zda se jedná o rostlinnou nebo živočišnou produkci. Bioprodukcí lze zužít jako krmivo nebo osivo (pokud nevyžaduje předchozí zpracování), popř. ji lze na farmě do podoby krmiva, osiva či biopotravin zpracovat a následně ji k daným účelům použít, popř. dále prodat. Třetí možnost pak nabízí osobní spotřebu zemědělcem („Ročenka EZ 2011“, 2012).

2.7.1 **Formy odbytu**

Odbyt faremní bioprodukce cestou prodeje lze rozdělit do dvou základních kategorií, na prodej přímý a prodej nepřímý, neboli zprostředkovaný. V prvním případě výrobce bezprostředně prodává zboží konečnému spotřebiteli, zatímco při nepřímém prodeji mezi výrobcem a spotřebitelem vstupuje zprostředkující subjekt. V jednotlivých kategoriích se následně rozlišuje několik dalších forem prodeje, přičemž každý z nich má svá specifika, výhody a nevýhody (Moudrý & Prugar, 2002).

Jaký způsob, popř. kombinaci způsobů prodeje si podnik zvolí, je do značné míry určeno podnikovou strukturou, pěstovaným sortimentem a rytmem práce. V každém případě platí zásada, že odbyt by měl být zajištěn již před samotnou produkcí a jeho profesionálnímu zajištění je třeba věnovat přinejmenším stejnou péči jako produkci (Šarapatka & Urban, 2006).

Přímý prodej

Při **přímém prodeji** dochází k interakci mezi výrobcem a spotřebitelem. Zemědělec v tomto případě své produkty sám zušlechťuje nebo zpracovává na hotové výrobky a nabízí dále spotřebitelům. Výhoda přímého prodeje spočívá zejména v tom, že se zemědělec nedělí o tržby s dalšími subjekty, kterými jsou zpracovatelé, dopravci a obchodníci. K hlavním nevýhodám naopak patří nárůst práce a nákladů souvisejících se zpracováním, balením, dopravou k zákazníkovi a prodejem (Moudrý & Prugar, 2002).

Mezi přímé se řadí zejména následující formy prodeje: *samosběr, přímé doručování, bedýnky, stánkový prodej - zejm. (farmářské) trhy, obchod ve dvoře a prodej ze dvora.*

- **Samosběr** spočívá v dohodě mezi zemědělcem a zákazníkem, který si určité produkty sám nasbírá přímo v místě produkce. Ceny produktů jsou obvykle nižší, zejména z důvodu úspory některých nákladových položek, např. ruční práce (sběru) a dopravy ke spotřebiteli. Forma prodeje samosběru může být využívána u jahod, ale např. i u fazolí, hrášku, brambor, angreštu, rybízu a sběru ovoce ze stromů (Moudrý & Prugar, 2002).

Důležitým faktorem organizace samosběru je zajištění dostatečného počtu zákazníků na správnou dobu. V každém případě je nutno počítat s dodatečným sběrem a souvisejících prací sezonními pracovníky a je třeba mít pro tyto produkty zajištěnou další formu odbytu (Moudrý & Prugar, 2001).

- **Přímé doručování** může mít řadu forem navazujících na objednávkový systém (zásilkový prodej), rozvoz do domu či na určité místo. Tento způsob odbytu je vhodný zejména při menším rozsahu zvláště zajímavé produkce a při existenci sítě stálých odběratelů. S růstem okruhu zájemců – objedávajících – současně roste požadavek na množství zboží, ale i jeho pravidelnou nabídku, větší sortiment i nároky na prostory, pracovní sílu pro balení a rozvoz. V rámci této formy je možnost využívat marketingových předností internetového prodeje (Moudrý & Prugar, 2002).

Specifickou a v posledních letech velmi oblíbenou a rozšiřovanou formou přímého doručování je systém tzv. „**bedýnek**“. Jedná se o způsob prodeje bioprodukce (ovoce a zeleniny, popř. v některých případech i biopotravin jako jsou mléčné a masné výrobky, pečivo, víno či jiné zboží) prostřednictvím bedýnek. Tento systém funguje v několika různých modelech, nicméně všechny jsou založeny na principu dodání bedýnky s čerstvou a místně produkovanou bioprodukcí buď přímo k zákazníkovi domů, nebo na předem určené distribuční (odběrné) místo.

V bedýnkovém systému často vystupují tzv. *bedýnková družstva* (viz odbytová družstva, nepřímý prodej), která kumulují různé produkty od několika pěstitelů a nabízejí tak svým zákazníkům rozmanitější sortiment. Zároveň jsou schopni oproti jednotlivým zemědělcům zásobovat mnohem větší oblasti.

Nejdůležitějšími faktory úspěchu systému bedýnek jsou: vysoká kvalita a rozmanitost zboží, odpovídající hodnota za danou cenu a spolehlivost dodávek.

Podobně jako jiné formy přímého prodeje bioprodukce umožňuje i systém bedýnek přímý kontakt a vzájemný pozitivní vztah mezi pěstitelem a zákazníkem (Václavík, 2008).

- Se **stánkovým prodejem** se lze setkat v nejrůznějších podobách, jako je prodej na poli, u cesty nebo z dodávkového auta. Nejčastější formou však bývají **trhy** či **farmářské trhy** (Moudrý & Prugar, 2002). Stánkový prodej je vhodný pro produkty nabízené sezonně a doplňující permanentně nabízený sortiment, přičemž se velmi dobře uplatňuje na frekventovaných místech, regionech (Moudrý & Prugar, 2001).
- **Obchod ve dvoře** bývá veden po většinu roku a nabízí širší sortiment, který podporuje zájem spotřebitelů. Základní sortiment (např. vajíčka a zelenina) je doplněn dalšími potravinářskými (např. brambory, masem, čerstvým i zpracovaným ovocem, jako jsou marmelády nebo sušené ovoce) a nepotravinářskými produkty. Šíře a kvalita sortimentu na druhé straně nutí k pestřejší produkci, jejímu zpracování a balení či doplnění zboží od jiných producentů (Moudrý & Prugar, 2002).
- **Prodej ze dvora** představuje sezonní prodej zemědělců bez obchodu na farmě. Většinou se jedná o doplňkovou formu odbytu, např. pro prodej produktů, kterých je nadbytek. Tyto produkty lze takto obvykle nakoupit levněji, např. brambory, ovoce a zelenina na uskladnění (Moudrý, 1997).

Nepřímý prodej

Jmenované nevýhody přímého prodeje v podobě zvýšené náročnosti na práci, zejména při současné nutnosti soustředit se na produkční problémy, a zvýšených nákladů řeší zemědělci **nepřímým prodejem**, tedy přesunem starostí se zpracováním a odbytem k zákazníkovi na jiné subjekty. Plně se pak mohou věnovat produkci a činnostem s ní souvisejících. V případě nepřímého prodeje ovšem roste závislost na těchto subjektech, jimi určených výkupních cenách, popř. eventuelní riziko prodeje na konvenčním trhu za konvenční ceny (Moudrý & Prugar, 2002).

Mezi nepřímé formy prodeje faremní bioprodukce či biopotravin se řadí zejména:

- prodej *velkoodběratelům a zpracovatelům*, kteří se zabývají výkupem, zpracováním a dalším prodejem balených biopotravin;

- *popř. odbytovým družstvům* (např. bedýnková družstva), která rovněž usnadňují vztah mezi producenty a spotřebiteli. Zatímco zemědělci se soustředí na výrobu, družstva zajišťují svoz, zpracování, balení, reklamu a odbyt bioproduktů.

Tyto subjekty pak biopotraviny dále prodávají *maloobchodním řetězcům, specializovaným prodejnám, lékárnám a drogistickým řetězcům, zařízení v gastronomii a veřejném stravování*, popř. přímo konečným spotřebitelům. Bezprostřední prodej faremní bioprodukce ekologickými zemědělci (faremními zpracovateli) těmito distribučními kanály je obvykle téměř nereálný (Moudrý & Prugar, 2002).

- K využívání **maloobchodních řetězců** (supermarketů, hypermarketů aj.) vede několik důvodů, např. narůstající objem produkce z ekologického zemědělství, preference spotřebitelů nakupovat v supermarketech a hypermarketech, protože je to pro ně pohodlnější (větší výběr, úspora času) a levnější, a v neposlední řadě zvýšená ekologická image obchodních řetězců u spotřebitelů při prodeji bioproduktů. Dodavateli bioproduktů maloobchodních řetězců jsou převážně velkoobchodníci, kteří zajišťují trvalé dodávky velkých objemů.
- V rámci maloobchodní sítě dále nabízejí bioprodukty **specializované prodejny** (prodejny zdravé výživy a biopotravin), přičemž sortiment, zaměření i úroveň prodeje jsou velmi různé. Mnohé z nich nabízejí bioprodukty pouze v omezeném množství pro doplnění celkové nabídky, některé jsou naopak téměř či zcela zaměřené na bioprodukty. Specializované prodejny jsou zásobovány velkoobchodem, nebo přímo zemědělci v okolí (Moudrý & Prugar, 2002).

Vedle klasických specializovaných prodejen se v posledních letech (především ve větších městech) rozšiřuje také síť tzv. **farmářských prodejen**, zaměřených zejména na prodej tradičních českých, potravin především od malých a středních tuzemských farmářů a výrobců. Farmářské prodejny jsou tak jakousi kamennou obdobou farmářských trhů. I tyto prodejny představují jednu z cest prodeje bioprodukce a biopotravin („Farmářských prodejen přibývá“, 2012).

- Jak již bylo výše uvedeno, **lékárny a drogistické řetězce** jsou dalšími formami distribuce některých biopotravin od zprostředkovatelů ke konečnému zákazníkovi. Ve stále větší míře je produkce ekologického zemědělství

využívána rovněž v **gastronomii a veřejném stravování** („Ročenka EZ 2011“, 2012).

2.7.2 Odbyt faremní bioprodukce v ČR

Vzhledem k tomu, že realizace prodeje certifikované bioprodukce je možná až po skončení přechodného období, mělo v roce 2011 možnost prodat alespoň jeden produkt s certifikátem 2 332 z celkového počtu 3 907 ekofarem v ČR.

Zhruba 65 % těchto ekofarem bylo nuceno část nebo i veškerou svoji produkci na konvenčním trhu. Polovina ekofarem realizovala veškerou svoji produkci pouze na konvenčním trhu, 10 % (243 farem) naopak prodalo celou bioprodukci s certifikátem, zhruba 15 % jich uskutečnilo prodej jak na konvenčním trhu, tak i trhu bioproduktů, a zbylá ¼ prodej nerealizovala vůbec a svoji produkci nejmáštěji spotřebovala přímo na farmě („Ročenka EZ 2012“, 2013).

Následující tabulky 9 a 10 poskytují náhled na to, v jaké míře u kterých kategorií (či podkategorií) komodit rostlinné a živočišné bioprodukce byl uskutečněn v roce 2011 prodej a také, jaká procenta daných hodnot představoval prodej na trhu bioproduktů. Údaje posledních dvou sloupců poskytují představu o tom, kolik bioprodukce bylo uplatněno v ČR a kolik z ní (pokud vůbec) bylo naopak exportováno do zahraničí.

Tabulka 9 Způsob uplatnění živočišné produkce ekofarem, r. 2011

Produkce ŽV	Uplatnění živočišné produkce roku 2011					
	Počet farem	Celková produkce	Podíl prodaného množství (%)	Z toho prodej v bio kvalitě (%)	Z toho prodej na domácím trhu (%)	Podíl exportu na celkovém prodaném množství (%)
Hovězí maso (t)	985	5 247	98	19	83	17
Telata - zástav (t)	860	3 968	99	5	63	37
Skopové maso (t)	461	336	87	9	83	17
Ovce - zástav (t)	241	92	96	1	94	6
Kozí maso (t)	99	15	64	0	100	0
Vepřové maso (t)	19	112	55	9	91	9
Drůbeží maso (t)	26	139	100	97	100	0
Mléko ovčí (tis. l)	13	135	32	19	92	8
Mléko kozí (mil. l)	36	541	20	23	100	0
Mléko kravské (tis. l)	70	27 472	93	67	100	0
Vejce (tis. ks)	34	2 515	98	97	100	0
Med (kg)	3	15 495	92	27	96	4

Zdroj: www.eagri.cz, vlastní zpracování

Celková produkce masa vč. zástavu je uváděná v tunách jatečné hmotnosti. K přepočtu živé váhy byly použity příslušné koeficienty výtěžnosti, pro skot 0,55 (zástav telat a jehňat 0,5), ovce a kozy 0,5, prasata 0,8 a drůbež 0,75 („Ročenka EZ 2012“, 2013).

Tabulka 10 Způsob uplatnění rostlinné produkce ekofarem, r. 2011

Produkce RV	Uplatnění rostlinné produkce roku 2011					
	Počet farem	Celková produkce bez PO (tuny)	Podíl prodaného množství (%)	Z toho prodej v bio kvalitě (%)	Z toho prodej na domácím trhu (%)	Podíl exportu na celkovém prodaném množství (%)
Obiloviny	456	53 994	58	88	59	41
Pšenice	211	15 611	65	85	51	49
Špalda	64	6 301	87	99	56	44
Žito	66	3 447	44	90	36	64
Ječmen	148	6 043	54	80	66	34
Oves	284	11 726	44	81	81	19
Tritikale	123	6 700	30	82	91	9
Luskoviny	65	2 436	63	83	64	36
Brambory	159	2 566	78	83	37	63
Olejniny	32	648	99	94	47	53
Byliny/koření	39	288	83	38	89	11
Osivo/sadba	18	230	87	78	92	8
Košťálová zelenina	37	47	95	85	98	2
Listová zelenina	39	26	90	94	72	28
Plodová zelenina	59	626	95	85	100	0
Kořenová zelenina	70	1 346	99	98	32	68
Peckoviny	169	900	90	13	97	3
Hrozny	55	1 527	39	28	100	0

Zdroj: www.eagri.cz, vlastní zpracování

2.8 Trh s biopotravinami v ČR

Celkový obrat s biopotravinami českých subjektů vč. exportu činil v roce 2011 cca 2,2 mld. Kč (2,1 mld. Kč v roce 2010), přičemž z toho spotřebitelé v ČR utratili za biopotraviny okolo 1,67 mld. Kč (nárůst o 4,6 % oproti roku 2010, kdy spotřebovali biopotraviny v hodnotě zhruba 1,6 mld. Kč).

Export biopotravin vzrostl na částku 570 mil. Kč (505 mil. Kč v roce 2010), 70 mil. Kč z toho však představoval reexport. **Import** finálních biopotravin, který realizovali distributoři a maloobchodní řetězce a který byl prodán na českém trhu, činil v daném roce zhruba 717 mil. Kč (tj. 46% podíl na maloobchodním obratu bioprodukce v ČR). Tato hodnota by dále vzrostla po započítání objemu dovozu bioprodukce a biopotravin (tj. biosurovin a biopolotovarů), které byly na území ČR dále zpracovány.

Průměrná roční spotřeba na jednoho obyvatele meziročně vzrostla pouze nepatrně ze 151 Kč na 158 Kč a zůstala tak nadále pod hranicí částky 200 Kč. Nízký setrval i podíl biopotravin na celkovém objemu spotřebovaných potravin a nápojů, na hodnotě 0,65 %, meziročně narostl pouze o 0,02 % („Zpráva o trhu s biopotravinami 2011“, 2013).

Údaje o vývoji trhu biopotravin v ČR v letech 2007 až 2011 je pro srovnání uveden v tabulce 11.

Tabulka 11 Vývoj trhu biopotravin v ČR, r. 2007-2011

Ukazatel	2007	2008	2009	2010	2011
Celkový obrat s biopotravinami vč. vývozu (mld. Kč)	1,39	1,95	1,98	2,1	2,24
Vývoz (mld. Kč)	0,1	0,15	0,37	0,51	0,57
Spotřeba biopotravin v ČR (mld. Kč)	1,29	1,8	1,61	1,59	1,67
Meziroční změna obratu biopotravin (%)	70	40	-10	-1	4,6
Podíl na celkové spotřebě potravin a nápojů (%)	0,55	0,75	0,65	0,63	0,65
Spotřeba na obyvatele a rok (Kč)	126	176	154	151	158
Podíl dovozu na obratu biopotravin (%)	62	57	n.d.	46	46/60
Podíl řetězců na obratu biopotravin (%)	68	74	68	67	64

Zdroj: www.eagri.cz, vlastní zpracování

2.8.1 Poptávka po biopotravinách

Struktura hlavních kategorií biopotravin s největším objemem prodeje je dlouhodobě stabilní. Největší zájem (34% podíl) byl, stejně jako v roce 2010, o „ostatní zpracované potraviny“, z nichž 45 % tvořily hotové pokrmy typu dětských výživ. Druhý největší objem prodeje s podílem 19,6 % byl opět zaznamenán u kategorie mléko a mléčné výrobky a třetí největší u ovoce a zeleniny (13,6 %).

Z tabulky 12, která udává podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu biopotravin a jeho vývoj v letech 2007 až 2011, lze vidět, že k největšímu meziročnímu nárůstu došlo u kategorie ovoce a zelenina (z důvodu přearažení ovocných a zeleninových šťáv do této skupiny ze skupiny Nápoje, jak tomu bylo dříve) a kategorie pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky.

Pokles objemu prodeje byl naopak zaznamenán u kategorií nápoje (ze stejného důvodu jako bylo uvedeno výše), mléko a mléčné výrobky a maso a masné výrobky („Ročenka EZ 2011“, 2012).

Tabulka 12 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu biopotravin v ČR, r. 2007-2011

Hlavní kategorie potravin	2007	2008	2009	2010	2011
	podíl kategorie potravin (%)				
Maso a masné výrobky	6,2	5,4	9,5	8,6	8,5
Ovoce a zelenina	5,4	6,2	10,8	10,8	13,6
Oleje a tuky	x	x	1,8	1,9	1,9
Mléko a mléčné výrobky	20,9	22,2	21,1	24,8	19,6
Mlýnské a škrobářské výrobky	6,0	5,9	6,3	8,4	9,7
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	1,6	3,8	9,4	8,2	9,4
Ostatní zpracované potraviny	49,3	45,9	35,9	32,8	35,3
Nápoje	10,6	10,6	5,2	4,5	2,0
Celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Zdroj: www.eagri.cz, vlastní zpracování

2.8.2 Distribuce biopotravin

V roce 2011, stejně jako v předchozích letech, bylo nejvíce biopotravin distribuováno prostřednictvím *obchodních řetězců* (64,4 %, tj. cca 1,1 mld. Kč, podobně jako v roce 2010), přičemž jejich významná role na trhu biopotravin existuje od počátku jeho rozvoje. V současnosti jsou biopotraviny nabízeny již všemi nadnárodními maloobchodními řetězci. Druhým nejčastějším místem prodeje biopotravin byly *speciální prodejny zdravé výživy a biopotravin* s 19,8% podílem (19,4 % v roce 2010). Více jak 5 % biopotravin bylo prodáno v *lékárnách* (téměř 5 % v roce 2010) a na úroveň 5 % z podílu 4 % v roce 2010 vzrostl i přímý prodej biopotravin (zahrnující jak *prodej ze dvora*, od i přímý prodej od výrobců a distributorů). Na úrovni okolo 3 % se podobně jako v předchozím roce drží prodej přes *drogistické řetězce* (zejména dm drogerie markt, s.r.o.). Nejméně biopotravin bylo prodáno v *nezávislých drobných prodejních potravin* (1,4 %, 1,2 % v 2011); na nízké úrovni (0,6 %, 0,8 % v r. 2010) bylo zaznamenáno rovněž uplatnění biopotravin v rámci *gastronomických zařízení* a provozoven *veřejného stravování* („Ročenka EZ 2012“, 2013).

Vývoj podílů hlavních odbytových míst na celkovém odbytu biopotravin v letech 2005 až 2011 lze vidět v tabulce 13.

Kromě běžných forem odbytu pokračoval v roce 2011 rozvoj nových distribučních kanálů přímého prodeje místní produkce, mezi kterými jsou prodej prostřednictvím *farmářských trhů* (v roce 2011 se odhadoval počet 170 pravidelných trhů v ČR, bioprodukty ovšem průměrně představují jen zlomek sortimentu v nabídce trhů) a *bedýnkového systému*, přičemž v roce 2011 fungovalo v ČR zhruba 100 takových systémů s téměř 400 místy odběru.

Tabulka 13 Podíl hlavních odbytových míst na celkovém odbytu biopotravin, r. 2005-2011

Odbytové místo v ČR	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2011
	podíl odbytového místa v ČR (%)							(mil. Kč)
Supermarkety/hypermarkety	57	67	67,5	74	65,7	67,2	64,4	1 072
Drogerie	x	x	x	x	3,5	3,2	3,4	56
Prodejny zdravé výživy a biopotravin	37	28	22,5	18	17,7	19,4	19,8	331
Nezávislé prodejny potravin	2	3	2,5	2	2,4	1,2	1,4	23
Farmy a ostatní přímý prodej	4	2	2	1,4	3,9	3,5	5,2	87
Lékárny	x	x	5	4	6	4,7	5,2	87
Gastronomie	x	x	0,5	0,6	0,8	0,8	0,6	10
Celkem	100	100	100	100	100	100	100	1 665

Zdroj: www.eagri.cz, vlastní zpracování

Vedle distribučních kanálů v rámci České republiky má své významné postavení i export biopotravin do zahraničí. V roce 2011 byla vyvezena více jak čtvrtina biopotravin (v hodnotě 570 mil. Kč, tj. 505 mil. Kč v roce 2010, tj. nárůst o cca 13 %). Mezi největšími exportéry bioprodukce do zahraničí lze, stejně jako v předchozím roce, nalézt společnosti *RACIO, s.r.o.*, *Sonnenor s.r.o.*, *FRUJO, a.s.* a nově *Lifefood Czech Republic s.r.o.* („Ročenka EZ 2011“, 2012; „Ročenka EZ 2012“, 2013).

2.8.3 Mezinárodní srovnání

Odhad *celosvětového prodeje biopotravin* za rok 2011 činil 45,3 mld. EUR, což byl zhruba čtyřnásobek hodnoty, které bylo dosaženo v roce 1999. V době hospodářské krize kolem roku 2009 došlo v mnoha zemích ke zpomalení růstu, ve sledovaném roce se však opět oživil a rostl rychleji.

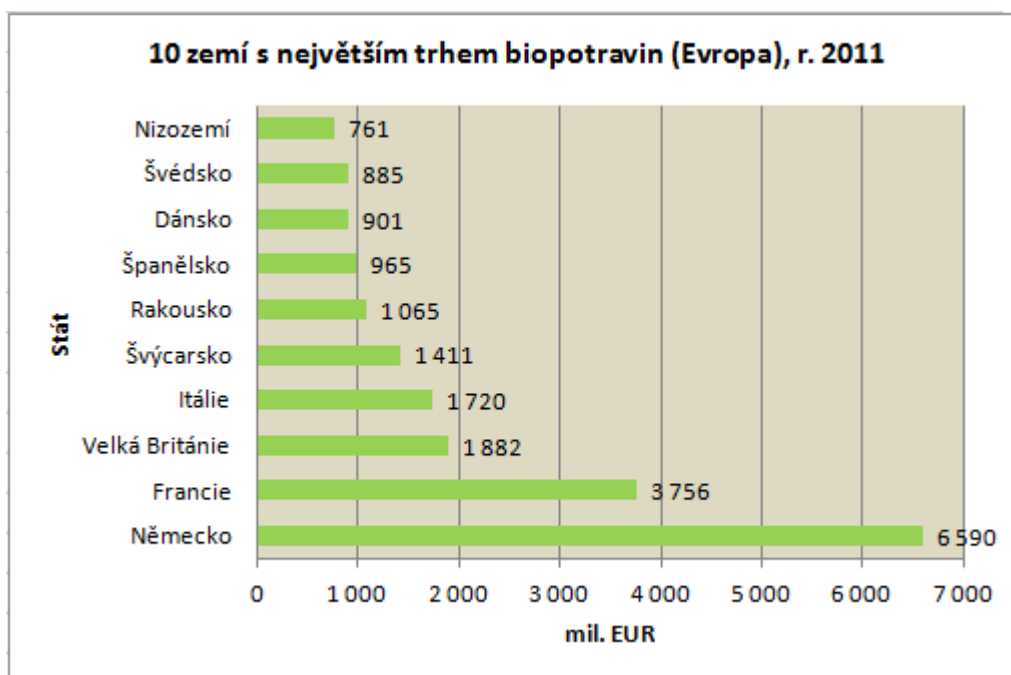
Navzdory skutečnosti, že je ekologické zemědělství realizováno na všech kontinentech, poptávka spotřebitelů po biopotravinách byla i v roce 2011 soustředěna z 96 % (celosvětového obratu) v Severní Americe a (zejména západní) Evropě.

Největší trh biopotravin se vyskytoval v USA s obratem 21 mld. EUR, s druhým největším pak následovalo Německo (6 590 mil. EUR). Francie se stejně jako v předchozím roce umístila na pozici třetí s obratem 3 765 mil. EUR. Žebříček 10 evropských zemí s největším trhem biopotravin zobrazuje graf 7.

Nejvyšší spotřeba biopotravin na obyvatele je trvale patrná zejména ve skandinávských a alpských zemích. Největší podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů byl opět v Dánsku, Švýcarsku a Rakousku (okolo 6-7%). Nejvyšší roční spotřebu biopotravin na obyvatele mělo, jak je zřejmé z grafu 8, Švýcarsko (177 EUR), následovalo Dánsko (162 EUR), Lucembursko (134 EUR) a Rakousko se spotřebou 127

EUR. Nejméně naopak utrácí spotřebitelé z jižní, střední a východní Evropy, ve které je trh biopotravin obecně malý a roztráštěný. Například v Polsku činila roční průměrná spotřeba na obyvatele pouze 4 EUR, Maďarsku 3 EUR, na Slovensku 2 EUR a v ČR již zmíněných 6 EUR. Nutno ovšem podotknout, že i v těchto oblastech je v posledních letech zaznamenáván významný růst. Bioprodukty jsou zde převážně exportovány a dováženy zpět ve formě hotových biopotravin ze západní Evropy („Ročenka EZ 2012“, 2013).

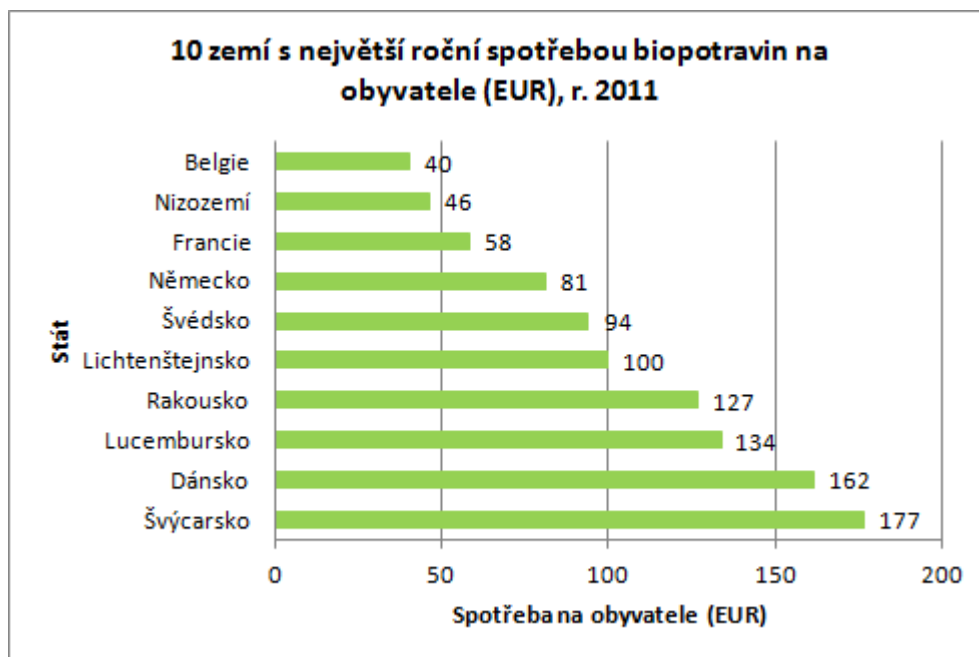
Graf 7 10 zemí s největším trhem biopotravin, Evropa, r. 2011

Zdroj: www.eagri.cz, vlastní zpracování

Navzdory významnému nárůstu trhu biopotravin v ČR kupuje pravidelně biopotraviny jen malá část spotřebitelů, trh zůstává nerozvinutý a zhruba polovina spotřebovaných biopotravin je do země importována. Navýšení podílu domácích biopotravin na trhu brání nedostatečně fungující odbyt (z důvodu slabého marketingu a distribuční sítě). Další slabinou je nerozvinutý zpracovatelský sektor pro bioprodukty, kdy mnohé bioprodukty končí na konvenčním trhu („Ročenka EZ 2011“, 2012).

Graf 8 10 zemí s největší roční spotřebou biopotravin na obyvatele (EUR), r. 2011

Zdroj: www.eagri.cz, vlastní zpracování

3 CÍL PRÁCE A POUŽITÁ METODIKA

3.1 Cíl práce

Cílem této diplomové práce s názvem „Ekologické zemědělství (regionální strukturální a geografické analýzy)“ je zpracování a vyhodnocení dat ÚZEI (MZe) za ekologickou zemědělskou produkci a odbyt Jihočeského kraje České republiky s následnou strukturální a geografickou regionální analýzou, vycházející z grafických výstupů (produkčních map, grafů a diagramů).

Mapové listy poskytnou základní přehled o teritoriálním rozmístění rostlinné a živočišné produkce, grafy o její struktuře a odbytové diagramy pak přehled o základních odbytových tocích a uplatnění bioprodukce.

Geografická analýza se bude dotýkat rovněž zpracovatelských kapacit a vybraných odbytových formátů v rámci kraje.

3.2 Hypotézy

Pro účely diplomové práce byly stanoveny následující hypotézy, které jsou na základě výsledků jednotlivých analýz v závěru práce potvrzeny či zamítnuty:

- 1. Teritoriální rozmístění rostlinné a živočišné ekologické produkce na území kraje je nerovnoměrné.*
- 2. Ekologická produkce kraje je uplatněna převážně na konvenčním trhu.*
- 3. Zpracovatelské kapacity v kraji jsou vzhledem k produkci nedostatečné.*

3.3 Metodický postup práce

Kvalifikační práce vznikla za podpory grantového projektu GAJU 019/2013/S a je součástí komplexního výzkumu v oblasti regionálního (jihočeského) trhu bioprodukce. Použité databáze jsou uvedeny v přehledu literárních zdrojů s uvedením grantového projektu, řešitele a oblasti výzkumu.

Teoretická část ve formě literární rešerše vznikla v návaznosti na studium odborné literatury, zákonů, internetových a dalších zdrojů souvisejících s danou problematikou a je východiskem pro praktickou část.

V úvodu jsou vymezeny obecné aspekty týkající se ekologického zemědělství, zejména základní pojmy, legislativní úprava, cíle a principy. V dalším textu jsou uvedena pravidla ekologické produkce, jak rostlinné, tak i živočišné. Následující část se zabývá problematikou kontrolního systému a certifikace ekologického zemědělství v ČR, vč. podmínek označování bioprodukce a biopotravin. Druhá polovina literární rešerše je zaměřena na charakteristiku ekologického zemědělství v ČR, konkrétně na ekologickou produkci, její zpracování a následný odbyt. Závěr teoretické části se pak věnuje obchodu s biopotravinami v ČR.

Praktická část je soustředěna na zpracování dat z databáze, poskytnuté ÚZEI pro účely grantového projektu GAJU 019/2013/S, za ekologickou zemědělskou produkci a odbyt v Jihočeském kraji ČR za rok 2011, na jejichž základě budou vytvořeny mapové výstupy, grafy a diagramy.

Zpracované výstupy budou využity k strukturální a geografické regionální analýze. Mapové listy poskytnou základní přehled o teritoriálním rozmístění ekologické zemědělské produkce, grafy informují o její struktuře a odbytové diagramy podají přehled o základních odbytových tocích a uplatnění bioprodukce.

V dalším textu praktické části budou strukturálně i geograficky zanalyzovány regionální zpracovatelské kapacity, a poté rovněž vybrané odbytové formáty; stejně jako v předchozí části prostřednictvím vytvořených mapových listů a grafů. Tyto analýzy budou vycházet ze současných dat z důvodu obtížné dohledatelnosti dat za rok 2011.

Všechny grafy, diagramy (a související tabulky) budou zpracovány v aplikacích sady Microsoft Office, mapové listy pak v geodatabázovém programu Janitor za pomoci údajů o přesné lokalizaci jednotlivých subjektů vyhledaných v mapovém vyhledávači na www.google.cz. V průběhu praktické části budou využity zejména metody analýzy, komparace a syntézy.

V závěru práce budou shrnuty a interpretovány výsledky analýz, vč. potvrzení či vyvrácení stanovených hypotéz, a případně uvedeny návrhy, jak situaci v daných oblastech optimalizovat.

4 ANALÝZA EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSKÉ PRODUKCE A ODBYTU V JIHOČESKÉM KRAJI

4.1 Charakteristika ekologického zemědělství

Výměra celkové půdy v ekologickém zemědělství činila v roce 2011 v Jihočeském kraji 69 767 ha, což představuje 14,4% podíl na celkové výměře půdy v EZ v České republice (482 927 ha) a 14,2% podíl na celkové zemědělské půdě Jihočeského kraje (491 150 ha). Z této hodnoty bylo 15 357,4 ha obhospodařováno v období konverze.

V daném roce působilo v Jihočeském kraji celkem 526 *ekofarem* z celkového počtu 3 920 ekologicky hospodařících farem v ČR, tj. 13,4 %

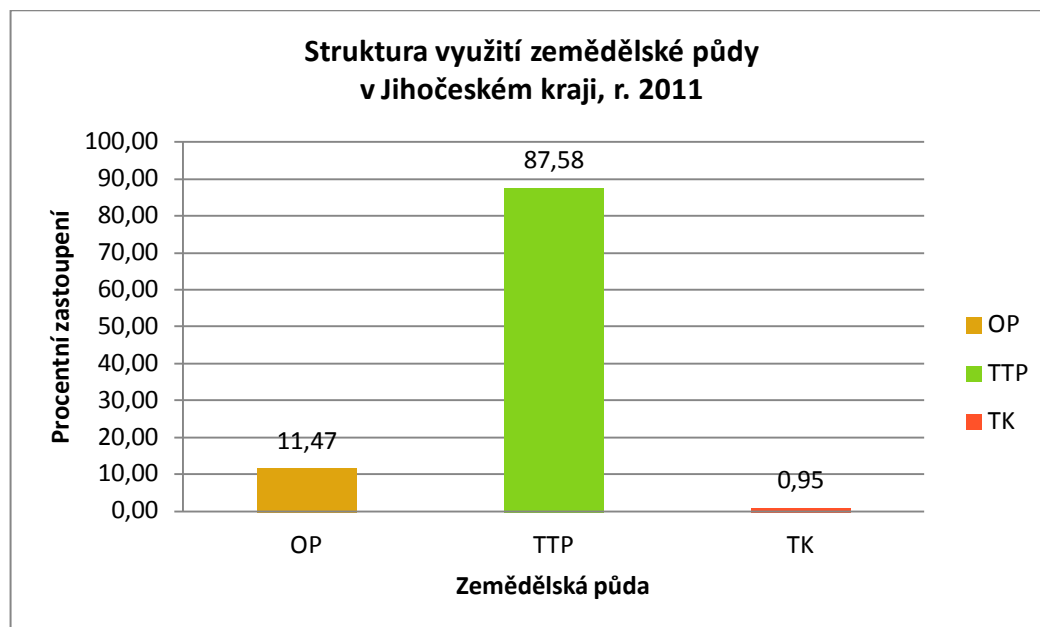
Ve srovnání s ostatními kraji v rámci České republiky se s výše uvedenými hodnotami Jihočeský kraj umístil na prvním místě jak ve výměře celkové plochy v EZ, tak i v počtu ekofarem. Ve výměře celkové plochy v EZ za Jihočeským krajem následoval Karlovarský kraj (65 226,6 ha) a Moravskoslezský kraj s rozlohou 54 417,8 ha. Na druhém a třetím místě v počtu ekofarem byl Plzeňský (412) a Moravskoslezský kraj s počtem 374 ekofarem.

4.2 Analýza rostlinné produkce a odbytu

Pro účely práce je celková zemědělská půda v ekologickém zemědělství rozdělena na *ornou půdu, trvalé travní porosty* a *trvalé kultury*. Graf 9 zobrazuje, jak velký podíl tyto hlavní kategorie v roce 2011 v Jihočeském kraji zaujímaly.

Největší podíl této plochy byl bezesporu využit v podobě **trvalých travních porostů** výměrou 59 306,22 ha, což činí téměř 88 % (nebo také 14,9 % na celkové výměře trvalých travních porostů v EZ ČR). Podstatně menší plochu zaujímala **orná půda** s rozlohou 7 769,04 ha, tj. 11,47 % (nebo také 13,11 % na celkové výměře orné půdy v EZ ČR), a nejmenší pak **trvalé kultury** o rozloze 641,54 ha, což představuje 0,95 % (nebo také 8,64 % na celkové výměře trvalých kultur v EZ ČR).

Graf 9 Struktura využití zemědělské půdy v Jihočeském kraji, r. 2011

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

4.2.1 Orná půda

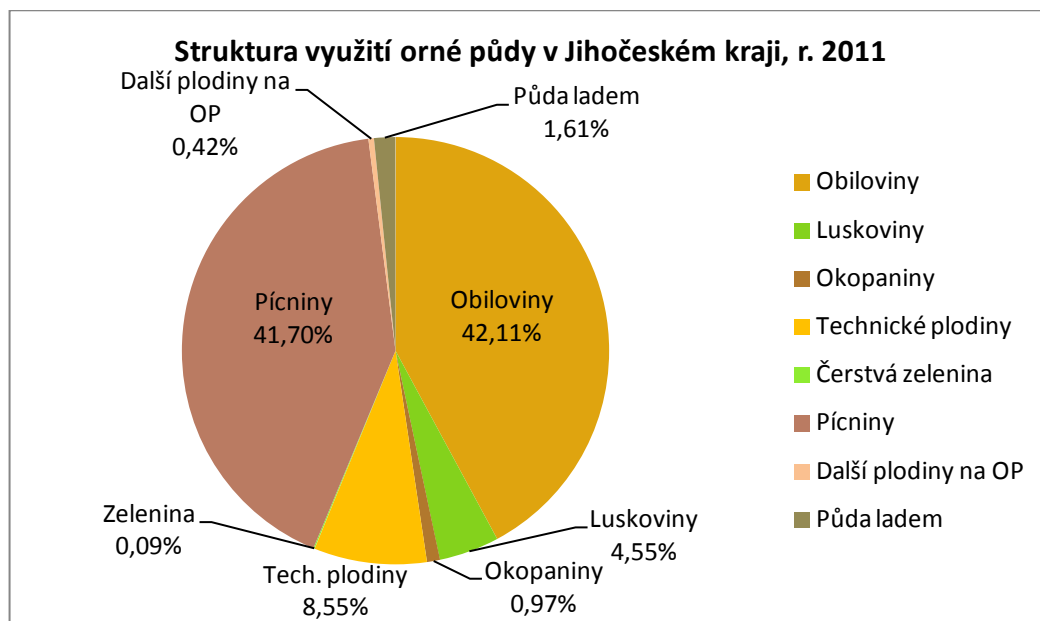
Plocha orné půdy v ekologickém zemědělství v roce 2011 v ČR činila celkem 59 281 ha a zaujímala tak 12,28% podíl na celkové zemědělské půdě v EZ.

V Jihočeském kraji se ekologicky obhospodařovaná orná půda v daném roce podílela na celkové výměře zemědělské půdy v EZ (Jihočeského kraje) 7 769,04 ha (11,47 %). Na celkové ploše ekologicky obhospodařované orné půdy v ČR tato plocha činila 13,11 %.

Struktura využití orné půdy pro účely práce zahrnuje osm kategorií, kterými jsou: *obiloviny, luskoviny, okopaniny, technické plodiny, čerstvá zelenina, pícniny, další plodiny na OP a půda ladem.*

Procentní vyjádření využití orné půdy jmenovanými kategoriemi znázorňuje graf 10. Největší plocha orné půdy byla využita pro produkci obilovin na ploše 3 271,86 ha (42,11 %) a pícnin na ploše 3 239,33 ha (41,70 %). Významné místo zaujímaly rovněž kategorie technických plodin na ploše 664,07 ha (8,55 %) a luskoviny, které pokrývaly celkem 353,67 ha (4,55 %). Nejmenší plochy orné půdy pak sloužily k produkci neméně důležitých kategorií okopanin (75,35 ha), dalších plodin na OP (32,83 ha) a čerstvé zeleniny (6,72 ha).

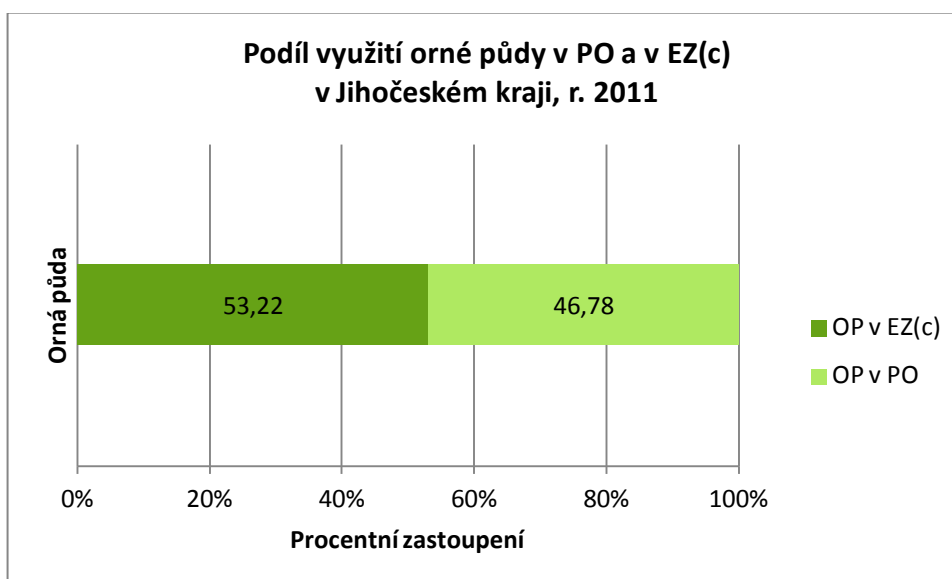
Graf 10 Struktura využití orné půdy v Jihočeském kraji, r. 2011

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Z grafu 11 je patrné, jaký podíl byl obhospodařován v rámci přechodného období a jaký již v rámci certifikovaného ekologického zemědělství (viz EZ(c) v grafu). Tyto podíly jsou v případě orné půdy téměř shodné, neboť 3 634,47 ha (46,78 %) této půdy bylo využito v PO a 4 134,57 ha (53,22 %) v EZ. Na celkové ploše OP v PO se nejvíce vyskytovaly pícniny na OP (46,27% podíl), obiloviny (33,1% podíl) a technické plodiny (14,49% podíl).

Graf 11 Podíl využití orné půdy v PO a v EZ v Jihočeském kraji, r. 2011

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

V PO se v daném roce obhospodařovalo konkrétně 36,77 % ploch obilovin, 32,72 % ploch luskovin, 15,20 % ploch okopanin, 79,30 % ploch technických plodin, 8,78 % ploch s čerstvou zeleninou a 51,92 % ploch pícnin na OP.

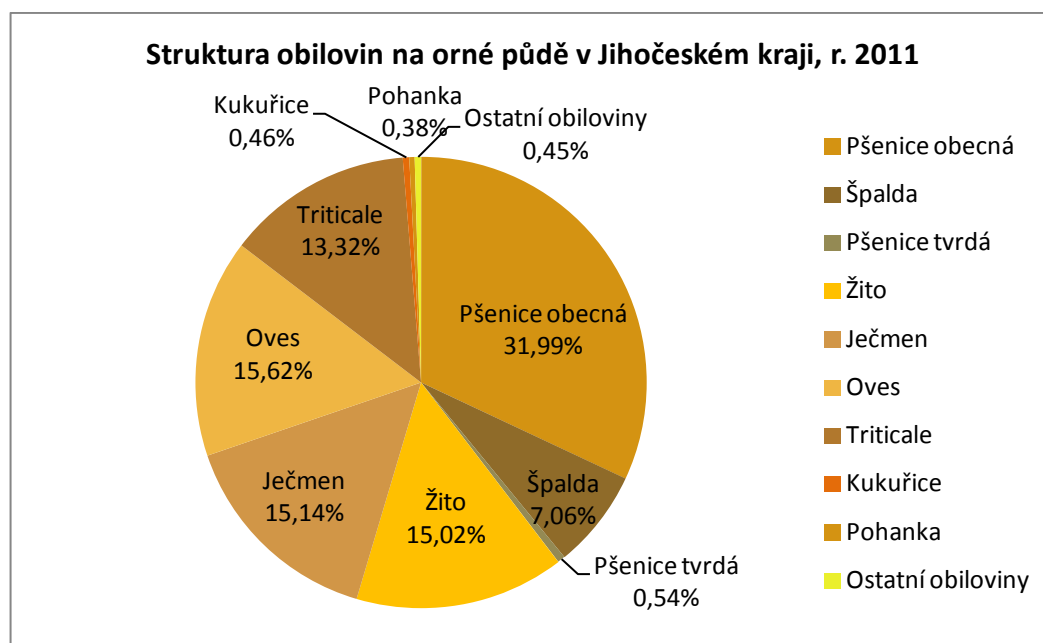
Obiloviny

Plocha obilovin v ekologickém zemědělství v roce 2011 v ČR činila celkem 24 381,61 ha a zaujímala tak cca 41,13% podíl na celkové orné půdě v EZ.

V Jihočeském kraji se ekologicky obhospodařované obiloviny v daném roce podílely na celkové výměře orné půdy v EZ (Jihočeského kraje) 3 271,86 ha (42,11 %). Na celkové ploše ekologicky obhospodařované orné půdy v ČR tato plocha činila 5,52 %.

Kategorie obiloviny pěstované v Jihočeském kraji, kterou zobrazuje graf 12, v sobě zahrnuje *pšenici obecnou a tvrdou, špaldu, žito, ječmen, oves, triticales, kukuřici, pohanku a ostatní obiloviny*. Největší zastoupení má pšenice obecná, která byla pěstována na orné půdě o rozloze 1 046,71 ha, což představuje 31,99 % celkové plochy orné půdy určené v daném kraji k produkci obilovin. Oves (511,14 ha), ječmen (495,35 ha), žito (491,29 ha) a triticales (435,95 ha) zaujímají podobné podíly, 13 – 16 % plochy obilovin. Špalda byla pěstována na orné půdě o rozloze 231,1 ha a nejmenší plochy o rozlohách 17,76 ha, 15,11 ha, 14,88 ha a 12,57 ha pak sloužily k produkci pšenice tvrdé, kukuřice, ostatních obilovin a pohanky.

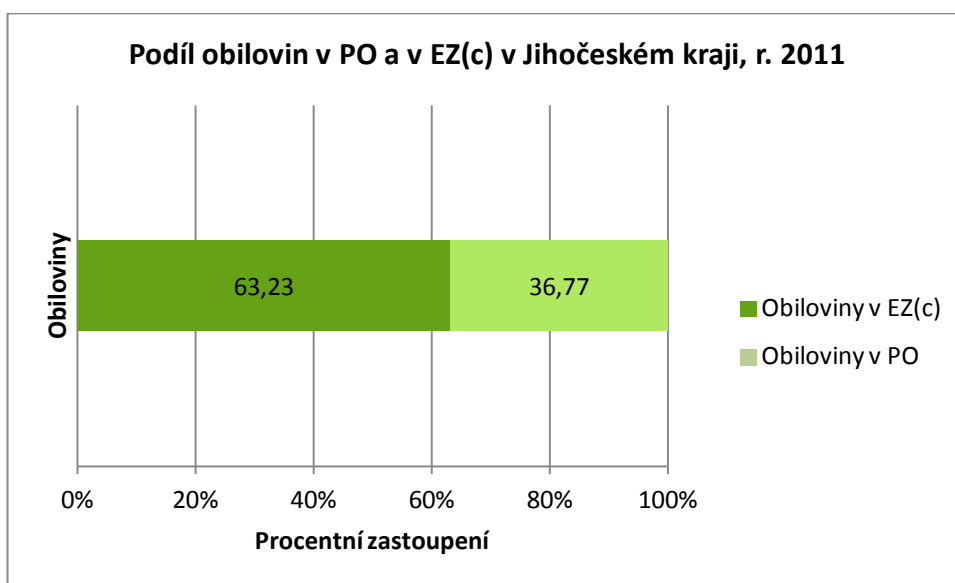
Graf 12 Struktura obilovin na orné půdě v Jihočeském kraji, r. 2011

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Většina obilovin, konkrétně 2 068,92 ha (63,23 %), byla, jak je vidět z grafu 13, pěstována v certifikovaném ekologickém zemědělství. Zbylých 1202,94 ha (36,77 %) bylo oproti tomu pěstováno v přechodném období. Na celkové ploše obilovin v PO se nejvíce vyskytovaly pšenice obecná (64,24% podíl), triticales (13,17% podíl) a oves (11,97% podíl). Špalda, kukuřice a pohanka byly pěstovány pouze v certifikovaném EZ.

Graf 13 Podíl obilovin v PO a v EZ v Jihočeském kraji, r. 2011

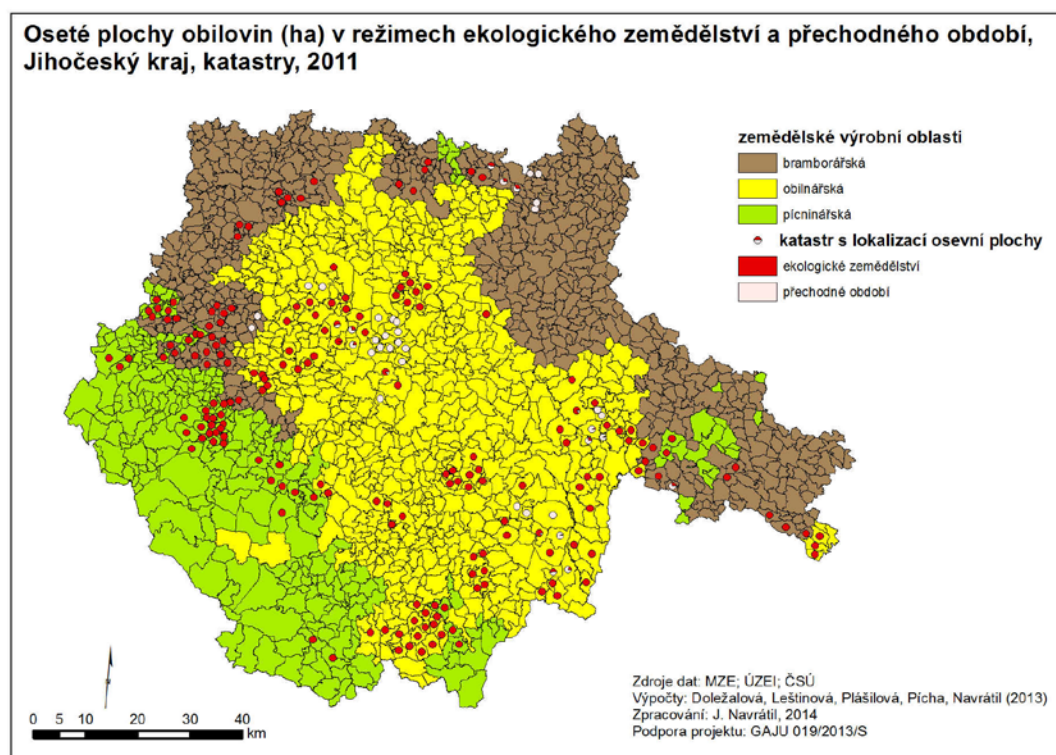

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

V PO se v daném roce obhospodařovalo konkrétně 73,83 % celkových ploch pšenice obecné, 35,25 % ploch pšenice tvrdé, 9,44 % ploch žita, 14,01 % ploch s ječmenem, 28,18 % ploch ovsa, 36,33 % ploch triticales a 38,1 % ploch s ostatními obilovinami.

Obrázek 8 poskytuje náhled na rozmístění ekologické produkce obilovin (červené tečky) a produkce této kategorie plodin v režimu přechodného období (bílé tečky) v roce 2011 na území Jihočeského kraje. Vysoká intenzita osetých ploch v ekologickém zemědělství byla soustředěna v oblastech Kaplicka, Strakonicka a Prachaticka. Další plochy se nacházejí rozprostřeně na území celého kraje, přičemž se soustředí zejména v obilnářské zemědělské výrobní oblasti (viz žlutě vyznačená plocha na mapě). Obiloviny v režimu PO lze nalézt v severozápadní části Českobudějovicka a rovněž na několika místech u Trhových Svinů a Třeboně.

Obrázek 8 Produkční mapa obilovin v Jihočeském kraji, r. 2011

Zdroj: Data MZe, ÚZEI, ČSÚ; zpracování: J. Navrátil, 2014

Pěstováním obilovin se v roce 2011 zabývalo celkem 96 farem (certifikovaných i v PO), z toho 47 farem v certifikovaném ekologickém zemědělství (bez produkce v PO). Mezi největší pěstitele certifikovaných obilovin patří farmy *AGRA Zvíkov spol. s.r.o.* (456,55 ha), *Šumava, a.s.* (249,33 ha) a *Kocourek KG, organizační složka* s osetou plochou o výměře 228,4 ha. Adresy jednotlivých (i v dalším textu jmenovaných) farem jsou uvedeny v příloze 5 této práce.

Z celkového počtu ekofarem pěstujících obiloviny se nejvíce farem věnovalo pěstování ovesa (58, z toho 33 s certifikovanou produkcí) a pšenice obecné (36, z toho 15 s certifikovanou produkcí). Stejný počet farem pěstovalo ječmen a triticales, celkem 26, přičemž z toho certifikovaný ječmen produkovalo 12 farem a certifikované triticales jen 9 farem. 14 farem (9 vyjma produkce v PO) pěstovalo žito, 6 farem biošpaldu a pouhé 3 (2 bez produkce v PO) farmy obhospodařovaly plochy s tvrdou pšenicí.

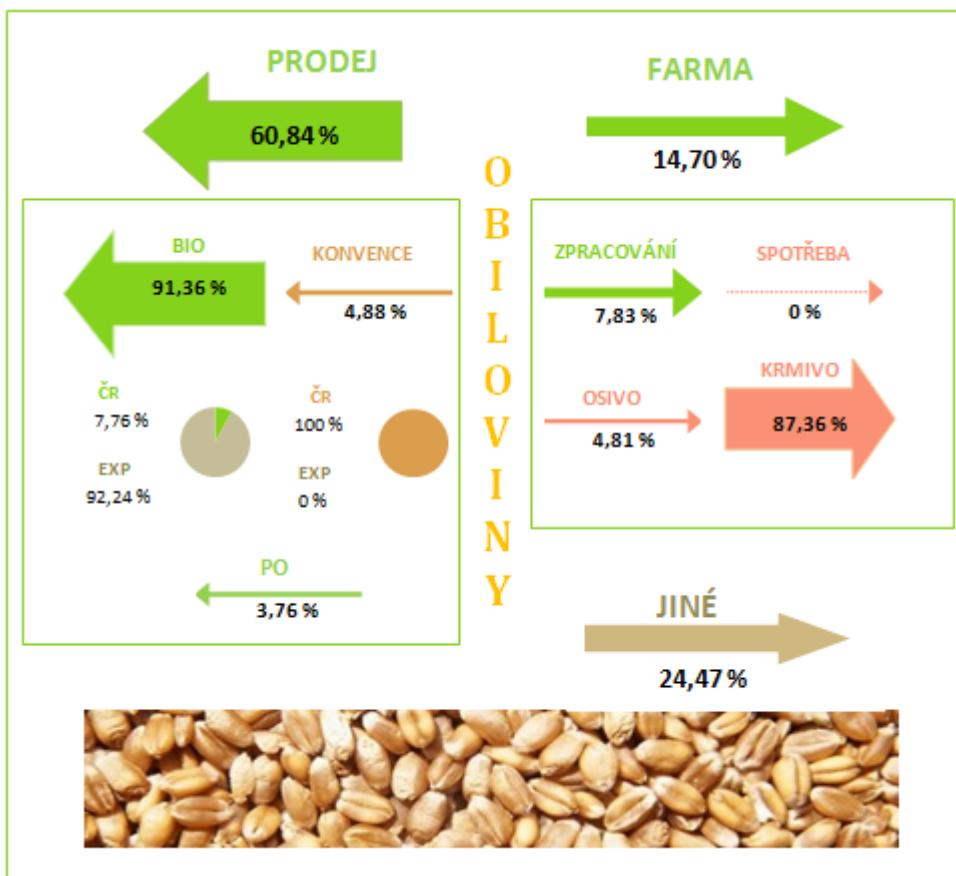
V roce 2011 bylo v Jihočeském kraji vyprodukováno celkem 5 824,09 tun ekologicky pěstovaných obilovin, což představuje 11,79% podíl na celkové produkci bio obilovin v ČR (celkem 49 404,56 tun).

Způsoby uplatnění ekologicky pěstovaných obilovin v roce 2011 zobrazuje diagram 1 a vyčísluje tabulka 14. Z celkové produkce 5 824,09 tun bylo 60,84 % (3 543,19 tun) obilovin prodáno, 14,70 % (855,95 tun) spotřebováno na farmě a 24,47 % (1 424,95 tun) využito k jiným účelům.

Podíl 91,36 % celkového objemu prodaných obilovin byl realizován jako produkt bio, avšak téměř celý tento podíl produkce byl exportován do zahraničí. Pouhých přibližně 5 % objemu prodeje bylo oproti tomu realizováno na trhu konvenčním, a to pouze trhu tuzemském. Jako produkt z PO bylo prodáno 3,76 % obilovin z celkového objemu prodeje.

Na farmě byly obiloviny využity převážně jako krmivo (87,36 % objemu spotřebovaného na farmě), případně byly zpracovány (7,83 %) nebo využity jako osivo (4,81 %).

Diagram 1 Uplatnění rostlinné produkce - obiloviny

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Tabulka 14 Uplatnění rostlinné produkce - obiloviny

Komodita	mj.	Celková produkce	PRODEJ					
			produkt bio		PO	produkt konvenční		celkem
			ČR	EXP		ČR	EXP	
Obiloviny	t	5 824,09	251,32	2 985,57	133,40	172,90	0,00	3 543,19

Komodita	mj.	Celková produkce	SPOTŘEBA NA FARMĚ					JINÉ
			krmivo	osivo	zpracování na farmě	vlastní spotřeba	celkem	
Obiloviny	t	5 824,09	747,80	41,15	67,00	0,00	855,95	1 424,95

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Objemy celkové produkce jednotlivých druhů ekologicky pěstovaných obilovin jsou uvedeny v tabulce 15. Navzdory největší ploše orné půdy určené k pěstování pšenice byly realizovány nejvyšší produkce z ovsu (1 259,21 tun z celkových 8 635,99 tun v ČR), žita (1 200,76 tun ze 4 006,86 tun v ČR) a ječmene (1 070,40 tun z 5 770,64 tun v ČR). Pšenice bylo vyprodukováno celkem 973,85 tun (13 824,71 tun v ČR), špaldy 714,05 tun (5 637,6 tun v ČR), triticales 590,10 tun (6 706,51 tun v ČR) a nejméně pak pohanky (15,72 tun z 1 309,45 tun v ČR).

Kromě jmenovaných obilovin byla v této kategorii plodin pěstována rovněž kukuřice na zrno. Její produkce byla v průběhu roku 2011 odhadována na 20 tun, v datech týkajících se odbytu bioprodukce Jihočeského kraje z konce daného roku ovšem blíže vyčíslena nebyla.

Z tabulky lze mimo objemů celkové produkce vyčíst rovněž způsoby uplatnění (vč. příslušných hodnot) jednotlivých druhů obilovin. Produkce pohanky byla v celé míře prodána, konkrétně na tuzemský trh jako produkt bio. Celých 90,96 % produkce špaldy bylo realizováno prodejem, přičemž téměř veškerá produkce skončila na zahraničním trhu jako produkt bio², 1,01% podíl byl spotřebován na farmě jako osivo a 8,03 % bylo využito k jiným účelům. Další obilovinou s vysokým podílem prodeje (82,91 % produkce) byl ječmen, který byl také realizován převážně na zahraničním trhu s bio produkty³. Podíl 9,31 % ječmene bylo využito na farmě (většina v podobě krmiva) a téměř 8 % bylo využito k jiným účelům. Poměr prodeje, spotřeby na farmě a využití k jiným účelům přibližně 60:20:20 procentům byl zaznamenán u ovsu a pšenice. V obou případech byla produkce, stejně jako u předchozích plodin, exportována jako produkt

² Největší množství **bioprodukce špaldy** směřovalo do zahraničí v roce 2011 z farem *Kocourek KG, organizační složka* (427,75 tun) a *AGRA Zvíkov spol. s.r.o.* (177 tun).

³ Největší množství **bioprodukce ječmene** směřovalo do zahraničí v roce 2011 z farmy *Šumava, a.s.* (744,1 tun).

bio na zahraniční trh⁴. Méně než 40 % produkce bylo prodáno (opět zejména na zahraniční trh jako produkt bio⁵) žita a tritikale. Obě plodiny byly spotřebovány na farmě, příp. jinak využity.

Tabulka 15 Uplatnění rostlinné produkce - druhy obilovin

Komodita	mj.	Celková produkce	PRODEJ					celkem
			produkt bio		PO	produkt konvenční		
			ČR	EXP		ČR	EXP	
<i>Pšenice</i>	t	973,85	37,30	404,00	24,40	111,30	0,00	577,00
<i>Špalda</i>	t	714,05	0,00	647,70	0,00	1,80	0,00	649,50
<i>Žito</i>	t	1 200,76	20,00	396,96	20,00	0,00	0,00	436,96
<i>Ječmen</i>	t	1 070,40	69,40	761,10	57,00	0,00	0,00	887,50
<i>Oves</i>	t	1 259,21	58,60	685,81	0,00	29,80	0,00	774,21
<i>Tritikale</i>	t	590,10	50,30	90,00	32,00	30,00	0,00	202,30
<i>Pohanka</i>	t	15,72	15,72	0,00	0,00	0,00	0,00	15,72

Komodita	mj.	Celková produkce	SPOTŘEBA NA FARMĚ					JINÉ
			krmivo	osivo	zpracování na farmě	vlastní spotřeba	celkem	
<i>Pšenice</i>	t	973,85	190,65	9,80	0,00	0,00	200,45	196,40
<i>Špalda</i>	t	714,05	0,00	7,20	0,00	0,00	7,20	57,35
<i>Žito</i>	t	1 200,76	36,80	3,00	0,00	0,00	39,80	724,00
<i>Ječmen</i>	t	1 070,40	98,85	0,85	0,00	0,00	99,70	83,20
<i>Oves</i>	t	1 259,21	253,90	14,90	28,00	0,00	296,80	188,20
<i>Tritikale</i>	t	590,10	167,60	5,40	39,00	0,00	212,00	175,80
<i>Pohanka</i>	t	15,72	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Luskoviny

Plocha luskovin v ekologickém zemědělství v roce 2011 v ČR činila celkem 1 845,01 ha a zaujímala tak cca 3,11% podíl na celkové orné půdě v EZ.

V Jihočeském kraji se ekologicky obhospodařované luskoviny v daném roce podílely na celkové výměře orné půdy v EZ (Jihočeského kraje) 353,67 ha (4,55 %). Na celkové ploše ekologicky obhospodařované orné půdy v ČR tato plocha činila 0,6 %.

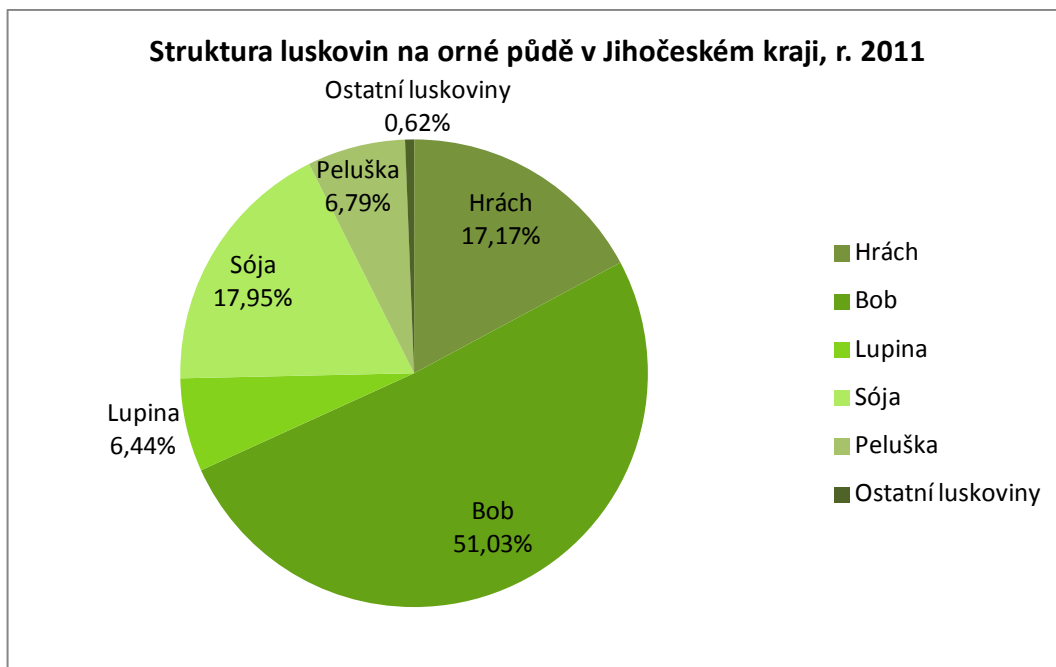
Do kategorie luskoviny patří *hrách, bob, lupina, sója, peluška a ostatní luskoviny*. Struktura této ekologicky pěstované kategorie na OP v roce 2011 v Jihočeském kraji je uvedena na grafu 14. Na první pohled je zřejmé, že polovinu orné půdy určené k produkci luskovin v daném kraji zaujímá bob, ten byl pěstovaný na ploše o rozloze

⁴ Největší množství **bioprodukce ovsa** směřovalo do zahraničí v roce 2011 z farem *AGRA Zvíkov spol. s.r.o.* (257 tun), *Kocourek KG, organizační složka* (136,36 tun) a *Farm & Forest Company, s.r.o.* (127,35 tun); Největší množství **bioprodukce pšenice** směřovalo do zahraničí v daném roce z farem *Farm & Forest Company, s.r.o.* (150 tun) a *Krokovice, spol. s.r.o.* (156 tun).

⁵ Největší množství **bioprodukce žita** směřovalo do zahraničí v roce 2011 z farem *Kocourek KG, organizační složka* (148 tun) a *Agrobiologica s.r.o.* (90 tun); Největší množství **bioprodukce tritikale** směřovalo do zahraničí v daném roce z farem *Berthold Leibetseder spol. s.r.o.* (45 tun) a *Farm & Forest Company, s.r.o.* (45 tun).

180,48 ha. Plodiny hrách (60,74 ha) a sója (63,49 ha) byly pěstovány na plochách podobné velikosti, v rozmezí 17 – 18 % celkové plochy luskovin. Na stejné úrovni jsou rovněž peluška (24,02 ha) a lupina (22,76 ha), ty zaujímaly plochu pouhých 6 – 7 %.

Graf 14 Struktura luskovin na orné půdě v Jihočeském kraji, r. 2011

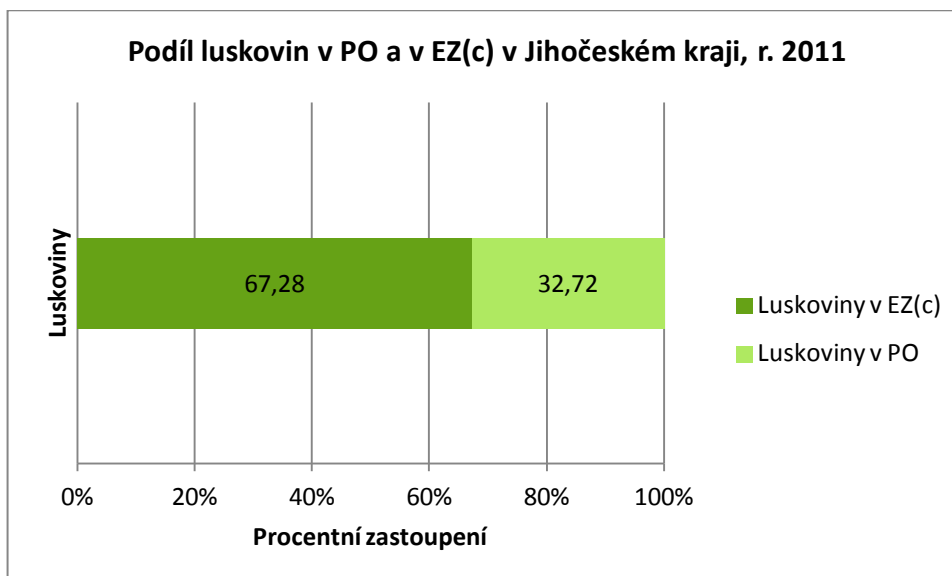

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Podobně jako u obilovin, i luskoviny byly pěstovány převážně v certifikovaném ekologickém zemědělství (237,94 ha), jak znázorňuje graf 15. V přechodném období bylo zemědělci obhospodařováno (vyjma bobu a pelušky, které byly pěstovány jen v EZ) 115,73 ha, tedy zhruba 33 %. Na celkové ploše luskovin v PO se nejvíce vyskytovaly hrách (36,98% podíl) a sója (41,94% podíl).

V PO se v daném roce obhospodařovalo konkrétně 70,46 % celkových ploch hrachu, 76,45 % ploch sóji a 0,92 % ploch s peluškou.

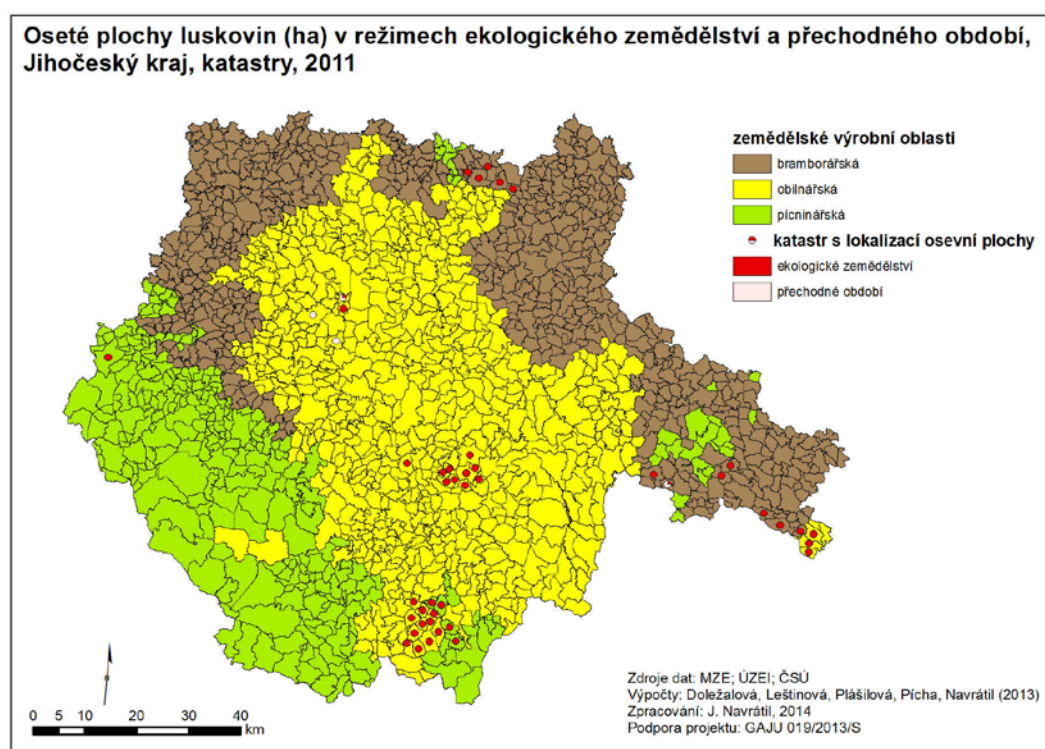
Graf 15 Podíl luskovin v PO a v EZ v Jihočeském kraji, r. 2011

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Z produkční mapy luskovin zobrazené na obrázku 9 je zřejmé, že nejvíce luskovin se pěstovalo na Kaplicku a v oblasti mezi Českými Budějovicemi a Třeboní. Méně intenzivně se plochy oseté luskovinou vyskytovaly i na Táborsku a v jižní části Dačicka. Luskoviny v přechodném období lze vidět v oblasti Vodňan.

Obrázek 9 Produkční mapa luskovin v Jihočeském kraji, r. 2011

Zdroj: Data MZe, ÚZEI, ČSÚ; zpracování: J. Navrátil, 2014

Pěstováním luskovin se v roce 2011 zabývalo celkem 18 farem (certifikovaných i v PO), z toho 13 farem v certifikovaném ekologickém zemědělství (bez produkce v PO). Mezi největší pěstitele certifikovaných luskovin patří farmy *AGRA Zvíkov spol. s.r.o.* (138,25 ha), *Kocourek KG*, organizační složka (30,09 ha) a *Krokovice, spol. s.r.o.* s osetou plochou o výměře 15,44 ha.

V roce 2011 bylo v Jihočeském kraji vyprodukováno 741,97 tun ekologicky pěstovaných luskovin, což představuje 28,21% podíl na celkové produkci bio luskovin v ČR, kterých bylo celkem 2 630,18 tun.

Způsoby uplatnění ekologicky pěstovaných luskovin v roce 2011 zobrazuje diagram 2 a vyčísluje tabulka 16. Z celkové produkce 741,97 tun bylo 71,92 % (533,62 tun) luskovin prodáno, 0,19 % (1,4 tuny) spotřebováno na farmě a 27,89 % (206,95 tun) využito k jiným účelům.

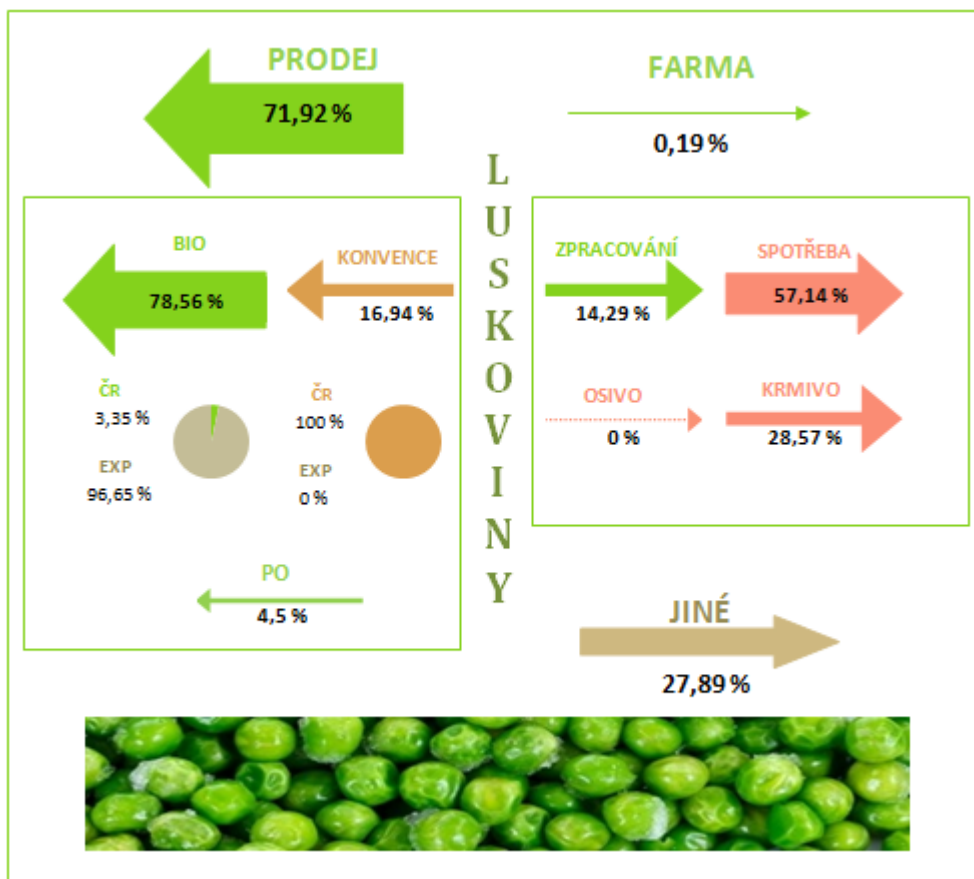
Podíl 78,56 % celkového objemu prodaných luskovin byl realizován na trhu s bioprodukty, přičemž téměř celý tento podíl produkce byl exportován do zahraničí⁶. Přibližně 17 % objemu prodeje bylo oproti tomu realizováno na trhu konvenčním, a to v celé míře na trhu tuzemském. Jako produkt z PO bylo prodáno 4,5 % luskovin z celkového objemu prodeje.

Na farmě byly luskoviny využity převážně pro vlastní spotřebu (57,14 % objemu spotřebovaného na farmě) a jako krmivo (28,57 %), případně byly na farmě zpracovány (14,29 %).

---

⁶ Největší množství **bioprodukce luskovin** směřovalo do zahraničí v roce 2011 z farem *AGRA Zvíkov spol. s.r.o.* (271 tun) a *Kocourek KG, organizační složka* (78,88 tun).

Diagram 2 Uplatnění rostlinné produkce - luskoviny

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Tabulka 16 Uplatnění rostlinné produkce - luskoviny

Komodita	mj.	Celková produkce	PRODEJ					
			produkt bio		PO	produkt konvenční		celkem
			ČR	EXP		ČR	EXP	
Luskoviny	t	741,97	14,05	405,17	24,00	90,40	0,00	533,62

Komodita	mj.	Celková produkce	SPOTŘEBA NA FARMĚ					JINÉ
			krmivo	osivo	zpracování na farmě	vlastní spotřeba	celkem	
Luskoviny	t	741,97	0,40	0,00	0,20	0,80	1,40	206,95

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

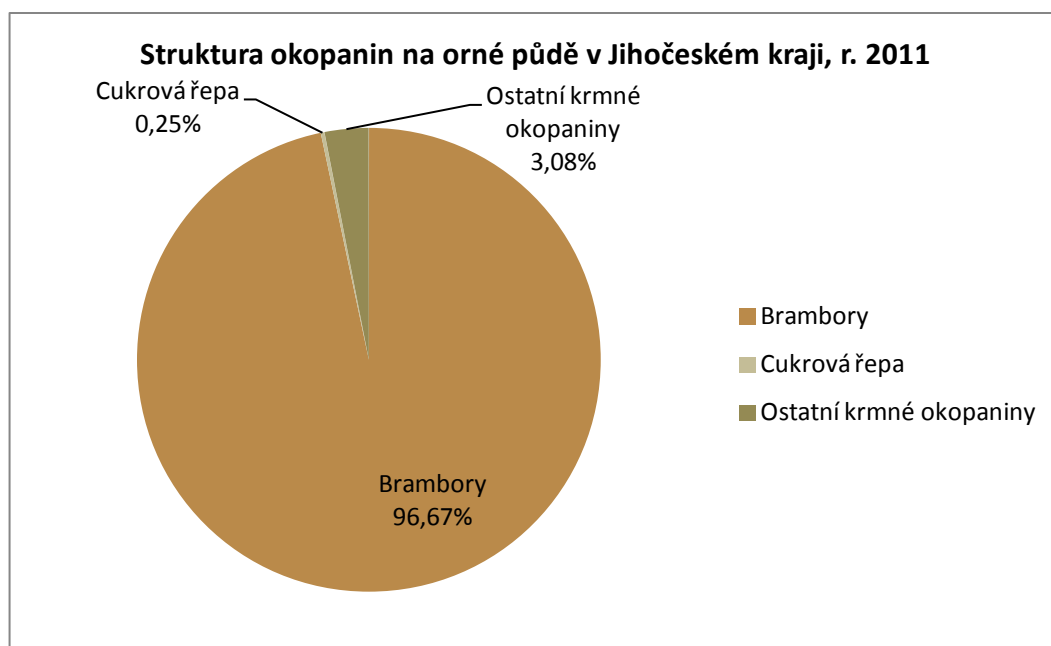
Okopaniny

Plocha okopanin v ekologickém zemědělství v roce 2011 v ČR činila celkem 288,58 ha a zaujímala tak cca 0,48% podíl na celkové orné půdě v EZ.

V Jihočeském kraji se ekologicky obhospodařované okopaniny v daném roce podílely na celkové výměře orné půdy v EZ (Jihočeského kraje) 75,35 ha (0,97 %). Na celkové ploše ekologicky obhospodařované orné půdy v ČR tato plocha činila 0,13 %.

Dle struktury kategorie ekologicky pěstovaných okopanin v grafu 16 je vidět, že téměř celá orná půda určená k produkci okopanin v Jihočeském kraji, s výměrou 72,84 ha (96,67%) byla osázená *bramborami*. Vedle nich jsou do okopanin zahrnuty rovněž *cukrová řepa* s rozlohou 0,19 ha (0,25 %) a ostatní *krmné okopaniny* s rozlohou 2,32 ha (3,08 %). Oba druhy plodin mají ovšem v porovnání s bramborami zanedbatelné zastoupení.

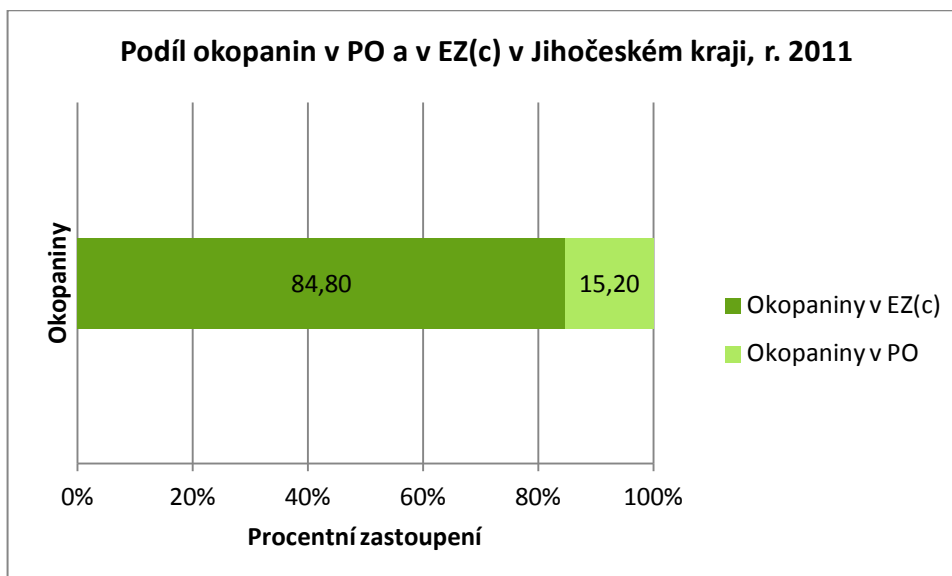
Graf 16 Struktura okopanin na orné půdě v Jihočeském kraji, r. 2011

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Téměř 85 % okopanin bylo pěstováno zemědělci v certifikovaném ekologickém zemědělství (viz graf 17), pouhých 15,20 % naopak v období konverze na ekologické zemědělství. Na celkové ploše okopanin v PO se nejvíce vyskytovaly brambory (99,83% podíl). Cukrová řepa se v daném roce v přechodném období nevyskytovala vůbec a ostatní krmné okopaniny tvořily pouze zbylých 0,17 % okopanin v PO.

Graf 17 Podíl okopanin v PO a v EZ v Jihočeském kraji, r. 2011

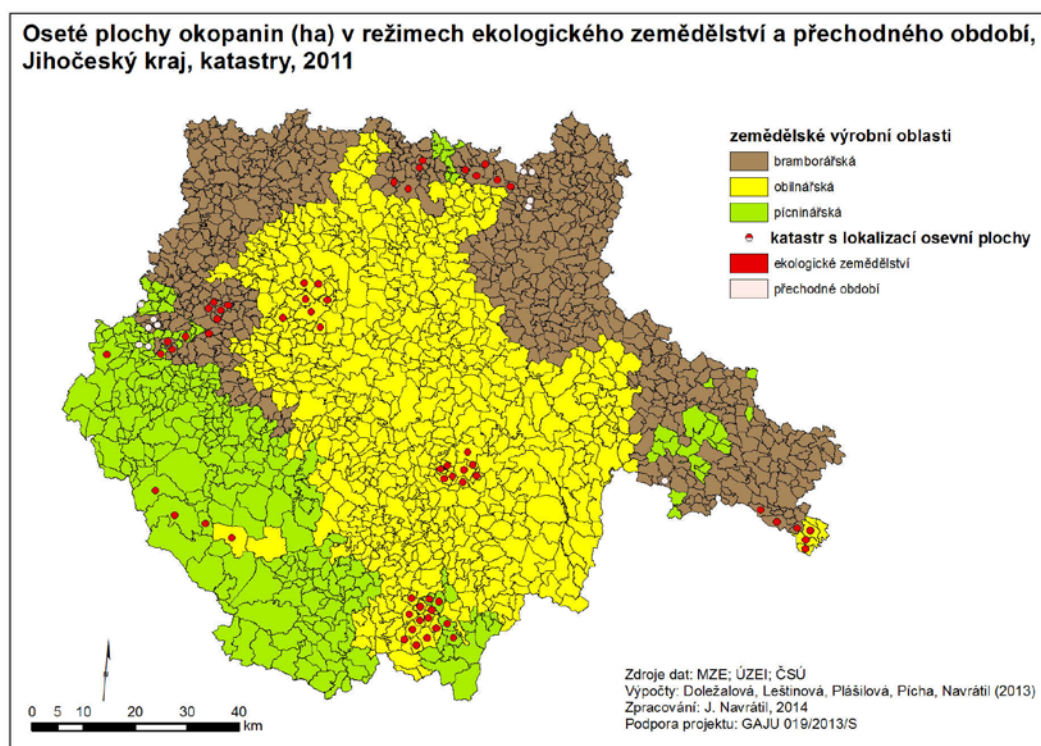
Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

V PO se v daném roce obhospodařovalo konkrétně 15,69 % celkových ploch brambor a 0,86 % ploch s ostatními krmnými okopaninami.

Produkční mapa na obrázku 10 zobrazuje oseté plochy okopanin v Jihočeském kraji. Okopaniny byly v ekologickém zemědělství soustředěny v roce 2011 v šesti hlavních oblastech. Nejvíce na Kaplicku a v jižní část Strakonicka (u města Volyně), dále pak v severní části Milevska a Táborska, na hranici dělicí Českobudějovicko a Třeboňsko, v jižní části Dačicka a na hranici mezi Strakonickem a Píseckem. Okopaniny v přechodném období byly pěstovány zemědělci rovněž v jižní části Strakonicka a severní části Táborska.

Obrázek 10 Produkční mapa okopanin v Jihočeském kraji, r. 2011

Zdroj: Data MZe, ÚZEI, ČSÚ; zpracování: J. Navrátil, 2014

Pěstováním okopanin se v roce 2011 zabývalo celkem 30 farem (certifikovaných i v PO), z toho 18 farem v certifikovaném ekologickém zemědělství (bez produkce v PO). Největšími pěstiteli certifikovaných okopanin byly v daném roce farmy *AGRA Zvíkov spol. s.r.o.* (18 ha), *Krokovice, spol. s.r.o.* (16 ha) a *Hofstätter-Eko s.r.o.* s osetou plochou o výměře 5,15 ha.

V roce 2011 bylo v Jihočeském kraji vyprodukováno 593,6 tun ekologicky pěstovaných brambor, což představuje 15,94% podíl na celkové produkci bio brambor v ČR, kterých bylo 3 722,81 tun (okopanin celkem 3 816,92 tun).

Způsoby uplatnění ekologicky pěstovaných brambor v roce 2011 zobrazuje diagram 3 a vyčísluje tabulka 17. Z celkové produkce 593,6 tun bylo 91,5 % (543,2 tun) brambor prodáno, 6,54 % (38,8 tun) spotřebováno na farmě a 1,95 % (11,6 tun) využito k jiným účelům.

Podíl 81,87 % celkového objemu prodaných brambor byl realizován na trhu s bioprodukty, přičemž téměř celý tento podíl produkce byl exportován do zahraničí⁷. Pouze 4,14 % objemu prodeje bylo oproti tomu realizováno na trhu konvenčním, a to

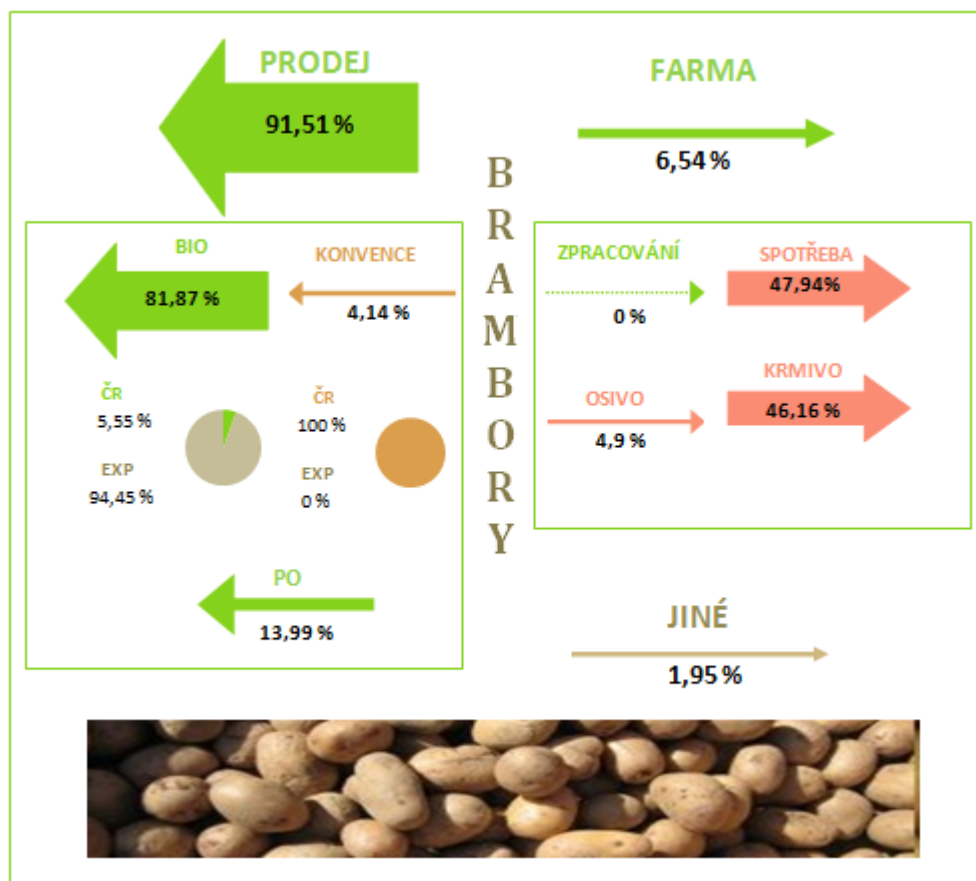
⁷ Největší množství **bioprodukce brambor** směřovalo do zahraničí v roce 2011 z farem *AGRA Zvíkov spol. s.r.o.* (293 tun) a *HÖFSTATTER – EKO, s.r.o.* (92 tun)

v celé míře na trhu tuzemském. Jako produkt z PO bylo prodáno 13,99 % brambor z celkového objemu prodeje.

Na farmě byly brambory využity převážně pro vlastní spotřebu (47,94 % objemu spotřebovaného na farmě) a jako krmivo (46,16 %); 4,9 % bylo užito rovněž jako sadba.

Diagram 3 Uplatnění rostlinné produkce - okopaniny

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Tabulka 17 Uplatnění rostlinné produkce - okopaniny

Komodita	mj.	Celková produkce	PRODEJ					celkem
			produkt bio		PO	produkt konvenční		
			ČR	EXP		ČR	EXP	
Brambory	t	593,60	24,70	420,00	76,00	22,50	0,00	543,20

Komodita	mj.	Celková produkce	SPOTŘEBA NA FARMĚ				JINÉ	
			krmivo	osivo	zpracování na farmě	vlastní spotřeba		
Brambory	t	593,60	18,30	1,90	0,00	18,60	38,80	11,60

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

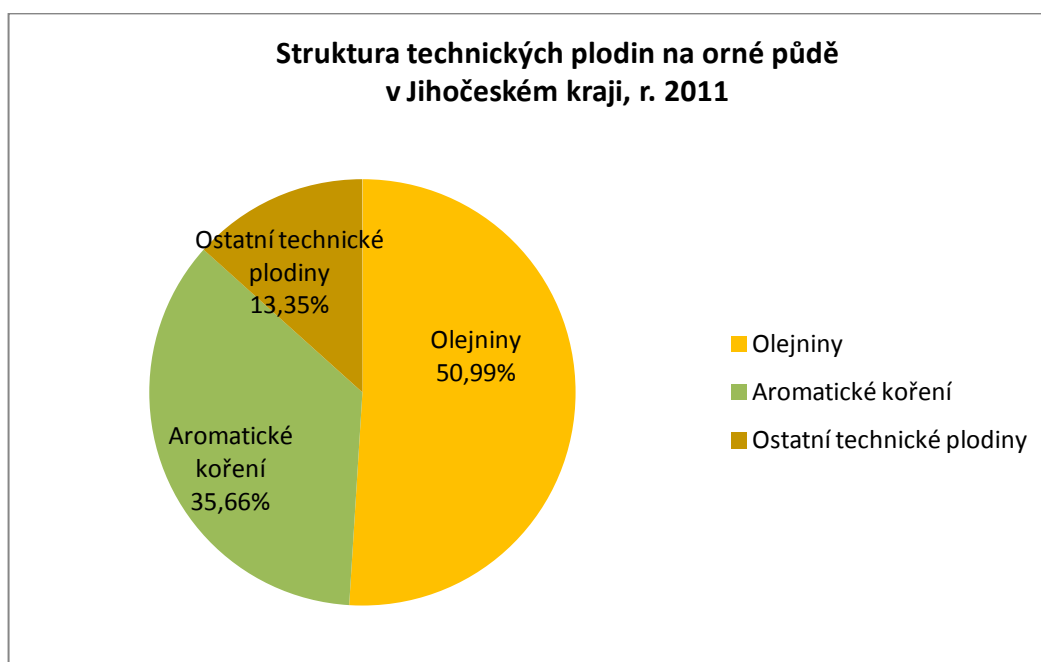
Technické plodiny

Plocha technických plodin v ekologickém zemědělství v roce 2011 v ČR činila celkem 4 244,58 ha a zaujímala tak cca 7,16% podíl na celkové orné půdě v EZ.

V Jihočeském kraji se ekologicky obhospodařované technické plodiny v daném roce podílely na celkové výměře orné půdy v EZ (Jihočeského kraje) 664,07 ha (8,55 %). Na celkové ploše ekologicky obhospodařované orné půdy v ČR tato plocha činila 1,12 %.

Kategorie ekologicky pěstovaných technických plodin zahrnuje tři hlavní skupiny plodin, kterými jsou *olejniny*, *aromatické koření* a *ostatní technické plodiny*. Olejnin, které dle grafu 18 v roce 2011 v Jihočeském kraji pokrývaly plochou 338,59 ha (tj. polovinu celkové plochy určené k produkci technických plodin), v sobě zahrnují zejména řepku a řepici, hořčici a další olejnin. Největší podíl náleží právě řepce a řepici s rozlohou 277,08 ha (z výše uvedených 338,59 ha). 35,66 % (236,84 ha) plochy technických plodin sloužilo k pěstování aromatického koření a na nejmenší ploše (88,64 ha, tedy 13,35 %) se pak pěstovaly ostatní technické plodiny.

Graf 18 Struktura technických plodin na orné půdě v Jihočeském kraji, r. 2011

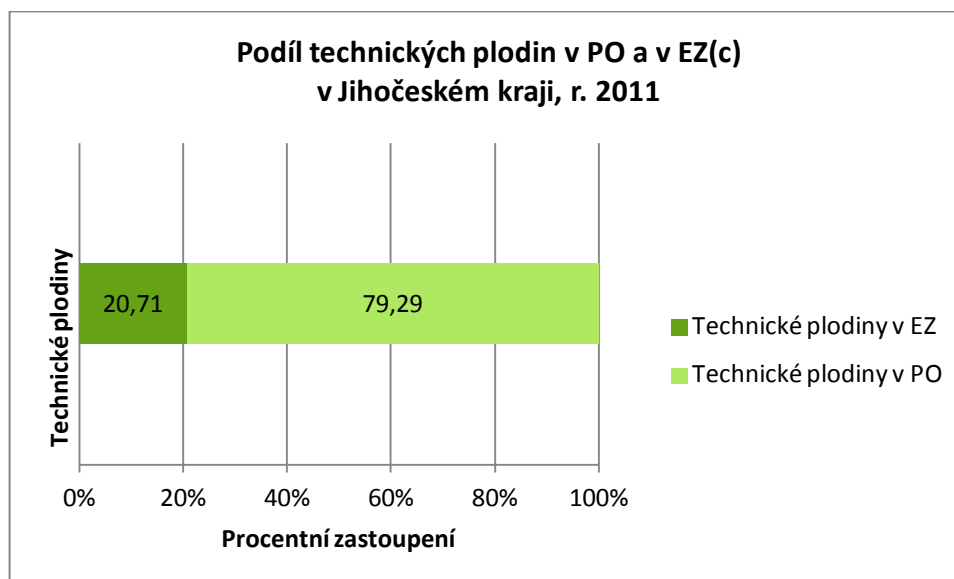

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Více než ¾ technických plodin (tj. 526,57 ha) bylo, jak zobrazuje graf 19, pěstováno v přechodném období a jen zbylých 21 % v certifikovaném ekologickém zemědělství. Původ těchto čísel je převážně v olejninách a aromatickém koření, které byly v daném roce obhospodařovány zejména v období přechodu na ekologické zemědělství. Na

celkové ploše technických plodin v PO se nejvíce vyskytovaly olejnin (57,01% podíl) a aromatické rostliny a koření (40,13% podíl).

Graf 19 Podíl technických plodin v PO a v EZ v Jihočeském kraji, r. 2011

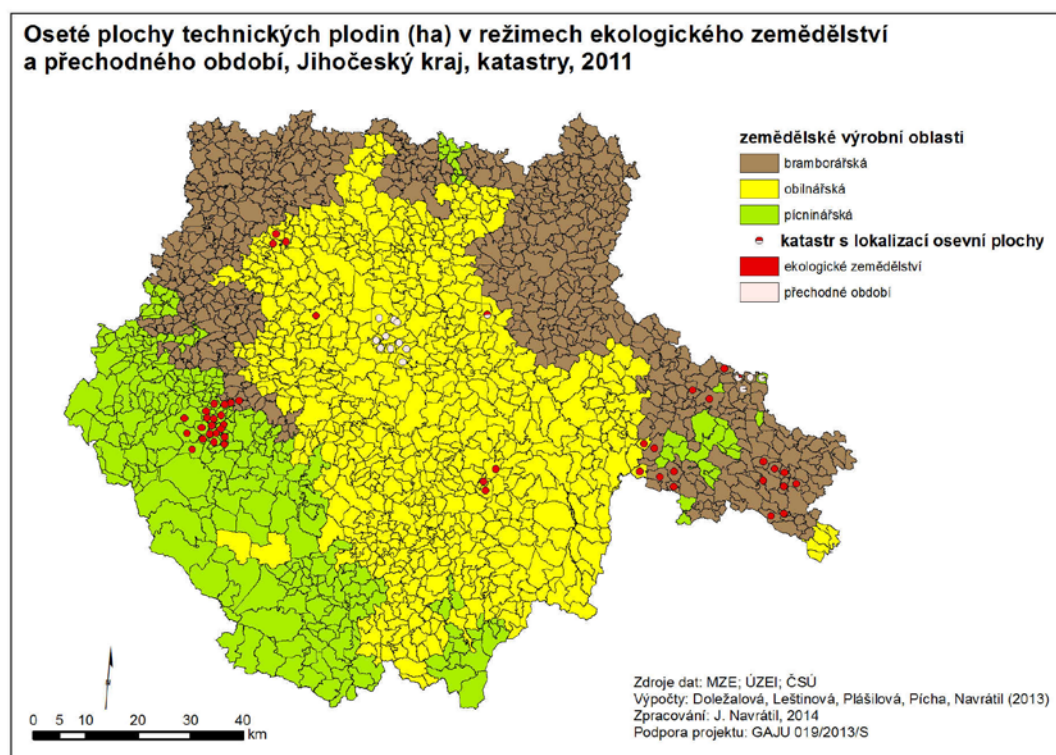

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

V PO se v daném roce obhospodařovalo konkrétně 88,66 % celkových ploch olejnin, 89,21 % ploch s aromatickými rostlinami a kořením a 17 % ploch s ostatními průmyslovými rostlinami.

Nejvyšší koncentrace ploch osázených technickými plodinami se nacházelo na Prachaticku a v oblasti okresu Jindřichův Hradec. Z obrázku 11 lze vidět rovněž technické plodiny v přechodném období. Ty jsou lokalizovány v místě spojnice okresů Strakonice, Písek a České Budějovice.

Obrázek 11 Produkční mapa technických plodin v Jihočeském kraji, r. 2011

Zdroj: Data MZe, ÚZEI, ČSÚ; zpracování: J. Navrátil, 2014

Technické plodiny pěstovalo v roce 2011 celkem 19 farem (certifikovaných i v PO), z toho 11 farem v certifikovaném ekologickém zemědělství (bez produkce v PO). Největšími pěstiteli certifikovaných okopanin byly v daném roce farmy *EKOAREA s.r.o.* (43,78 ha), *FARMA PÍSEČNÉ, spol. s.r.o.* (28,79 ha) a *ANIBAS s.r.o.* s osetou plochou o výměře 19,57 ha.

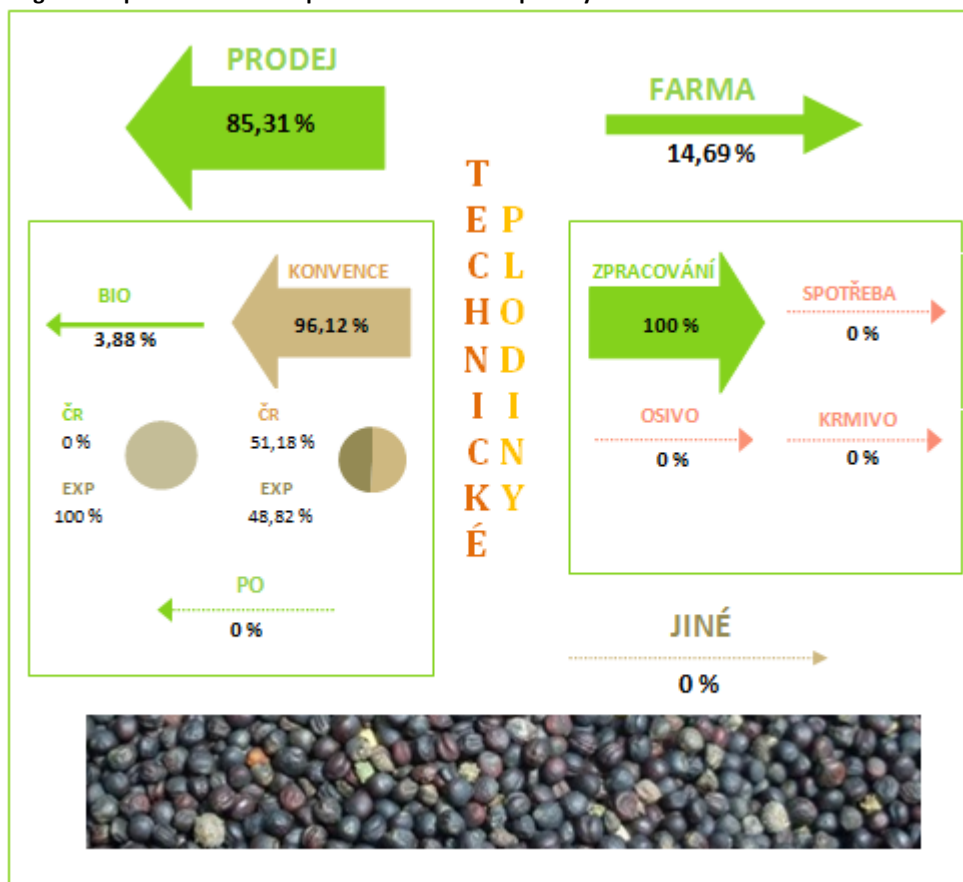
V roce 2011 bylo v Jihočeském kraji vyprodukováno 36,22 tun ekologicky pěstovaných technických plodin, což představuje zhruba 3% podíl na celkové produkci bio technických plodin v ČR, kterých bylo celkem 1 211,02 tun.

Způsoby uplatnění ekologicky pěstovaných technických plodin v roce 2011 zobrazuje diagram 4 a vyčísluje tabulka 18. Z celkové produkce 36,22 tun bylo 85,31 % (30,9 tun) technických plodin prodáno a 14,69 % (5,32 tun) spotřebováno na farmě.

Pouze 3,88% podíl celkového objemu prodaných technických byl realizován na trhu s bioprodukty, přičemž celý tento podíl produkce byl exportován do zahraničí. Celých 96,2 % objemu prodeje bylo oproti tomu realizováno na trhu konvenčním, a to z poloviny v tuzemsku a z poloviny v zahraničí.

Na farmě byly technické plodiny v celé míře podílu spotřebovaného na farmě zpracovány pro další užití či prodej.

Diagram 4 Uplatnění rostlinné produkce - technické plodiny

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Tabulka 18 Uplatnění rostlinné produkce - technické plodiny

Komodita	mj.	Celková produkce	PRODEJ					celkem
			produkt bio		PO	produkt konvenční		
			ČR	EXP		ČR	EXP	
Technické plodiny	t	36,22	0,00	1,20	0,00	15,20	14,50	30,90

Komodita	mj.	Celková produkce	SPOTŘEBA NA FARMĚ				celkem	JINÉ
			krmivo	osivo	zpracování na farmě	vlastní spotřeba		
Technické plodiny	t	36,22	0,00	0,00	5,32	0,00	5,32	0,00

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Z technických plodin bylo vyprodukováno celkem 15,9 tun olejin (z celkových 594,15 tun v ČR) a 20,32 tun (z 538,32 tun v ČR) plodin v kategorii aromatické rostliny a koření.

Jak zobrazuje tabulka 19, v případě olejin byla celá produkce prodána, z toho 92,45% podíl byl uplatněn na (převážně zahraničním) konvenčním trhu a pouze 7,55 % olejin bylo prodáno jako produkt bio (pouze na zahraničním trhu). Oproti tomu aromatické

rostliny a koření bylo prodáno ze 3/4 celkové produkce na domácí konvenční trh a zbytek (26,18 %) byl zpracován na farmě.

Tabulka 19 Uplatnění rostlinné produkce - druhy technických plodin

Komodita	mj.	Celková produkce	PRODEJ					
			produkt bio		PO	produkt konvenční		celkem
			ČR	EXP		ČR	EXP	
<i>Olejniný</i>	t	15,90	0,00	1,20	0,00	0,20	14,50	15,90
<i>Aromatické rostliny, koření</i>	t	20,32	0,00	0,00	0,00	15,00	0,00	15,00

Komodita	mj.	Celková produkce	SPOTŘEBA NA FARMĚ					JINÉ
			krmivo	osivo	zpracování na farmě	vlastní spotřeba	celkem	
<i>Olejniný</i>	t	15,90	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Aromatické rostliny, koření</i>	t	20,32	0,00	0,00	5,32	0,00	5,32	0,00

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

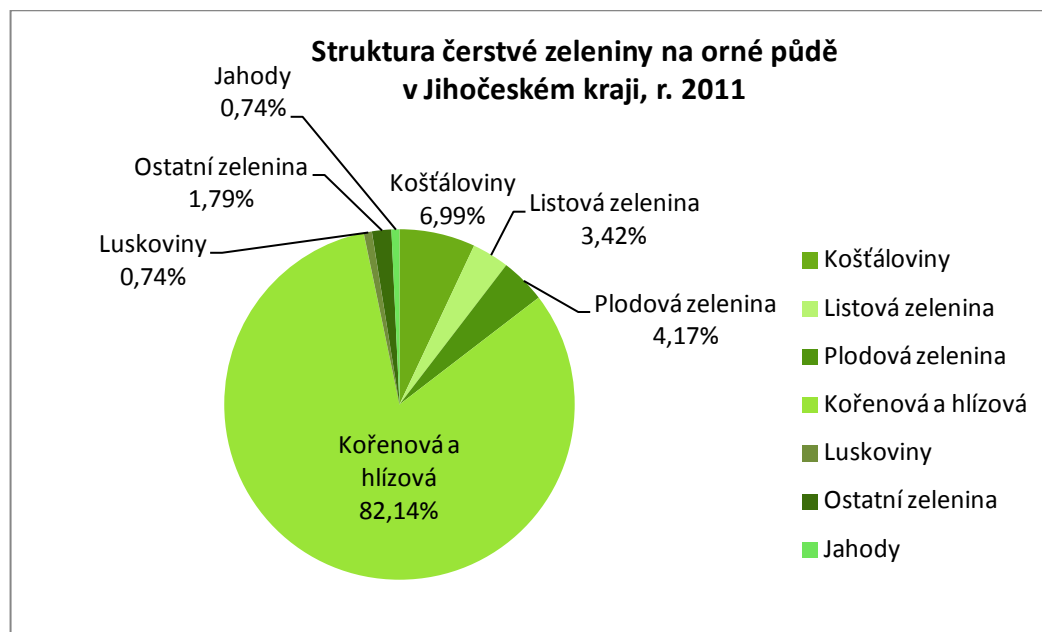
Čerstvá zelenina, jahody

Plocha čerstvé zeleniny v ekologickém zemědělství v roce 2011 v ČR činila celkem 744,28 ha a zaujímala tak cca 1,26% podíl na celkové orné půdě v EZ.

V Jihočeském kraji se ekologicky obhospodařovaná čerstvá zelenina v daném roce podílela na celkové výměře orné půdy v EZ (Jihočeského kraje) 6,72 ha (0,09 %). Na celkové ploše ekologicky obhospodařované orné půdy v ČR tato plocha činila 0,01 %.

Struktura čerstvé zeleniny, ekologicky pěstované na orné půdě v Jihočeském kraji v roce 2011, je přehledně zobrazena v grafu 20. Zelenina je rozdělena do šesti produktových skupin, kterými jsou *košťáloviny* (např. zelí, kapusta, květák a brokolice), *listová zelenina* (např. špenát a hlávkový salát), *plodová zelenina* (např. dýně, rajče, paprika, lilek, cuketa a okurka), *kořenová* (např. mrkev a cibule) a *hlízová zelenina, luskoviny* a *ostatní zelenina*. Kromě nich v této kategorii zahrnuje rovněž *jahody*. Kořenová a hlízová zelenina měla v roce 2011 co do velikosti obhospodařované plochy (5,52 ha) největší zastoupení na celkové ploše určené k produkci čerstvé zeleniny, celkem 82,14 %. Druhou největší produktovou skupinou z hlediska plochy jsou košťáloviny s výměrou 0,47 ha (tedy 6,99 %). S rozlohami orné půdy 0,28 ha, 0,23 ha a 0,12 ha následují plodová, listová a ostatní zelenina. Nejmenší zastoupení v kategorii zelenina mají luskoviny a jahody, obě s plochou 0,05 ha.

Graf 20 Struktura čerstvé zeleniny na orné půdě v jihočeském kraji, r. 2011

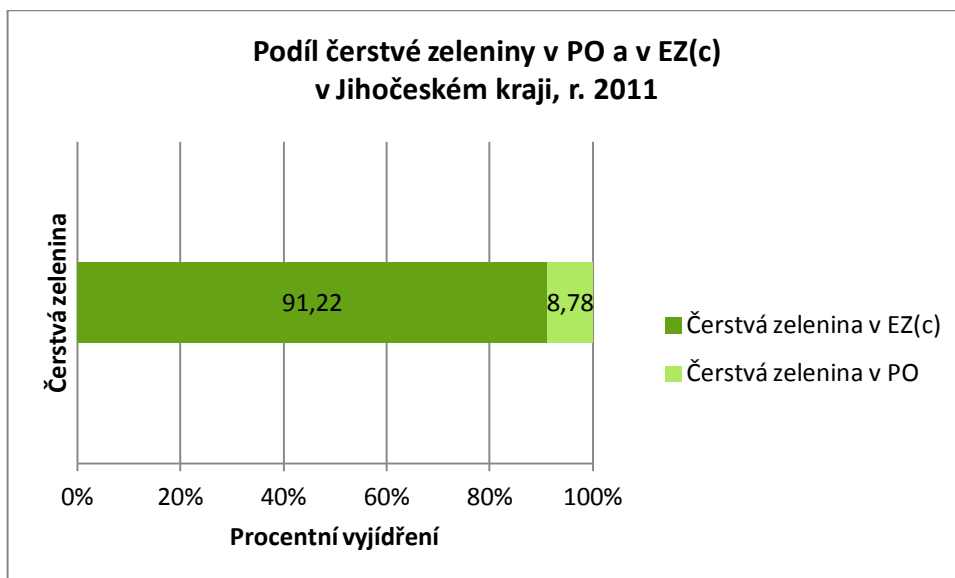
Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Téměř veškerá zelenina, 6,13 ha (tj. 91,22 %), v celkovém pojetí této kategorie pochází z certifikovaného ekologického zemědělství. Jak uvádí graf 21, pouze 8,78 % čerstvé zeleniny bylo pěstováno na orné půdě v přechodném období. Rovněž u jednotlivých produktových skupin zeleniny převažuje EZ(c) nad PO o více než $\frac{3}{4}$; luskoviny, ostatní zelenina a jahody se navíc v PO v roce 2011 vůbec nevyskytovaly. Na celkové ploše čerstvé zeleniny v PO se nejvíce vyskytovaly košťáloviny (33,9% podíl), plodová a listová zelenina (28,81% podíl v obou případech).

V PO se v daném roce obhospodařovalo konkrétně 42,55 % celkových ploch košťálovin, 21,74 % ploch s listovou zeleninou, 60,71 % ploch s plodovou zeleninou a 3,08 % ploch s kořenovou a hlízovou zeleninou.

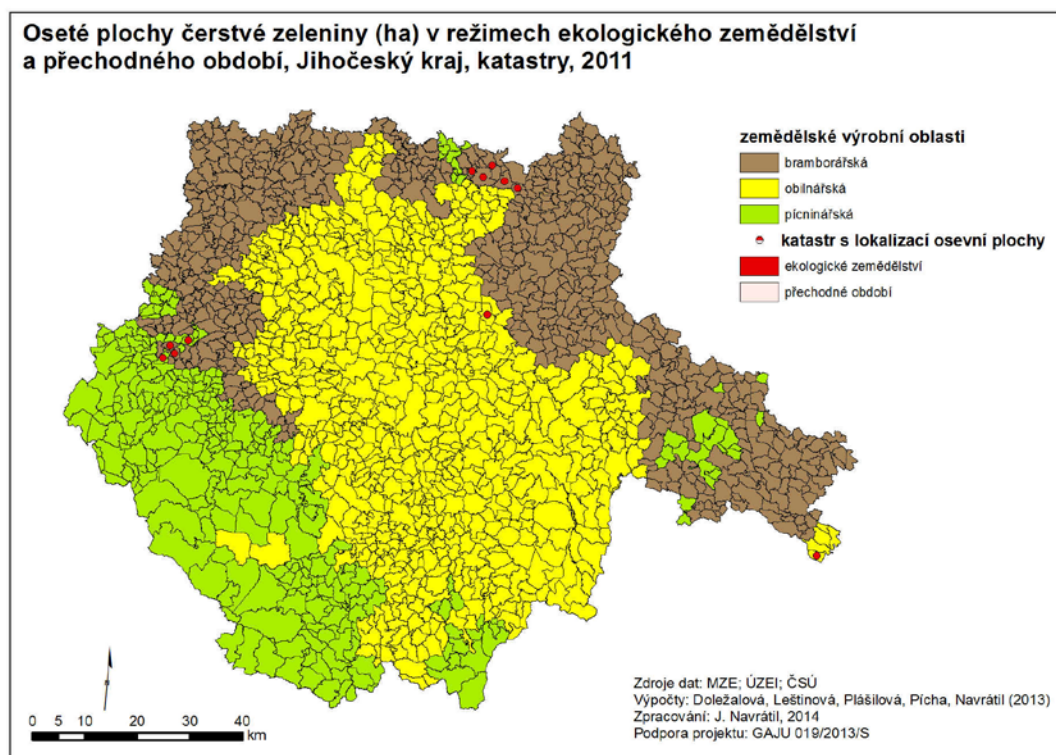
Graf 21 Podíl čerstvé zeleniny v PO a v EZ v Jihočeském kraji, r. 2011

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Čerstvá zelenina byla v daném roce v Jihočeském kraji produkována téměř výlučně na Vimpersku a v severní části Táborska (viz obrázek 12).

Obrázek 12 Produkční mapa čerstvé zeleniny v Jihočeském kraji, r. 2011

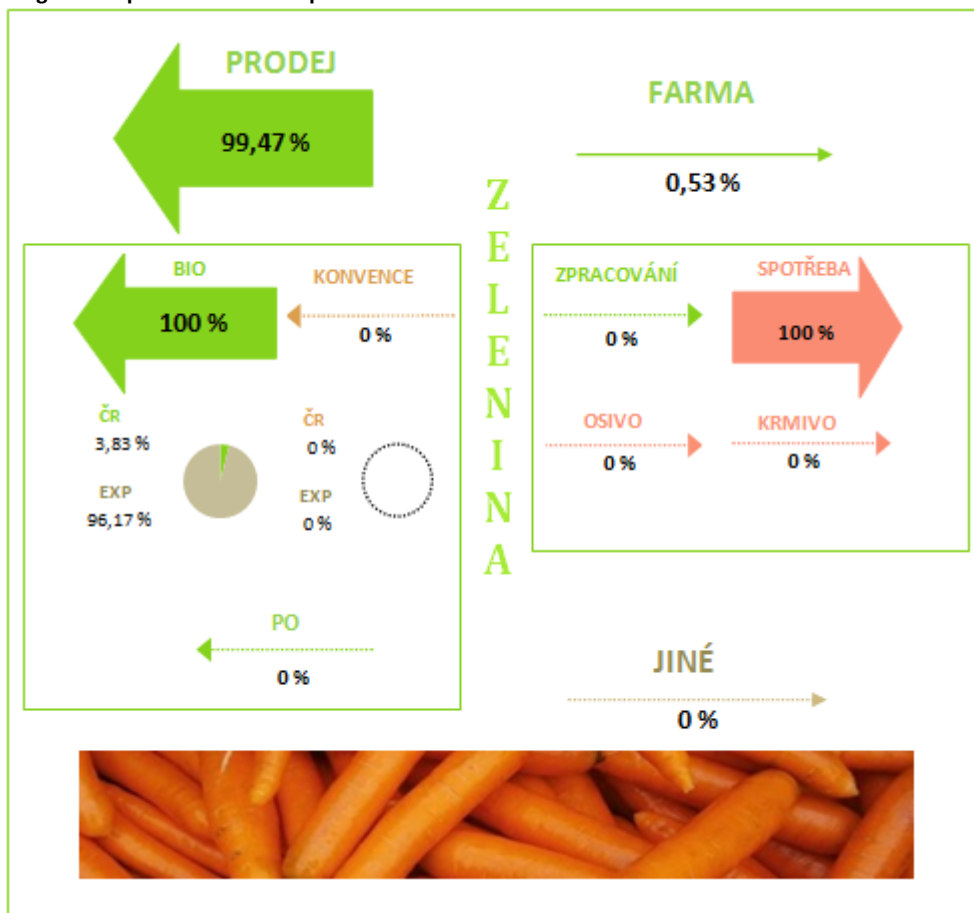
Zdroj: Data MZe, ÚZEI, ČSÚ; zpracování: J. Navrátil, 2014

Pěstování čerstvé zeleniny se v roce 2011 zabývalo pouze 9 farem (certifikovaných i v PO), z toho 7 farem v certifikovaném ekologickém zemědělství (bez produkce v PO). Největšími pěstiteli certifikované čerstvé zeleniny byly v daném roce farmy *Kocourek KG, organizační složka* (5 ha), *Zeman Tomáš* (0,49 ha) a *EWE CZ s.r.o.* s osetou plochou o výměře 0,26 ha.

V roce 2011 bylo v Jihočeském kraji vyprodukováno 62,72 tun ekologicky pěstované čerstvé zeleniny, což představuje 2,78% podíl na celkové produkci bio zeleniny v ČR, které bylo celkem 2 258,31 tun.

Diagram 5 Uplatnění rostlinné produkce - čerstvá zelenina

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Tabulka 20 Uplatnění rostlinné produkce - čerstvá zelenina

Komodita	mj.	Celková produkce	PRODEJ					
			produkt bio		PO	produkt konvenční		celkem
			ČR	EXP		ČR	EXP	
Čerstvá zelenina	t	62,72	2,39	60,00	0,00	0,00	0,00	62,39

Komodita	mj.	Celková produkce	SPOTŘEBA NA FARMĚ					JINÉ
			krmivo	osivo	zpracování na farmě	vlastní spotřeba	celkem	
Čerstvá zelenina	t	62,72	0,00	0,00	0,00	0,33	0,33	0,00

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Způsoby uplatnění ekologicky pěstované čerstvé zeleniny v roce 2011 zobrazuje diagram 5 a vyčísluje tabulka 20. Z celkové produkce 62,72 tun bylo 99,47 % (62,39 tun) čerstvé zeleniny prodáno a 0,53% (0,33 tuny) spotřebováno na farmě.

Celý objem prodané čerstvé zeleniny byl realizován na trhu s bioprodukty, přičemž téměř celý tento podíl produkce byl exportován do zahraničí⁸ a pouze 3,83 % objemu prodeje bylo realizováno na trhu s bioprodukty v tuzemsku.

Na farmě byla čerstvá zelenina v celé míře podílu spotřebovaného na farmě využita pro vlastní spotřebu.

Pícniny na OP

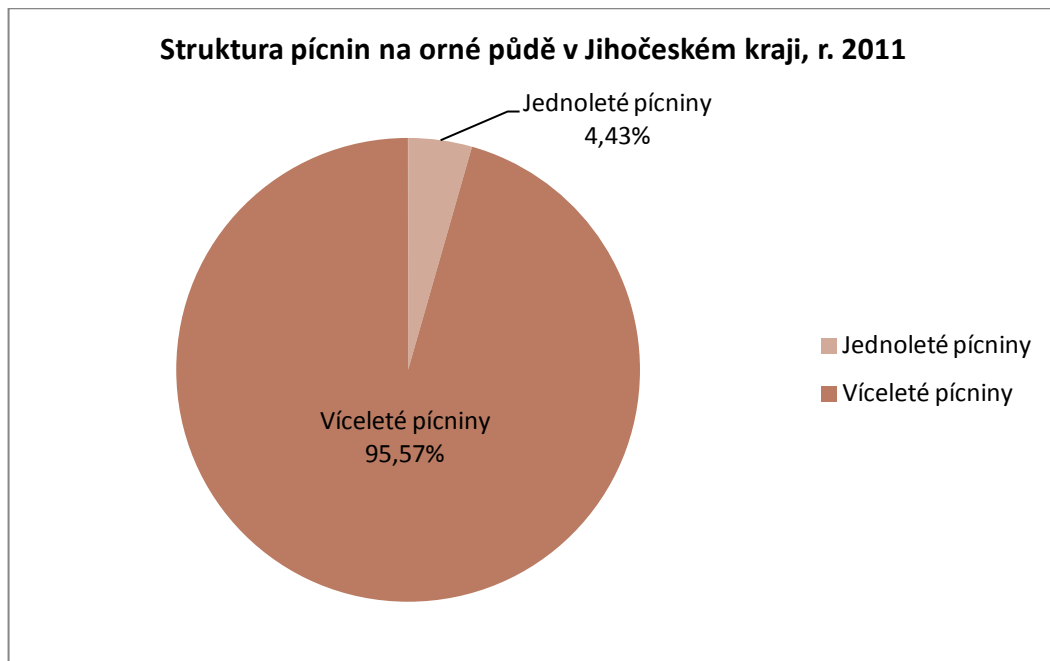
Plocha pícnin v ekologickém zemědělství v roce 2011 v ČR činila celkem 25 487,68 ha a zaujímala tak cca 42,99% podíl na celkové orné půdě v EZ.

V Jihočeském kraji se ekologicky obhospodařované pícniny v daném roce podílely na celkové výměře orné půdy v EZ (Jihočeského kraje) 3 239,33 ha (41,7 %). Na celkové ploše ekologicky obhospodařované orné půdy v ČR tato plocha činila 5,46 %.

Ekologicky pěstované pícniny jsou členěny na *jednoleté* a *víceleté*. Jak vyplývá i z grafu 22, plocha orné půdy, na které byly víceleté pícniny pěstovány, mnohonásobně převyšuje plochu s pícninami jednoletými (např. kukuřice na zeleno), přičemž tato plocha činí 95,60 % (3 096,65 ha) z celkové plochy pícnin na OP. Jednoleté pícniny byly produkovány pouze na orné půdě o rozloze 143,68 ha.

⁸ Největší množství **bioprodukce zeleniny** směřovalo do zahraničí v roce 2011 z farmy *Kocourek KG, organizační složka* (60 tun).

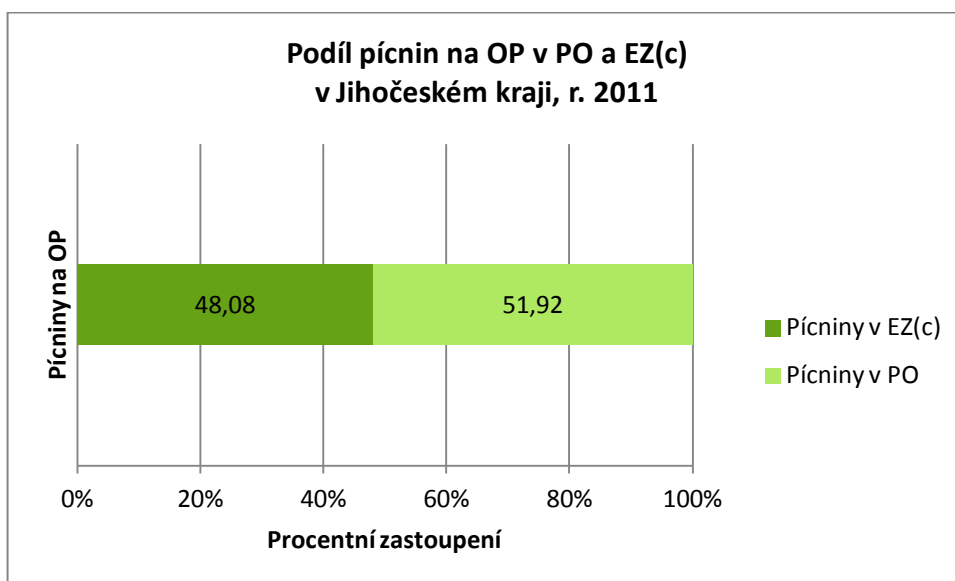
Graf 22 Struktura pícnin na orné půdě v Jihočeském kraji, r. 2011

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Následující graf 23 udává podíl pícnin pěstovaných v přechodném období a v certifikovaném ekologickém zemědělství. Lze vidět, že tento poměr je velmi vyrovnaný a v obou případech se jedná přibližně o 50% podíl (1 681,83 ha v PO a 1 557,50 ha v EZ). Na celkové ploše pícnin v PO se nejvíce vyskytovaly víceleté pícniny (99,14% podíl).

Graf 23 Podíl pícnin v PO a v EZ v Jihočeském kraji, r. 2011

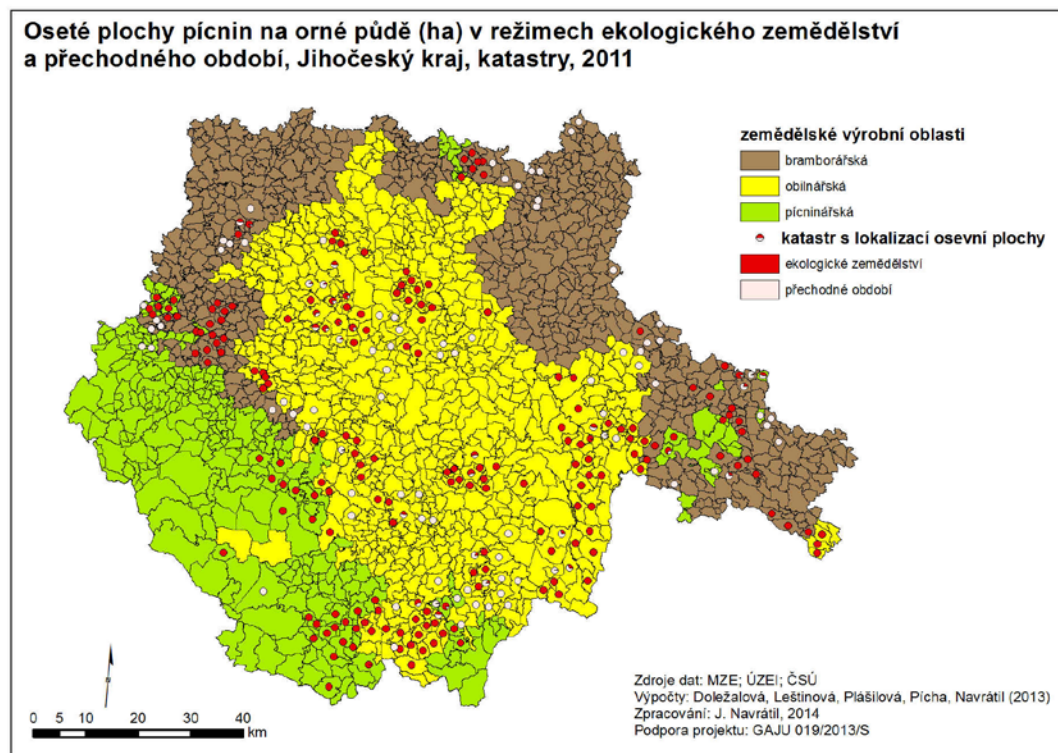

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

V PO se v daném roce obhospodařovalo konkrétně 10,11 % celkových ploch jednoletých píce a 37,71 % ploch s víceletými pícninami.

Z produkční mapy uvedené na obrázku 13 je patrné, že oseté plochy pícnin v ekologickém zemědělství se vyskytují na území všech okresů Jihočeského kraje. Prostorově rozsáhlé je i pokrytí pícninami v přechodném období, a to především v obilnářské zemědělské výrobní oblasti.

Obrázek 13 Produkční mapa pícnin v Jihočeském kraji, r. 2011

Zdroj: Data MZe, ÚZEI, ČSÚ; zpracování: J. Navrátil, 2014

Pěstováním pícnin na OP se v roce 2011 zabývalo celkem 151 farem (certifikovaných i v PO), z toho 59 farem v certifikovaném ekologickém zemědělství (bez produkce v PO). Největšími pěstiteli certifikovaných pícnin na OP byly v daném roce farmy *AGRA Zvíkov spol. s.r.o.* (281,89 ha), *Bemagro, a.s.* (245,17 ha) a *AGROWALD s.r.o.* s osetou plochou o výměře 210,52 ha.

Produkce ekologicky pěstovaných pícnin na OP (píce v seně) za rok 2011 v Jihočeském kraji byla odhadována na cca 5 078,14 tun, což by představovalo 9,55% podíl na celkové produkci bio pícnin v ČR, kterých bylo celkem 53 177,59 tun. Bližší údaj o skutečné produkci v dostupných datech ovšem uveden není.

4.2.2 Trvalé travní porosty

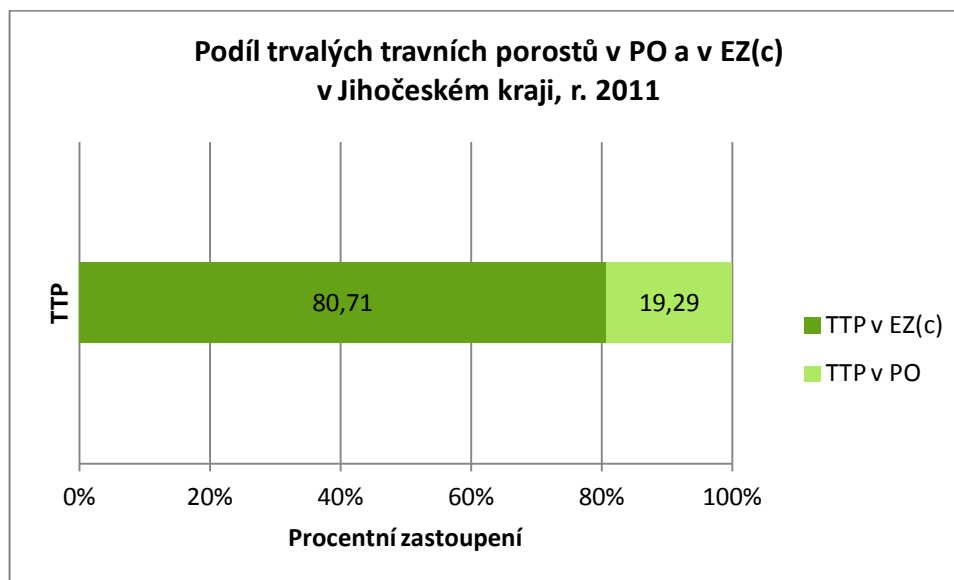
Plocha trvalých travních porostů v ekologickém zemědělství v roce 2011 v ČR činila celkem 398 061 ha a zaujímala tak cca 82% podíl na celkové zemědělské půdě v EZ.

V Jihočeském kraji se ekologicky obhospodařované trvalé travní porosty v daném roce podílely na celkové výměře zemědělské půdy v EZ (Jihočeského kraje) 59 306,22 ha (87,58 %). Na celkové ploše ekologicky obhospodařovaných TTP v ČR tato plocha činila 14,9 %.

Trvalé travní porosty jsou tvořeny loukami a pastvinami. Z celkové plochy ekologicky obhospodařovaných TTP v Jihočeském kraji bylo 11 439,06 ha (19,29 %) v přechodném období a 47 867,16 ha (téměř 81 %) v certifikovaném ekologickém zemědělství (jak zobrazuje graf 24).

Produkce ekologicky pěstovaných TTP (píce v seně) za rok 2011 v Jihočeském kraji byla odhadována na cca 124 556,90 tun, což by představovalo 15,28% podíl na celkové produkci bio TTP (píce v seně) v ČR, kterých bylo celkem 815 055,64 tun. Bližší údaj o skutečné produkci v dostupných datech ovšem uveden není.

Graf 24 Podíl TTP v PO a v EZ v Jihočeském kraji, r. 2011

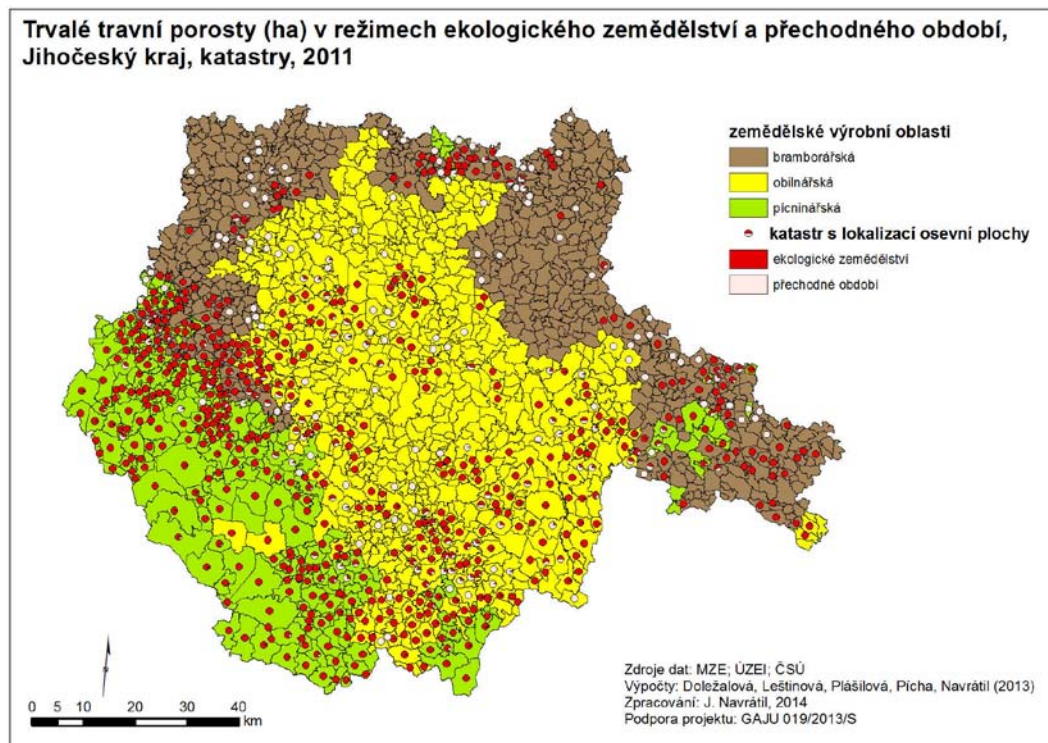

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Jak již bylo výše zmíněno, trvalé travní porosty pokrývají největší část celkové ekologicky obhospodařované zemědělské plochy v Jihočeském kraji, téměř 88 %. Z produkční mapy na obrázku 14 je patrné, TTP nejsou po kraji rovnoměrně rozmístěny a že jsou koncentrovány v horských a podhorských oblastech Šumavy, Novohradských

hor a Dačicka. Nej hustší zastoupení trvalých travních porostů v ekologickém zemědělství je zejména v okresech Strakonice, Prachatice a Český Krumlov a dále kopíruje území jihovýchodní hranice kraje až k Dačicku. Největší podíl TTP v přechodném období pak lze nalézt rozptýlený po celém území obilnářské zemědělské výrobní oblasti.

Obrázek 14 Produkční mapa trvalých travních porostů v Jihočeském kraji, r. 2011

Zdroj: Data MZe, ÚZEI, ČSÚ; zpracování: J. Navrátil, 2014

TTP obhospodařovalo v roce 2011 celkem 489 farem (certifikovaných i v PO), z toho 306 farem v certifikovaném ekologickém zemědělství (bez produkce v PO). Z těchto počtů lze usuzovat, že téměř každá z celkového počtu ekofarem obhospodařuje určité plochy TTP. Největší tři plochy certifikovaných TTP v daném roce přitom obhospodařovaly farmy *AGRO Šumava s.r.o.* (1 833, 65 ha), *Bemagro, a.s.* (1 667,56 ha) a *AGROWALD s.r.o.* s osetou plochou o výměře 1 415,3 ha.

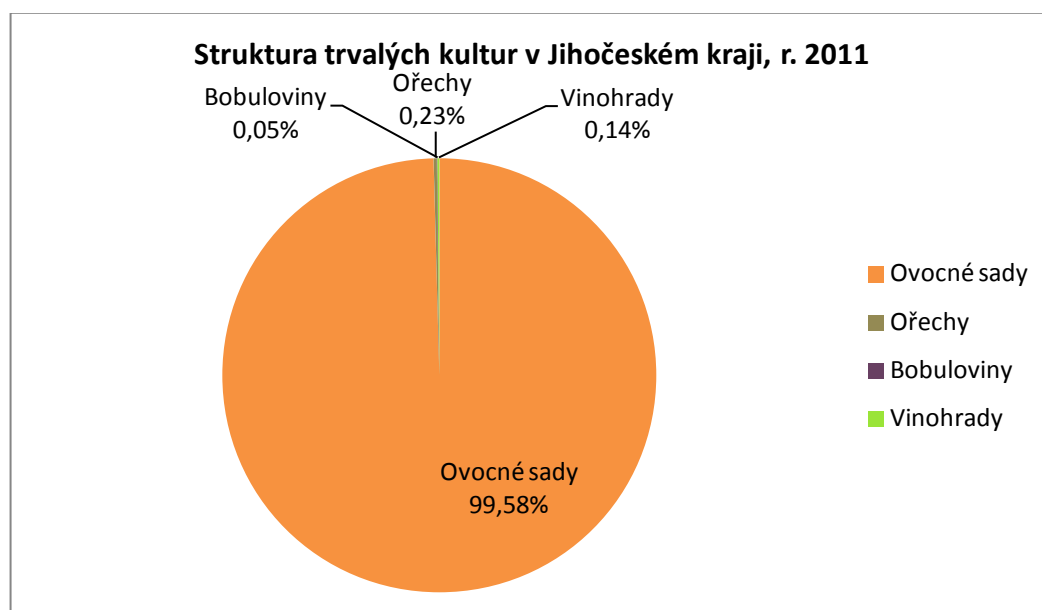
4.2.3 Trvalé kultury

Plocha trvalých kultur v ekologickém zemědělství v roce 2011 v ČR činila celkem 7 429 ha a zaujímala tak přibližně 1,53% podíl na celkové zemědělské půdě v EZ.

V Jihočeském kraji se ekologicky obhospodařované trvalé kultury v daném roce podílely na celkové výměře zemědělské půdy v EZ (Jihočeského kraje) 641,54 ha (0,95 %). Na celkové ploše ekologicky obhospodařovaných trvalých kultur v ČR tato plocha činila 8,64 %.

Trvalé kultury tvoří *ovocné sady, ořechy, bobuloviny a vinohrady*. Téměř celou plochu trvalých kultur, jak lze vidět v grafu 25, zaujímaly ovocné sady, celkem 638,85 ha (99,58 %). Na nesrovnatelně menších podílech ploch o velikosti 1,46 ha, 0,91 ha a 0,32 ha byly pěstovány vinná réva, ořechy a bobuloviny.

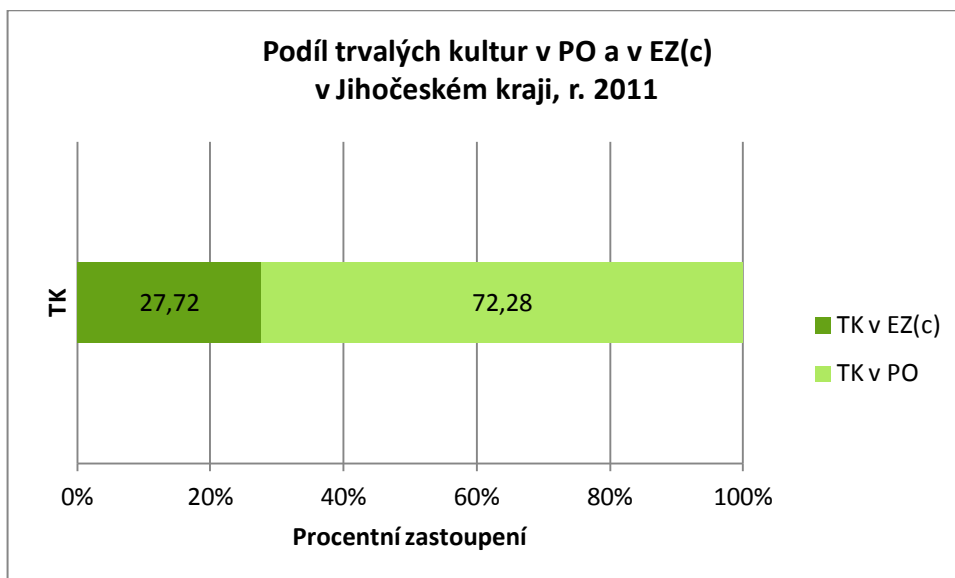
Graf 25 Struktura trvalých kultur v Jihočeském kraji, r. 2011

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Poměr podílů trvalých kultur v přechodném období a v certifikovaném ekologickém zemědělství v roce 2011 je uveden v grafu 26 a činí 463,72 ha (v PO) ku 177,82 ha v EZ(c). Produkce v PO převažuje u všech produktových skupin této kategorie; vinohrady se v EZ vůbec v daném roce nevyskytovaly. Na celkové ploše trvalých kultur v PO se nejvíce vyskytovaly víceleté ovocné sady (99,46% podíl).

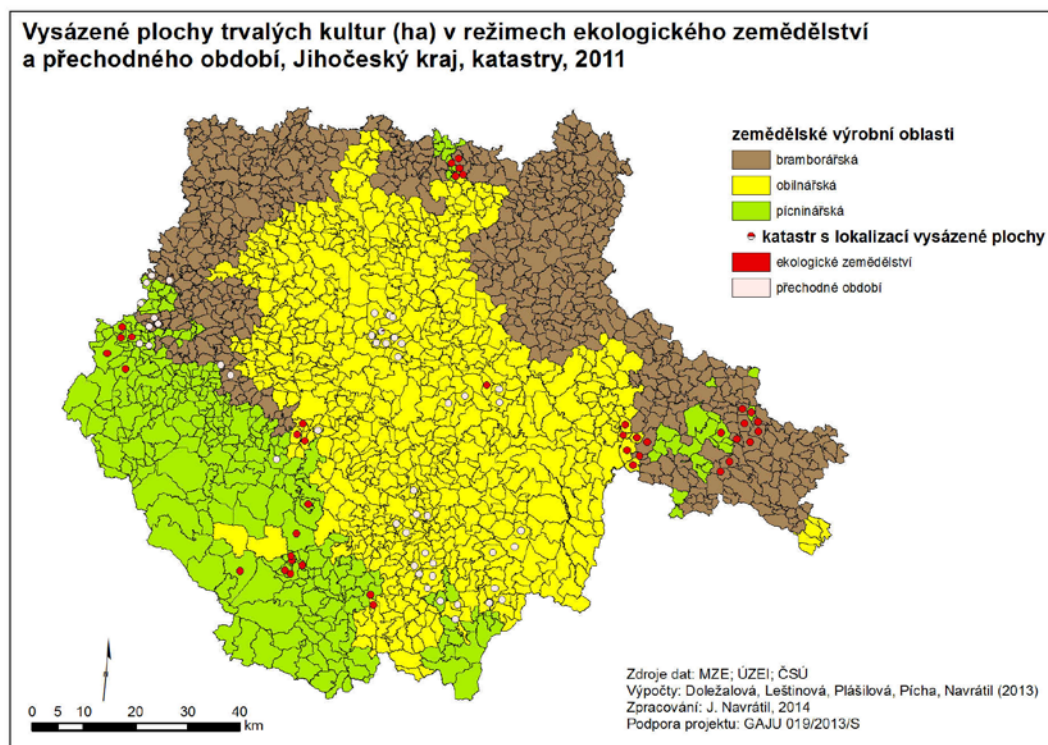
Graf 26 Podíl trvalých kultur v PO a v EZ v Jihočeském kraji, r. 2011

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

V PO se v daném roce obhospodařovalo konkrétně 72,19 % celkových ploch s ovocnými sady, 91,1 % ploch ořechů, 84,38 % ploch bobulovin a 100 % ploch s vinohrady.

Obrázek 15 Produkční mapa trvalých kultur v Jihočeském kraji, r. 2011

Zdroj: Data MZe, ÚZEI, ČSÚ; zpracování: J. Navrátil, 2011

Převaha ploch osázených trvalými kulturami v přechodném období nad trvalými kulturami v certifikovaném ekologickém zemědělství je zřejmá i z produkční mapy na

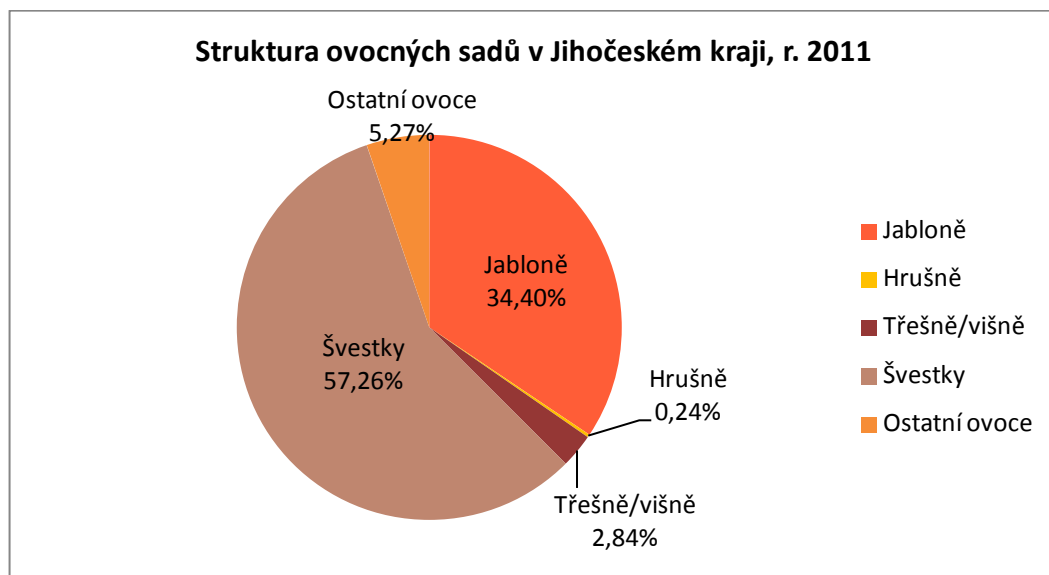
obrázku 15, konkrétně se vyskytují po celé ploše okresu České Budějovice, Český Krumlov a částečně i na hranici Vimperska a Strakonicka. Trvalé kultury v ekologickém zemědělství byly pěstovány kromě dalších oblastí zejména v okrese Jindřichův Hradec.

Produkce z ekologicky pěstovaných TK za rok 2011 v Jihočeském kraji byla odhadována na cca 511,66 tun, což by představovalo 8,36% podíl na celkové produkci bio TK v ČR, kterých bylo celkem 6 116,85 tun. Bližší údaj o skutečné produkci v dostupných datech ovšem uveden není.

Ovocné sady

Podrobnější náhled na strukturu ekologicky pěstovaných ovocných sadů v Jihočeském kraji v roce 2011 poskytuje graf 27. Více než 57 % (365,75 ha) plochy ovocných sadů tvořily švestky, druhé největší zastoupení pak měly jabloně na ploše 219,72 ha (tj. 34,40 %). Třešně a višně byly pěstovány na 18,14 ha plochy ovocných sadů a hrušně jen na 1,55 ha. Zbytek tvořilo ostatní ovoce. Jak již bylo výše uvedeno, téměř veškeré ovocné sady pocházely z PO, celkem 461,21 ha (tedy 73 %).

Graf 27 Struktura ovocných sadů v Jihočeském kraji, r. 2011

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

V roce 2011 bylo v Jihočeském kraji vyprodukováno 0,82 tuny ekologicky pěstovaných peckovin (zahrnujících švestky, višně a třešně), což představuje 0,1% podíl na celkové produkci bio peckovin v ČR, kterých bylo celkem 805,16 tun.

Produkce ekologicky pěstovaných peckovin činila v roce 2011 celkem 0,82 tuny. Celý tento objem byl, jak je patrné z tabulky 21, uplatněn přímo na farmě pro vlastní spotřebu a žádný podíl tedy nebyl prodán.

Tabulka 21 Uplatnění rostlinné produkce - peckoviny

Komodita	mj.	Celková produkce	PRODEJ					celkem
			produkt bio		PO	produkt konvenční		
			ČR	EXP		ČR	EXP	
Peckoviny	t	0,82	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Komodita	mj.	Celková produkce	SPOTŘEBA NA FARMĚ					JINÉ
			krmivo	osivo	zpracování na farmě	vlastní spotřeba	celkem	
Peckoviny	t	0,82	0,00	0,00	0,00	0,82	0,82	0,00

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Třešně a višně pěstovalo v roce 2011 celkem 16 farem (certifikovaných i v PO), z toho 6 farem v certifikovaném ekologickém zemědělství (bez produkce v PO). Největšími pěstiteli certifikovaných třešní/višní byly v daném roce farmy *Langová Hana* (2,4 ha), *Pejcha Pavel* (0,82 ha) a *Šimák Vlastimil* s osetou plochou o výměře 0,42 ha.

Švestky pěstovalo v certifikovaném ekologickém zemědělství 9 z celkového počtu 27 ekofarem, zahrnujících i pěstování v PO. Mezi největšími pěstiteli lze jmenovat *AGROSPOL Dubovice* (2,17 ha), *Langovou Hanu* (0,45 ha) a *Bendu Jiřího* (0,25 ha).

Podobně jako peckoviny na tom byly hrušky, jejichž produkce ve výši 0,6 tuny (0,13% podíl na celkové produkci 474,89 tun bio hrušek v ČR) byla rovněž v celé míře spotřebována přímo na farmě. Jablka byla naopak z 91,87 % celkové produkce 28,3 tun (1,06% podíl na celkové produkci 2 657,48 tun bio jablek v ČR) prodána na domácí konvenční trh, zbývajících 8,13 % se uplatnilo na farmě, v podobě vlastní spotřeby, popř. krmiva.

Tabulka 22 Uplatnění rostlinné produkce - jablka, hrušky

Komodita	mj.	Celková produkce	PRODEJ					celkem
			produkt bio		PO	produkt konvenční		
			ČR	EXP		ČR	EXP	
Jablka	t	28,30	0,00	0,00	0,00	26,00	0,00	26,00
Hrušky	t	0,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Komodita	mj.	Celková produkce	SPOTŘEBA NA FARMĚ					JINÉ
			krmivo	osivo	zpracování na farmě	vlastní spotřeba	celkem	
Jablka	t	28,30	0,10	0,00	0,00	2,20	2,30	0,00
Hrušky	t	0,60	0,00	0,00	0,00	0,60	0,60	0,00

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Pěstováním jabloní v ekologickém zemědělství se v roce 2011 zabývalo celkem 32 farem, z toho 12 farem v certifikovaném ekologickém zemědělství (bez produkce v PO). Největším pěstitelem v daném roce byla farma *BIO KANADA, a.s.* (151,6 ha), s podstatně menšími plochami osázenými jabloněmi pak následovaly farmy Netík Jiří (8 ha) a Václavík Jiří s osetou plochou o výměře pouhých 2,5 ha.

Hrušně v roce 2011 pěstovalo v certifikovaném ekologickém zemědělství 8 z 13 ekofarem, třemi největšími byly přítom farmy *Václavík Jiří* (0,3 ha), *Benda Jiří* (0,25 ha) a *Šimák Vlastimil* (0,18 ha).

4.3 Analýza živočišné produkce a odbytu

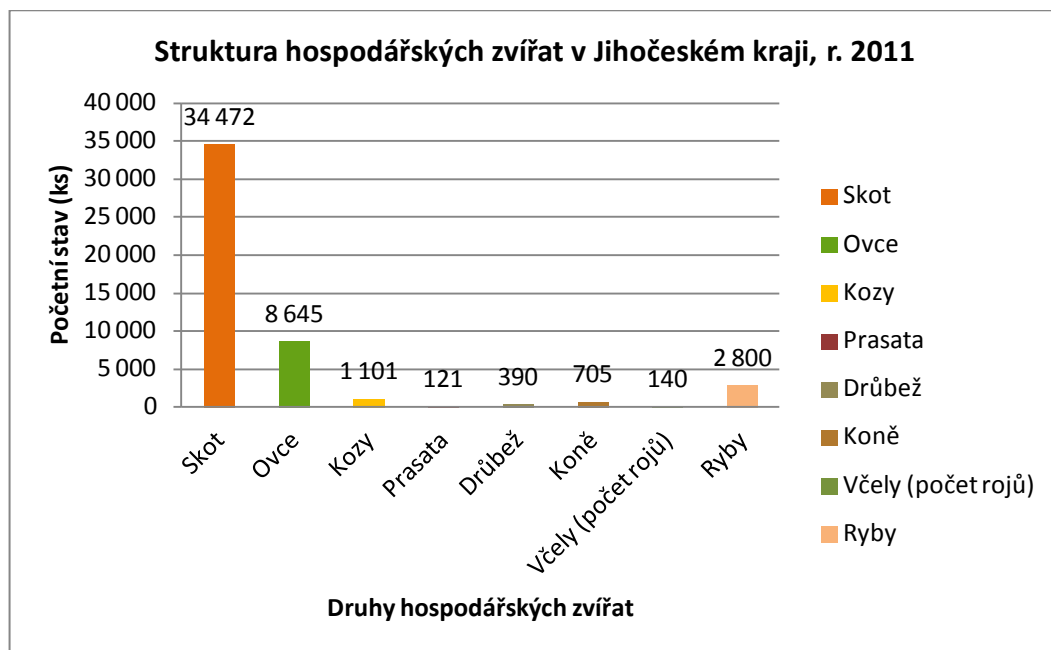
4.3.1 Hospodářská zvířata

V roce 2011 se v Jihočeském kraji ekologicky chovala hospodářská zvířata uvedená v grafu 28. Jmenovitě se jedná o *skot, ovce, kozy, prasata, drůbež, koně, včely a ryby*. Graf dále udává početní stavy jednotlivých skupin zvířat. Největší chovanou skupinou co do počtu kusů byl skot, celkem 34 472 kusů (tj. 19,74 % z celkového počtu 174 644 kusů v ČR). Druhou nejvíce početně zastoupenou skupinou byly ovce se stavem 8 645 kusů (tj. 10,9 % z celkového počtu 79 657 kusů v ČR). V řádech tisíců kusů byly chovány již jen ryby (2 800 kusů) a kozy (1 101 kusů, tj. 17,43 % z celkového počtu 6 317 kusů v ČR). V rozmezí 100 až 1000 ks byly chovány koně (705 kusů, tj. 14,38 % z celkového počtu 4 903 kusů v ČR), drůbež (390 kusů, tj. 1,04 % z celkového počtu 37 348 kusů v ČR), roje včel (140 rojů, tj. 25,41 % z celkového počtu 551 rojů v ČR) a prasata, přičemž právě prasat bylo z uvedených hospodářských zvířat nejméně (121 kusů, tj. 6,92 % z celkového počtu 1 748 kusů v ČR).

Co se týče struktury skotu, více než polovinu (57,71 %) tvořil skot starší 2 roky, 16,38 % skot v rozmezí 1 – 2 let, 6,47 % skot starý 6 – 12 měsíců a 19,44 % tvořil skot do 6 měsíců věku.

Geografický náhled na rozmístění ekologických chovů vybraných druhů hospodářských zvířat v roce 2011 na území Jihočeského kraje poskytují dále uvedené mapy na obrázcích 16 – 20.

Graf 28 Struktura hospodářských zvířat v Jihočeském kraji, r. 2011

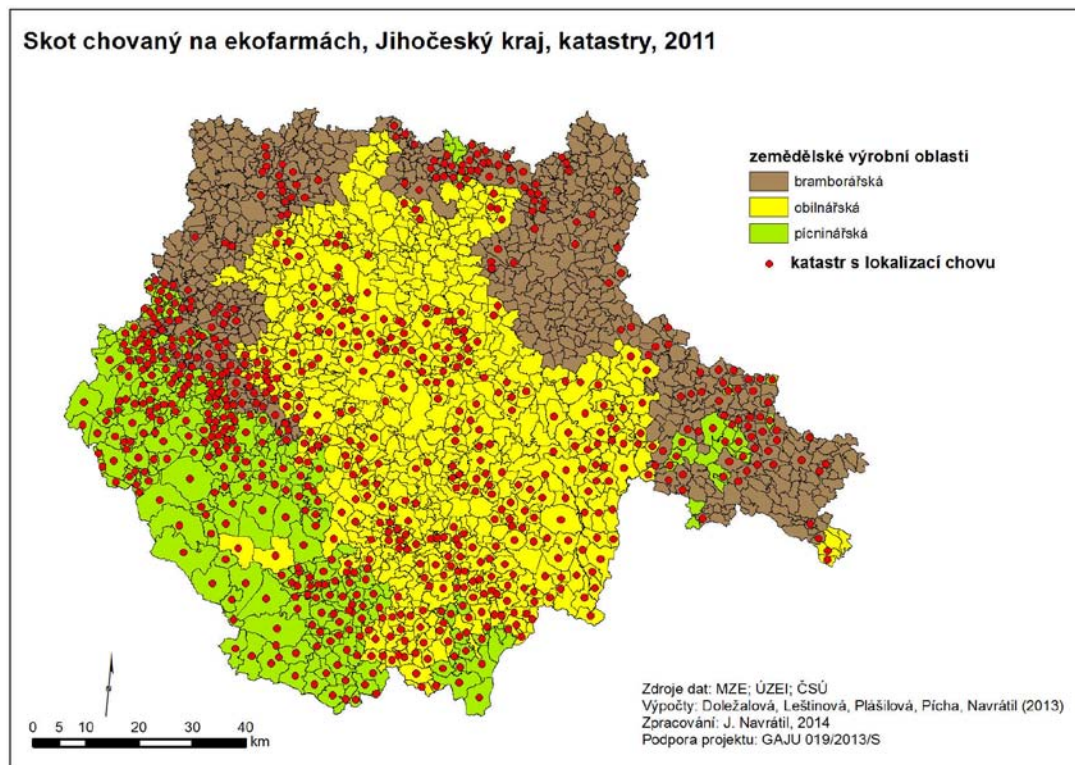
Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Skot

Na chov skotu se zaměřovali ekologičtí zemědělci na území téměř celého Jihočeského kraje. Výjimku tvoří Blatná, Strakonicko, Soběslav, jižní část Dačicka, oblast na spojnici okresů Tábor, Písek a České Budějovice a částečně i severní část okresu Písek, kde je zaznamenáno poměrně velké zastoupení katastrů bez ekologického chovu skotu. Z produkční mapy je patrné, že vyznačená místa chovu skotu téměř kopírují oblasti s obhospodařovanými TTP a jsou stejně tak koncentrována v horských a podhorských oblastech Šumavy, Novohradských hor a Dačicka.

Celkem se chovu skotu v roce 2011 věnovalo 339 ekofarem. Největšími chovateli v daném roce byly farmy *Sitter s.r.o.* (1 368 ks), *Zemědělské družstvo Oseva Žďár* (1 125 ks) a *MEZOPOL spol. s.r.o.* s chovem o počtu 1 106 kusů skotu.

Obrázek 16 Produkční mapa skotu v Jihočeském kraji, r. 2011

Zdroj: Data MZe, ÚZEI, ČSÚ; zpracování: J. Navrátil, 2014

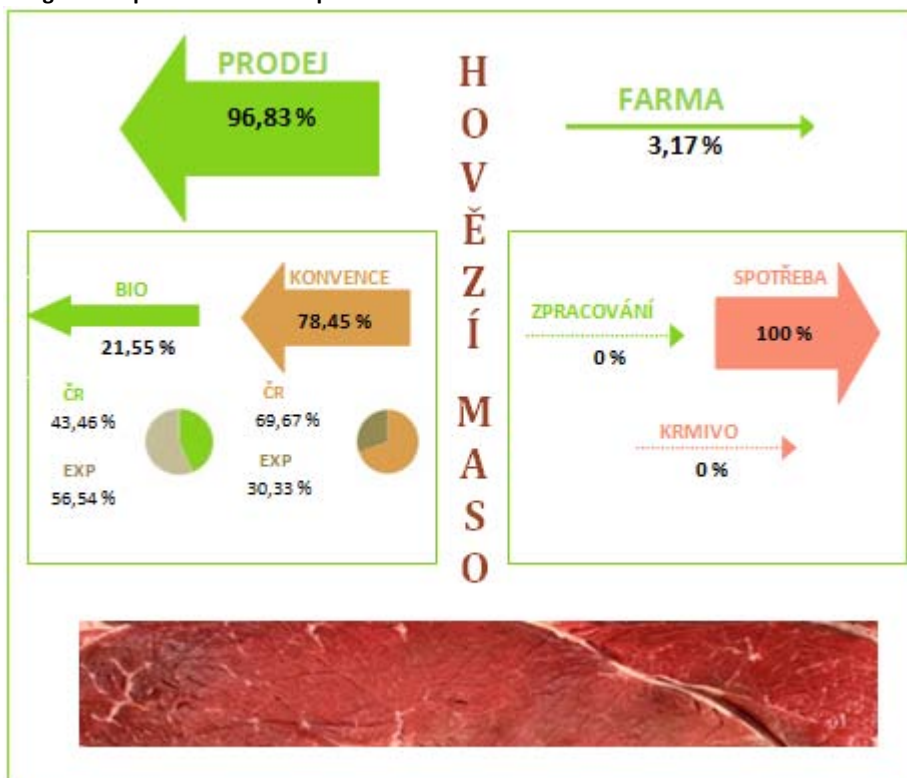
V roce 2011 bylo v Jihočeském kraji vyprodukováno 1 186,27 tun hovězího biomasa, což představuje 28,7% podíl na celkové produkci hovězího biomasa v ČR, kterého bylo celkem 4 132,04 tun (7 536,74 tun vč. zástavu).

Způsoby uplatnění hovězího biomasa v roce 2011 zobrazuje diagram 7 a vyčísluje tabulka 23. Z celkové produkce 1 186,27 tun bylo celých 96,83 % (1 148,62 tun) hovězího masa prodáno a 3,17 % (37,65 tun) spotřebováno na farmě.

21,55 % celkového objemu prodaného hovězího masa bylo realizováno na trhu s bioprodukty, přičemž cca polovina byla exportována do zahraničí⁹ a polovina prodána na tuzemském trhu. Celých 78,45 % objemu prodeje bylo oproti tomu realizováno na trhu konvenčním, a to převážně tuzemském (téměř 70 %). Na farmách bylo hovězí biomaso využito výhradně pro vlastní spotřebu.

⁹ Největší množství **bioprodukce hovězího masa** směřovalo do zahraničí v roce 2011 z farem *EKO ZSCH, s.r.o.* (45 tun), *BEMAGRO, a.s.* (44,95 tun) a *Bergmüller, s.r.o.* (33 tun).

Diagram 6 Uplatnění živočišné produkce - hovězí maso

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Tabulka 23 Uplatnění živočišné produkce - hovězí maso

Komodita	mj.	Celková produkce	PRODEJ					SPOTŘEBA NA FARMĚ			
			produkt bio		produkt konvenční		celkem	krmivo	zpracování na farmě	vlastní spotřeba	celkem
			ČR	EXP	ČR	EXP					
Hovězí maso	kg	1 186 274	107 568	139 914	627 862	273 280	1 148 624	0	0	37 650	37 650

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Následující tabulka uvádí informace o uplatnění ekologicky chovaného mladého skotu určeného pro zástav (neboli výkrm). Na základě těchto údajů lze říci, že 99,86 % z celkového množství 5 519 ks bylo prodáno a pouze 0,14 % (tedy 8 ks) zůstalo na farmě. Téměř 86% podíl prodaného množství směřoval na konvenční trh (cca polovina na tuzemský a polovina na zahraniční trh) a 14,41 % bylo realizováno na trhu s bioprodukty (se zhruba stejnými podíly v tuzemsku i v zahraničí). Pro srovnání, v ČR bylo v rámci zástavu prodáno celkem 37 830 ks telat.

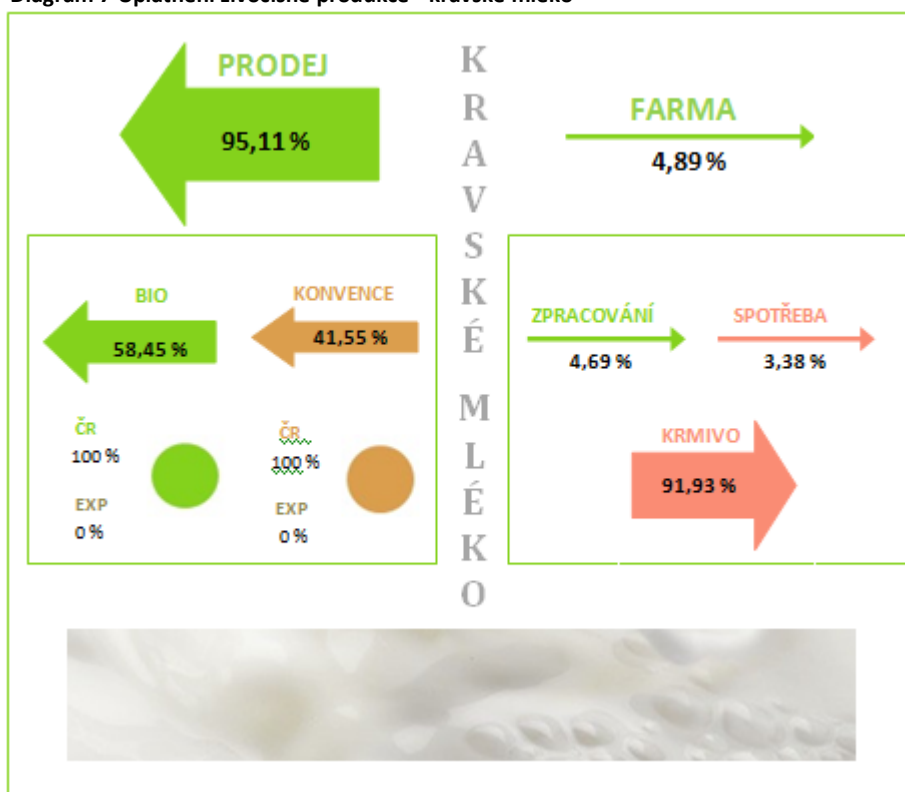
Tabulka 24 Uplatnění živočišné produkce - telata zástav

Komodita	mj.	Celková produkce	PRODEJ					SPOTŘEBA NA FARMĚ			
			produkt bio		produkt konvenční		celkem	krmivo	zpracování na farmě	vlastní spotřeba	celkem
			ČR	EXP	ČR	EXP					
Telata zástav	ks	5 519	343	451	2 663	2 054	5 511	0	6	2	8

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Pokud se kravského biomléka týče, v roce 2011 ho bylo na ekofarmách vyprodukováno 3 926,03 tis. litrů (viz tabulka 25), což představuje 14,62% podíl na celkové bioprodukci 26 853,55 tis. litrů kravského biomléka v ČR. Z daného množství bylo 95,11 % (3 734 tis. litrů) prodáno, zhruba z poloviny na trh s bioprodukty a z poloviny na konvenční trh. V obou případech směřovala dle údajů veškerá produkce kravského biomléka na tuzemský trh. Zbývajících přibližně 5 % (192,03 tis. litrů) bylo využito na farmě, převážně v podobě krmiva.

Diagram 7 Uplatnění živočišné produkce - kravské mléko

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Tabulka 25 Uplatnění živočišné produkce - kravské mléko

Komodita	mj.	Celková produkce	PRODEJ				SPOTŘEBA NA FARMĚ				
			produkt bio		produkt konvenční		celkem	krmivo	zpracování na farmě	vlastní spotřeba	celkem
			ČR	EXP	ČR	EXP					
Kravské mléko	I	3 926 034	2 182 380	0	155 1624	0	3 734 004	176 530	9 000	6 500	192 030

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

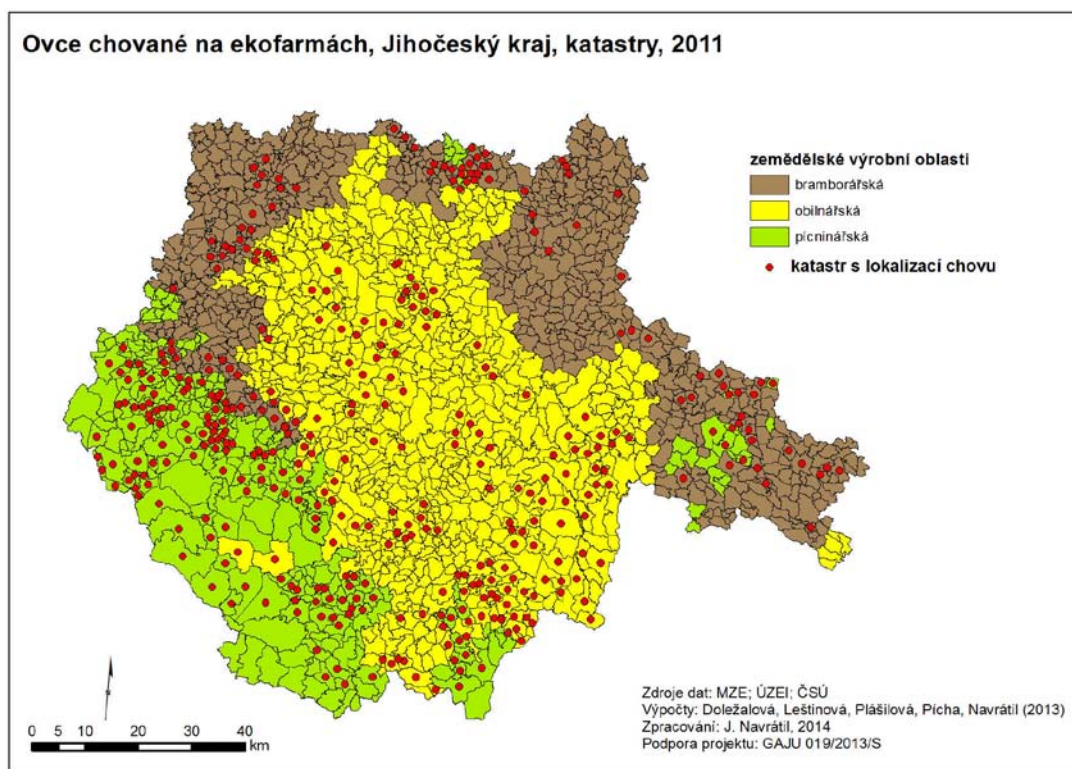

Ovce

Druhá nejpočetnější skupina ekologicky chovaných hospodářských zvířat, ovce, byly chovány v geograficky obdobných oblastech jako skot a pokrývaly tak takřka celé území Jihočeského kraje, jen v menším početním zastoupení.

Celkem se chovu ovcí v roce 2011 věnovalo 125 ekofarem. Největšími chovateli v daném roce přitom byly farmy *Škopek Zdeněk* (721 ks), *Lev Libor* (390 ks) a *Randák Jaromír* s chovem o počtu 378 kusů ovcí.

Obrázek 17 Produkční mapa ovcí v Jihočeském kraji, r. 2011

Zdroj: Data MZe, ÚZEI, ČSÚ; zpracování: J. Navrátil, 2014

V roce 2011 bylo v Jihočeském kraji vyprodukováno 55,02 tun skopového/jehněčího biomasa, což představuje 15,61% podíl na celkové produkci skopového/jehněčího biomasa v ČR, kterého bylo celkem 352,39 tun (466,65 tun vč. zástavu).

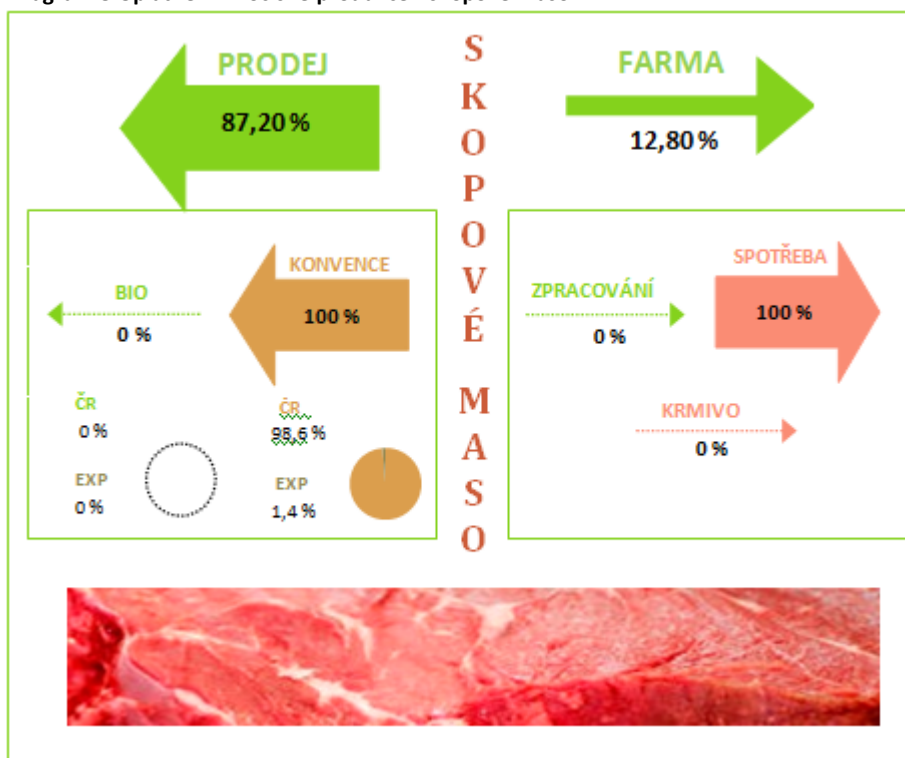
Způsoby uplatnění skopového/jehněčího biomasa v roce 2011 zobrazuje diagram 9 a vyčísluje tabulka 26. Z celkové produkce 55,02 tun bylo celých 87,2 % (47,98 tun) skopového/jehněčího masa prodáno a 12,8 % (7,04 tun) spotřebováno na farmě.

Veškerý objem prodaného skopového/jehněčího masa směřoval na konvenční (z téměř 99 % tuzemský) trh, žádné maso tohoto druhu tedy nebylo realizováno na trhu s bioprodukty.

Na farmě bylo skopové/jehněčí biomaso využito výhradně pro vlastní spotřebu.

Diagram 8 Uplatnění živočišné produkce - skopové maso

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Tabulka 26 Uplatnění živočišné produkce - skopové maso

Komodita	mj.	Celková produkce	PRODEJ					SPOTŘEBA NA FARMĚ			
			produkt bio		produkt konvenční		celkem	krmivo	zpracování na farmě	vlastní spotřeba	celkem
			ČR	EXP	ČR	EXP					
Skopové maso	kg	55 015	0	0	37 305	670	47 975	0	0	7 040	7 040

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Následující tabulka uvádí informace o uplatnění ekologicky chovaných mladých ovcí určených pro zástav (výkrm). Z údajů lze konstatovat, že 83,8 % z celkového množství 531 jehňat bylo prodáno a jen 16,2 % (tedy 86 ks) zůstalo na farmě pro účely vlastní spotřeby. Téměř 89,6% podíl prodaného množství směřoval na konvenční trh (zejména na tuzemský) a pouhých 0,45 % (2 ovce) bylo realizováno na tuzemském trhu s bioprodukty. Pro srovnání, v ČR bylo v rámci zástavu prodáno celkem 11 426 ks jehňat.

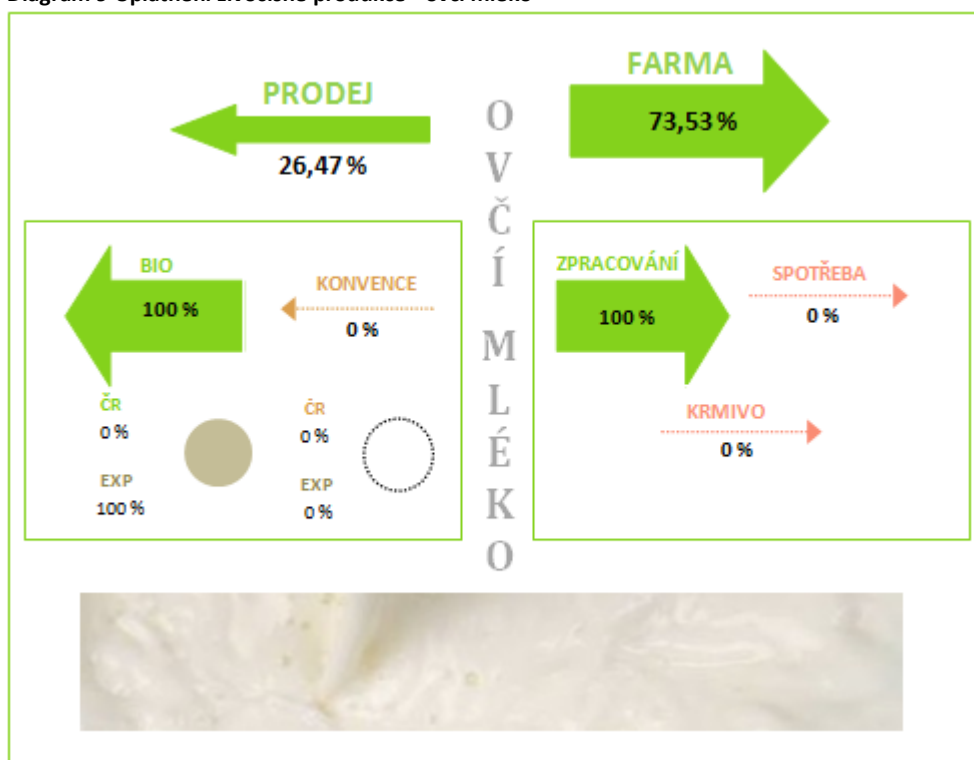
Tabulka 27 Uplatnění živočišné produkce - ovce zástav

Komodita	mj.	Celková produkce	PRODEJ					SPOTŘEBA NA FARMĚ			
			produkt bio		produkt konvenční		celkem	krmivo	zpracování na farmě	vlastní spotřeba	celkem
			ČR	EXP	ČR	EXP					
Ovce zástav	ks	531	2	0	373	70	445	0	0	86	86

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

V roce 2011 bylo na Jihočeských ekofarmách vyprodukováno 13,6 tis. litrů ovčího biomléka (viz tabulka 28), což představuje 14,36% podíl celkové bioprodukce 94,73 tis. litrů ovčího mléka v ČR. Z daného množství bylo pouze 26,4 % (3,6 tis. litrů) prodáno, a to výhradně na zahraniční trh jako bio produkt¹⁰. Podíl 73,53 % celkové produkce ovčího biomléka (10 tis. litrů) bylo naopak zpracováno přímo na farmě.

Diagram 9 Uplatnění živočišné produkce - ovčí mléko

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Tabulka 28 Uplatnění živočišné produkce - ovčí mléko

Komodita	mj.	Celková produkce	PRODEJ					SPOTŘEBA NA FARMĚ			
			produkt bio		produkt konvenční		celkem	krmivo	zpracování na farmě	vlastní spotřeba	celkem
			ČR	EXP	ČR	EXP					
Ovčí mléko	l	13 600	0	3 600	0	0	3 600	0	10 000	0	10 000

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

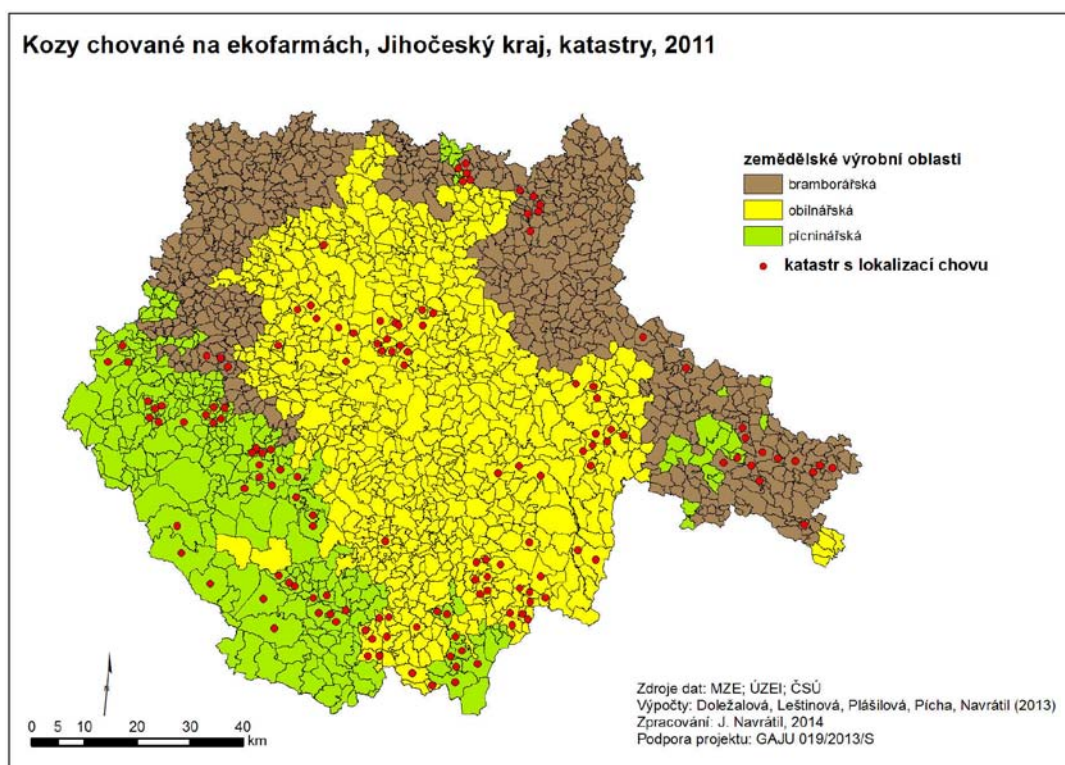
¹⁰ Bioprodukce ovčího mléka směřovala do zahraničí v roce 2011 pouze z farmy Jordanová Diana v celkovém množství 3 600 litrů.

Kozy

Ekologický chov koz je charakteristický zejména pro oblasti lemuující Jihočeský kraj počínaje Vimperskem od západu, vedoucí podél jižní hranice a konče na západní části kraje na území Dačicka. Další chovy se vyskytují na hranici Milevska a Táborska vč. Tábora samotného a v oblasti Týna nad Vltavou a mezi Vodňany a Protivínem.

Celkem se chovu koz v roce 2011 věnovalo 45 ekofarem, čili podstatně méně než v předchozích kategoriích hospodářských zvířat. Největšími chovateli v daném roce byly farmy *Špatný Jakub* (150 ks), *Lepša Vladimír* (131 ks) a *Pravda Josef* s chovem o počtu 100 kusů koz.

Obrázek 18 Produkční mapa koz v Jihočeském kraji, r. 2011

Zdroj: Data MZe, ÚZEI, ČSÚ; zpracování: J. Navrátil, 2014

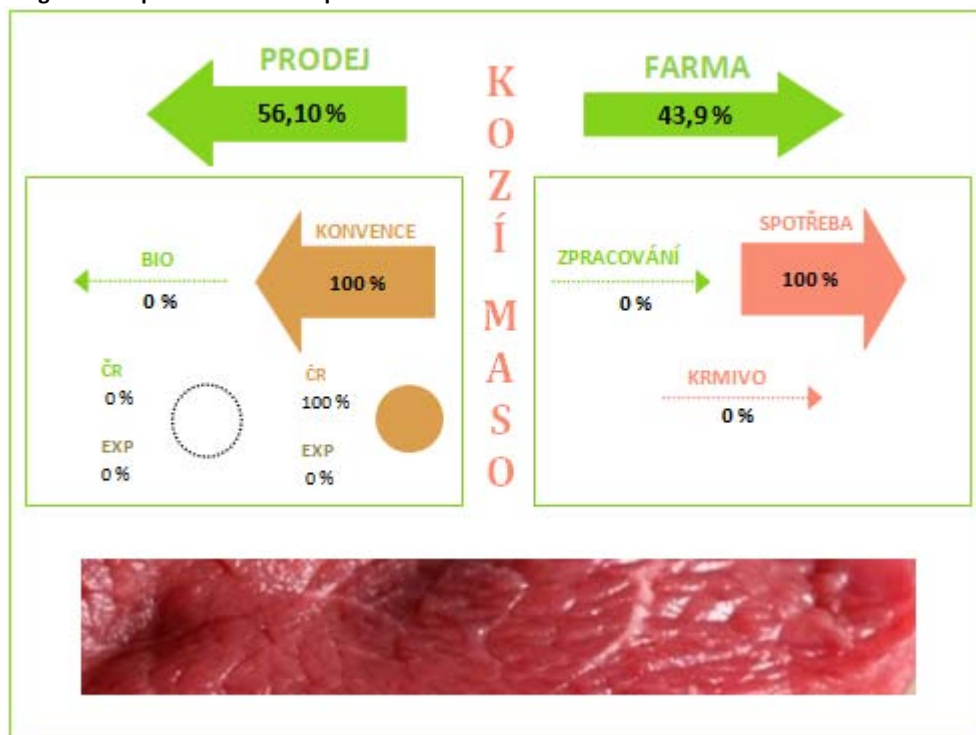
V roce 2011 bylo v Jihočeském kraji vyprodukováno 1,49 tun kozího biomasa, což představuje 8,19% podíl na celkové produkci kozího biomasa v ČR (celkem 18,20 tun).

Způsoby uplatnění kozího biomasa v roce 2011 zobrazuje diagram 11 a vyčísluje tabulka 29. Z celkové produkce bylo 56,1 % (0,84 tun) kozího masa prodáno a 43,9 % (0,66 tun) spotřebováno na farmě.

Celý objem prodaného kozího masa směřoval na tuzemský konvenční trh, žádný podíl tedy nebyl realizován na trhu s bioprodukty.

Na farmě bylo, v celé míře podílu kozího masa spotřebovaného na farmě, kozí biomaso využito pro vlastní spotřebu.

Diagram 10 Uplatnění živočišné produkce - kozí maso

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

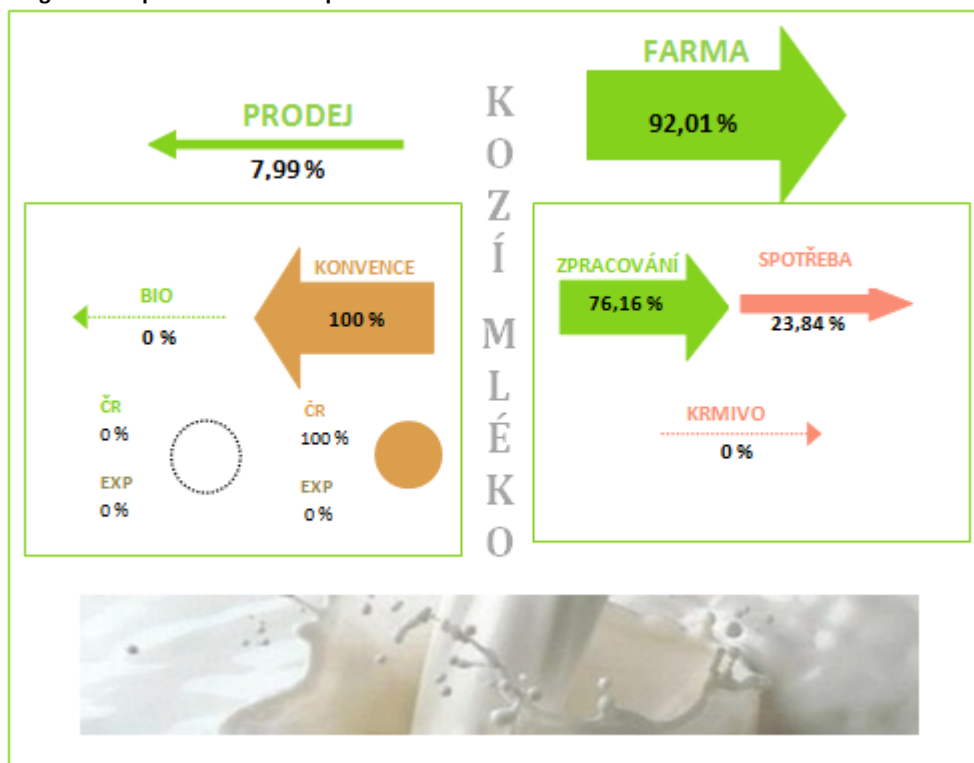
Tabulka 29 Uplatnění živočišné produkce - kozí maso

Komodita	mj.	Celková produkce	PRODEJ					SPOTŘEBA NA FARMĚ			
			produkt bio		produkt konvenční		celkem	krmivo	zpracování na farmě	vlastní spotřeba	celkem
			ČR	EXP	ČR	EXP					
Kozí maso	kg	1 490	0	0	837	0	837	0	0	655	655

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Ovčího biomléka bylo, jak udává tabulka 30, v roce 2011 na Jihočeských ekofarmách vyprodukováno 31,27 tis. litrů, což představuje 7,11% podíl na celkové bioprodukci 439,80 tis. litrů kozího mléka v ČR. Z daného množství bylo pouze 7,99 % (3,5 tis. litrů) prodáno, a to v celé míře na tuzemský konvenční trh, žádný podíl kozího biomléka tedy nebyl realizován na trhu jako bioprodukt. 92,01 % celkové produkce ovčího biomléka (28,77 tis. litrů) bylo naopak zpracováno přímo na farmě, popř. využito pro vlastní spotřebu.

Diagram 11 Uplatnění živočišné produkce - kozí mléko

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Tabulka 30 Uplatnění živočišné produkce - kozí mléko

Komodita	mj.	Celková produkce	PRODEJ					SPOTŘEBA NA FARMĚ			
			produkt bio		produkt konvenční		celkem	krmivo	zpracování na farmě	vlastní spotřeba	celkem
			ČR	EXP	ČR	EXP					
Kozí mléko	I	31 270	0	0	2 500	0	2 500	0	21 910	6 860	28 770

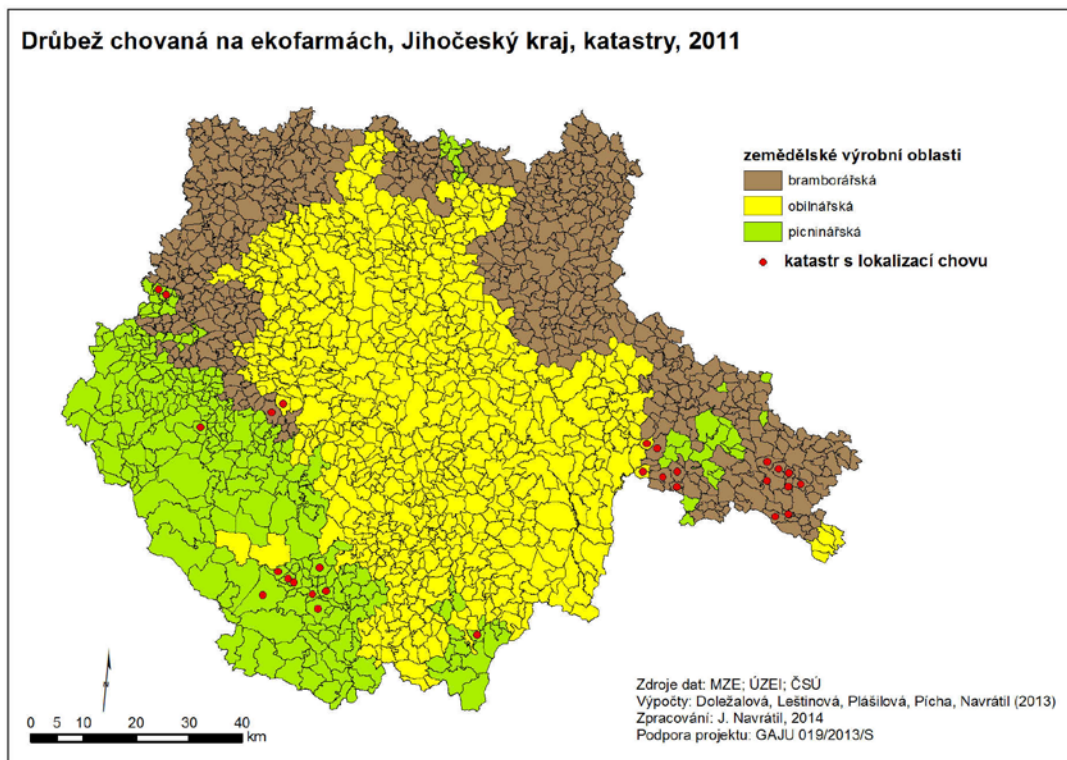
Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Drůbež

Lokalizaci drůbeže chované na ekofarmách zobrazuje obrázek 19. Místa chovu se vyskytují zejména na Českokrumlovsku a v jižní části Jindřichohradecka a Dačicka.

Drůbež v roce 2011 chovalo pouze 8 ekofarem. Největšími chovateli z nich byly farmy *Rašelina a.s.* (179 ks), *Šindelka Martin* (60 ks) a *Brůha Miroslav* s chovem o počtu 42 kusů drůbeže.

Obrázek 19 Produkční mapa drůbeže v Jihočeském kraji, r. 2011

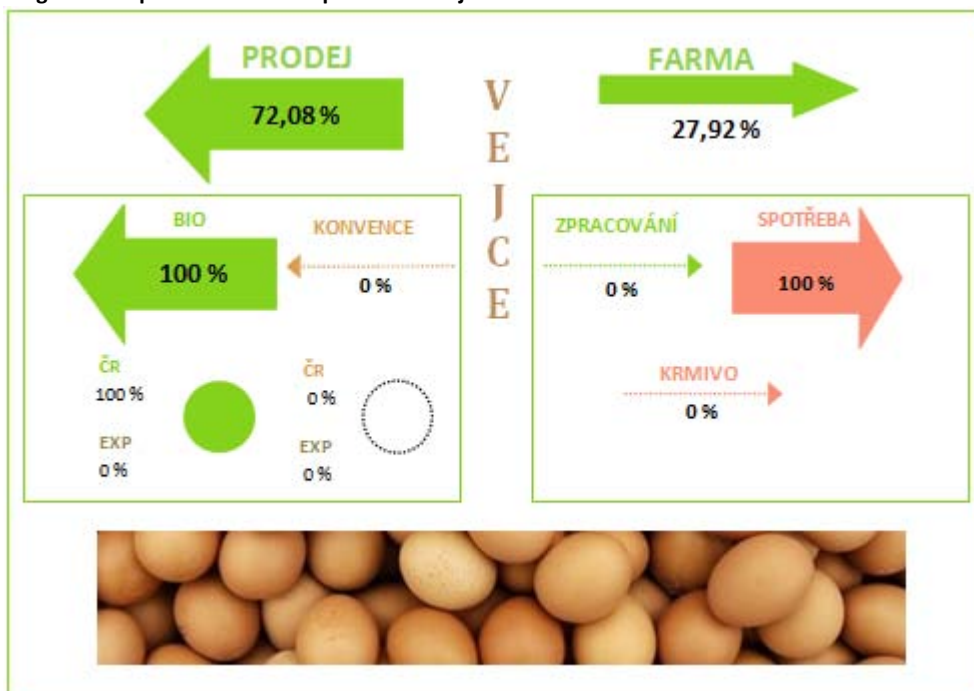
Zdroj: Data MZe, ÚZEI, ČSÚ; zpracování: J. Navrátil, 2014

Produkce drůbežního biomasa byla v průběhu roku 2011 odhadována na 0,15 tuny (což představuje 0,12% podíl z celkové bioprodukce 123,15 tun drůbežního masa v ČR), v datech týkajících se odbytu bioprodukce Jihočeského kraje z konce daného roku ovšem blíže vyčíslena nebyla.

Pokud se biovajec týče, v daném roce jich bylo na ekofarmách vyprodukováno 325 074 kusů (viz tabulka 31), tedy 11,79 % celkového množství bioprodukce 2 758 tis. ks vajec v ČR. Z daného množství bylo 72,08 % (18 074 ks) prodáno, a to pouze na tuzemský trh jako bioprodukty. Zbývajících přibližně 27,92 % (7 000 ks) bylo využito přímo na farmě pro vlastní spotřebu.

Diagram 12 Uplatnění živočišné produkce - vejce

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Tabulka 31 Uplatnění živočišné produkce - vejce

Komodita	mj.	Celková produkce	PRODEJ				SPOTŘEBA NA FARMĚ				
			produkt bio		produkt konvenční		celkem	krmivo	zpracování na farmě	vlastní spotřeba	celkem
			ČR	EXP	ČR	EXP					
Vejce	ks	25 074	18 074	0	0	0	18 074	0	0	7 000	7 000

Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Prasata

Chovem prasat se v roce 2011 na území Jihočeského kraje zabývalo pouze 5 ekofarem. Největšími chovateli v daném roce byly farmy *Karel Dvořák* (51 ks) a *Rašelina a.s.* s chovem o počtu 29 kusů prasat.

V roce 2011 bylo v Jihočeském kraji vyprodukováno 1,06 tun vepřového biomasa, což představuje 0,73% podíl na celkové produkci vepřového biomasa v ČR, kterého bylo celkem 144,62 tun.

Způsob uplatnění vepřového biomasa v roce 2011 vyčísľuje tabulka 32. Jak lze vidět, v tomto případě byla celková produkce 1,06 tun realizována pouze na tuzemském konvenčním trhu a na trh s bioprodukty tak v daném roce nesměřovalo žádné vepřové biomaso.

Tabulka 32 Uplatnění živočišné produkce - vepřové maso

Komodita	mj.	Celková produkce	PRODEJ					SPOTŘEBA NA FARMĚ			
			produkt bio		produkt konvenční		celkem	krmivo	zpracování na farmě	vlastní spotřeba	celkem
			ČR	EXP	ČR	EXP					
Vepřové maso	kg	1 061	0	0	1 061	0	1 061	0	0	0	0

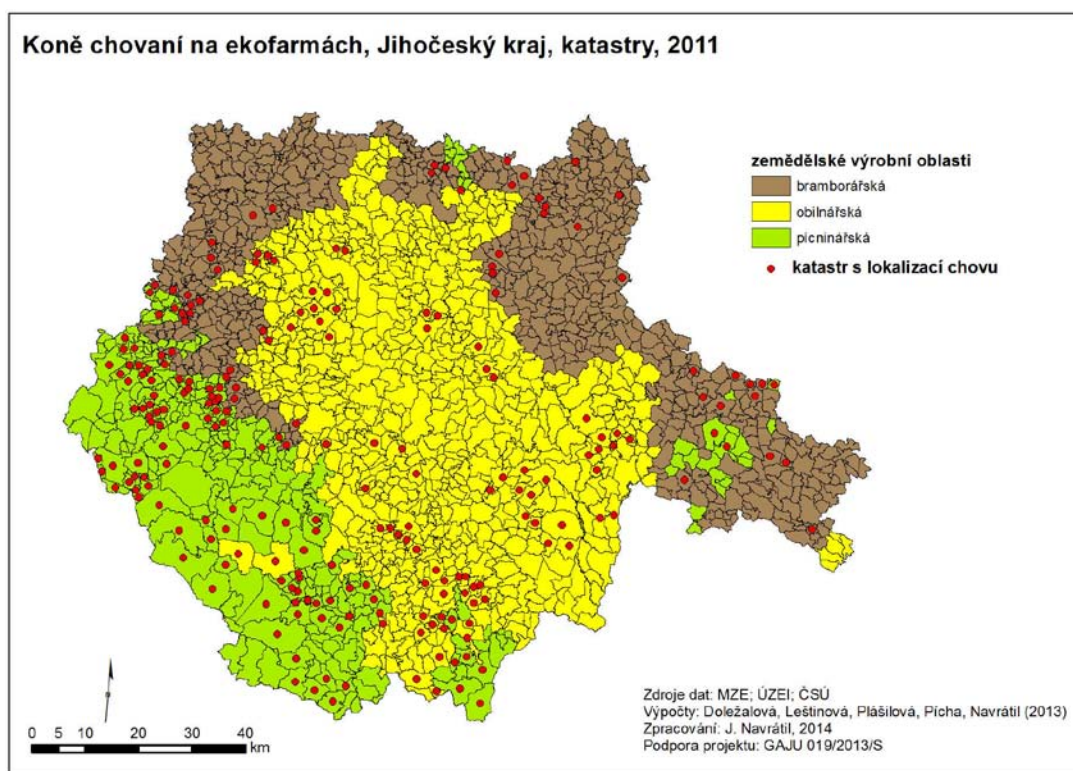
Zdroj: Data ÚZEI, vlastní zpracování

Koně

Podobně jako chov koz je i ekologický chov koní soustředěn do oblastí ohraničujících Jihočeský kraj počínaje od západu, podél jižní hranice až na jihovýchodní stranu kraje. Další chovy se vyskytují částečně i v okresech Strakonice, Písek a Tábor.

Celkem se chovu koní v Jihočeském kraji v roce 2011 věnovalo 71 ekofarem. Největšími ekologickými chovateli v tomto kraji byly farmy Farim, *s.r.o.* (65 ks), Ladislav Spurný (45 ks) a Mihalič Milan s chovem o počtu 33 kusů koní.

Obrázek 20 Produkční mapa koní v Jihočeském kraji, r. 2011

Zdroj: Data MZe, ÚZEI, ČSÚ; zpracování: J. Navrátil, 2014

Med

Chovu včel se v roce 2011 věnovaly pouze 3 ekofarmy. Největším ekologickým včelařem z nich v daném roce byl Kavalec Jaroslav s chovem 120 rojů včel.

Produkce biomedu byla v průběhu roku 2011 odhadována na hodnotu 3,2 tuny (což by představovalo 20,53% podíl celkové bioprodukce 15,59 tun medu v ČR), v datech týkajících se odbytu bioprodukce Jihočeského kraje z konce daného roku ovšem skutečná hodnota blíže vyčíslena nebyla.

4.4 Analýza zpracovatelských kapacit

V současné době je na území Jihočeského kraje registrováno celkem **28 výrobců biopotravin** (tj. 5,77 % celkového počtu certifikovaných výrobců v ČR). V roce 2011 jich bylo registrováno 19, počet od té doby tedy vzrostl o 47,37 % (o 9 zpracovatelů).

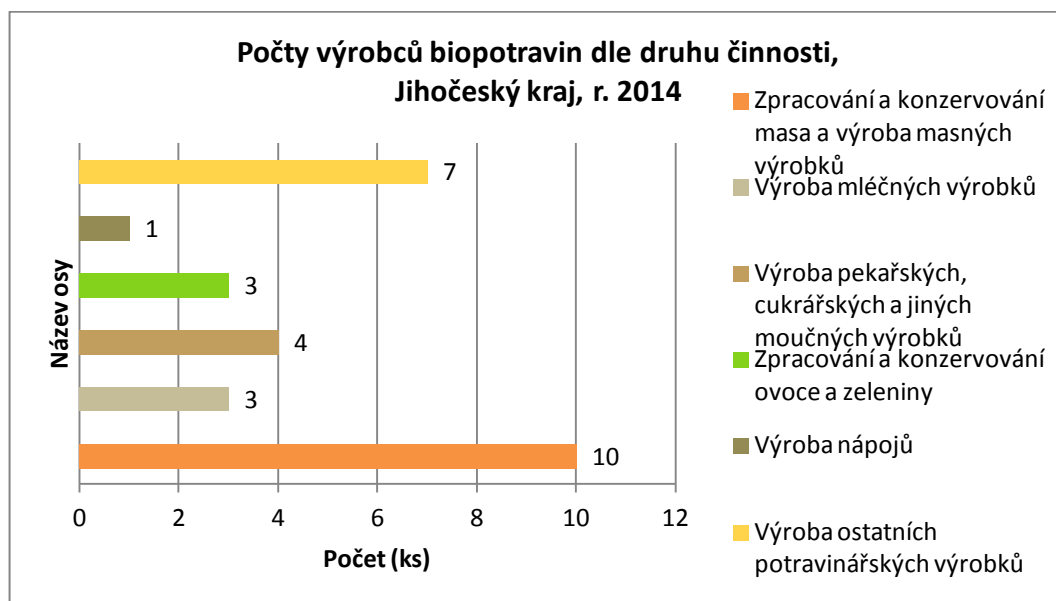
K nejčastěji zpracovávaným bioproduktům v současnosti patří *zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků*. Takto zaměřených výrobců je celkem 10, což představuje 35,71% podíl celkového počtu 28 zpracovatelů v kraji, jak ukazuje graf 29. *Výrobou pekařských, cukrářských a jiných moučných produktů* se zabývají 4 subjekty (14,29 %); stejně, po 3 subjektech, je pak *výrobců mléčných výrobků* a subjektů *zpracovávajících a konzervujících ovoce či zeleninu*. Jeden subjekt se zabývá *výrobou nápojů* a zbývajících 7 (25 %) zpracováním a výrobou *ostatních potravinářských výrobků* z jiných než výše jmenovaných oblastí (zejm. výrobou bylinných čajů a sirupů, koření, konopných produktů, práškových polotovarů/pokrmů, bio sóji a různých doplňků stravy).

Z celkového počtu 28 registrovaných výrobců biopotravin je 11 subjektů současně registrováno i v kategorii ekologický zemědělec a bioprodukty zpracovává v místě své produkce. V takovém případě se jedná o tzv. **faremní zpracovatele**. K nejčastěji provozovaným výrobním činnostem na ekofarmách patří zpracování masa a výroba masných výrobků (7 subjektů) a výroba mléčných výrobků (3 subjekty). Podíl faremních zpracovatelů na celkovém počtu výrobců biopotravin v Jihočeském kraji je 39,29 %. Jmenovitý seznam všech certifikovaných faremních i ostatních výrobců biopotravin, působících v současné době v Jihočeském kraji, je uveden v příloze 6 této práce.

V návaznosti na data týkající se odbytu jednotlivých komodit rostlinné a živočišné produkce v ekologickém zemědělství v předchozích kapitolách 4.2 a 4.3, zejména množství bioprodukce směřující z farem na konvenční trh, popř. na zahraniční trh

s bioprodukty, lze usuzovat, že zpracovatelské kapacity na území Jihočeského kraje jsou nedostatečné.

Graf 29 Počty výrobců biopotravin dle druhu činnosti, Jihočeský kraj, r. 2014

Zdroj: Data MZe, vlastní zpracování

Obrázek 21 poskytuje náhled na geografické rozmístění zpracovatelských kapacit na území Jihočeského kraje s rozdělením na faremní a ostatní výrobce biopotravin; mimo to zobrazuje také výrobce biopotravin, kteří působili v roce 2011 a v současné době již registrovaní nejsou.

Obecně lze konstatovat, že rozmístění zpracovatelů je kraji z pohledu jednotlivých okresů co do počtu výrobců velmi rovnoměrné. Nejvíce výrobců s počtem 6 působí v okrese Jindřichův Hradec, nejméně naopak v okrese Písek, kde jsou pouze 2 takové subjekty. Po pěti subjektech jsou registrováni zpracovatelé v okresech České Budějovice a Prachatice, čtyři jsou v okrese Tábor a po třech působí v okresech Strakonice a Český Krumlov.

Z hlediska druhu zpracovatelské činnosti již rozmístění zpracovatelských kapacit tolik vyrovnané není.

Zpracování masa a výroba masných výrobků jsou charakteristické pro okresy Jindřichův Hradec (zde působí faremní zpracovatelé *Statek Horní Dvorce s.r.o.*, *Kateřina Kiričenko*, *Přemysl Čech* a nefaremní zpracovatel *Ladislav Pecha*), Prachatice (s faremními zpracovateli *Martin Krtouš*, *Antonín Pichl* a *ZEFA Volary, s.r.o.*), České Budějovice (s faremním zpracovatelem *Milan Šebelka* a nefaremním zpracovatelem

CORAX Trading s.r.o.) a Český Krumlov, kde působí 1 takto zaměřený nefaremní zpracovatel bioprodukce – *Foitol řeznictví a uzenářství v.o.s.*

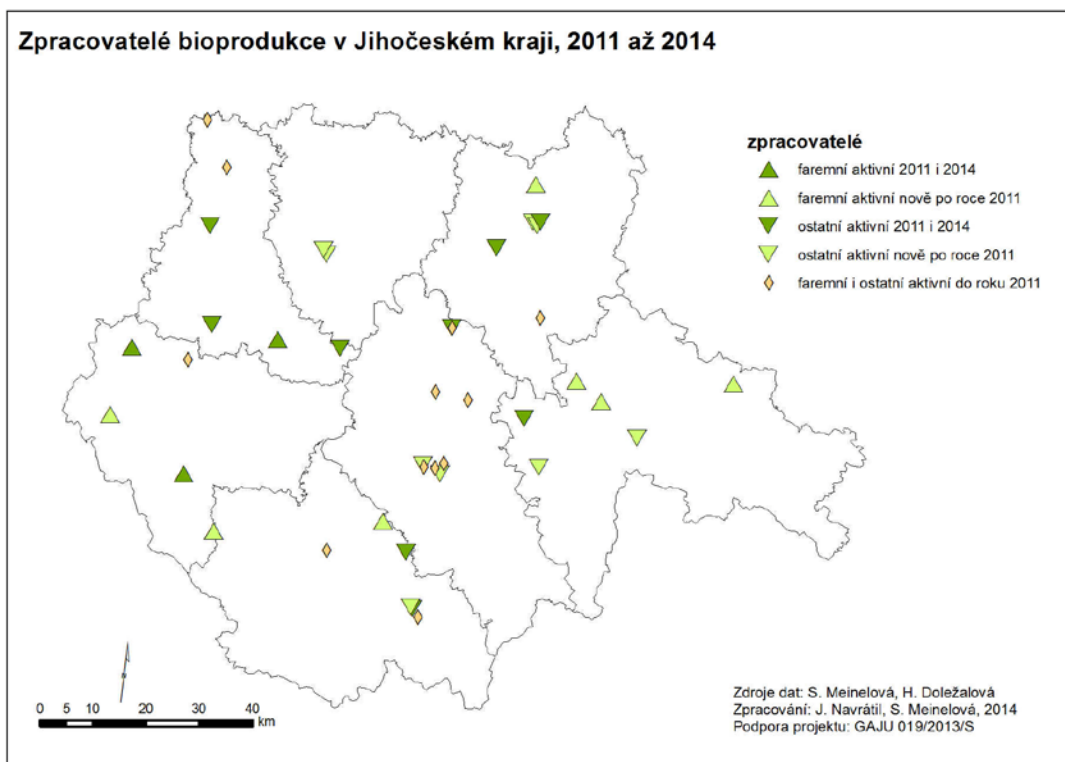
Výrobce pekařských, cukrářských a ostatních moučných výrobků lze po jednom subjektu nalézt v okresech České Budějovice (*EXTRUDO Bečice, s.r.o.*), Český Krumlov (*Ipema spol. s.r.o.*), Jindřichův Hradec (*Marek Baštýř*) a Tábor (*Zeelandia spol. s.r.o.*). Ve všech případech jde o nefaremní zpracovatele.

V okresech Prachatice a Strakonice se vyskytují 3 faremní zpracovatelé mléčné produkce, konkrétně *Pavel Štěpánek* a *Kateřina Tschernayová* v okrese Prachatice a *Jakub Špatný* v okrese Strakonice.

Zpracováním a konzervováním ovoce a zeleniny se zabývají nefaremní zpracovatelé v okresech Tábor (*Friall s.r.o.* a *AGRICO Bohemia s.r.o.*) a Český Krumlov (*Frulika s.r.o.*) a výrobou nápojů pouze v okrese Jindřichův Hradec (*Bohemia Regent a.s.*).

V okresech České Budějovice, Písek, Strakonice a Tábor jsou registrováni rovněž výrobci ostatních potravinářských výrobků – *Hempoint s.r.o.* (České Budějovice), *NABI s.r.o.* a *ISWARI SUPERFOOD s.r.o.* (Písek), *ESSA, spol. s.r.o.* (Strakonice) a *Alena Krejčí* (Tábor).

Obrázek 21 Zpracovatelé bioprodukce v Jihočeském kraji, r. 2011 a 2014

Zdroj: Data MZe; zpracování: J. Navrátil, S. Meinelová, 2014

4.5 Vybrané odbytové formáty

Jak již bylo uvedeno v kapitole 2.7 literární rešerše, existuje několik různých cest, kterými se faremní bioprodukce pohybuje po jejím vyprodukování a případném zpracování.

Prvotním záměrem ekologických zemědělců je téměř vždy *prodej* faremní bioprodukce s certifikátem na biotruhu a realizace zisku odpovídajícího vynaloženým nákladům a úsilí. Převážná většina z nich je však stále nucena část nebo i veškerou bioprodukcí realizovat na konvenčním trhu za nižší ceny (např. z důvodu nedostatečných zpracovatelských kapacit v oblasti biopotravin v ČR). V obou případech je možné směřovat prodej jednak na tuzemský, tak i exportovat na zahraniční trh.

Další variantou naložení s bioprodukcí je její *využití či spotřeba přímo na farmě*, a to několika odlišnými způsoby v závislosti na tom, zda se jedná o rostlinnou nebo živočišnou produkci. Bioprodukcí lze zužitkovat přímo jako krmivo nebo osivo, popř. ji lze na farmě zpracovat a následně prodat. Třetí možnost pak nabízí osobní spotřebu zemědělcem.

Pro většinu ekofarem je velmi obtížné, ne-li nemožné uplatnit svou bioprodukcí do obchodních řetězců a jim podobných prodejních míst, zejména z důvodu malého množství a úzkého sortimentu, který jsou schopni vyprodukovat, a nepravidelnosti případných dodávek. Do těchto prodejních míst tak dodávají většinou pouze velké farmy, odbytová družstva a jiní velkozpracovatelé, kteří bioprodukcí z jednotlivých ekofarem svážejí, zpracovávají a dále prodávají.

Z pohledu odbytu faremní produkce tak jsou k distribuci nejvíce využívány formy přímého i zprostředkovaného prodeje. Nejčastěji je bioprodukce prodávána přímo na farmě, dále pak zpracovatelům a velkoodběratelům. Podstatně méně produkce je realizováno také prostřednictvím farmářských trhů, restaurací, specializovaných a farmářských prodejen a formou bedýnkového systému¹¹.

Na vybrané výše jmenované formáty přímého odbytu faremní bioprodukce, tedy *specializované prodejny zdravé výživy a biopotravin, farmářské trhy a bedýnková družstva* působící v současné době v Jihočeském kraji, se zaměřuje následující

---

¹¹ Výsledky šetření na jihočeských ekofarmách (Bezemková, 2014)

teritoriální analýza, která hodnotí zejména hustotu a rozmístění kapacit těchto vybraných prodejních míst v rámci daného kraje.

4.5.1 Specializované prodejny zdravé výživy a biopotravin

Sortiment, zaměření i úroveň prodeje biopotravin v rámci specializovaných prodejen zdravé výživy a biopotravin jsou velmi různé. Mnohé z nich nabízejí bioprodukty pouze v omezeném množství pro doplnění celkové nabídky, některé jsou naopak téměř či zcela zaměřené na bioprodukty. Specializované prodejny jsou zásobovány převážně velkoobchodem, v určité míře ale také přímo zemědělci z okolí.

Nevýhoda specializovaných prodejen spočívá zejména v jejich omezených prodejních a skladovacích prostorech, popř. ve vybavení potřebnými zařízeními (např. chladírenskými). Odbyt čerstvé faremní bioprodukce rostlinného i živočišného původu je tak jejich prostřednictvím zajišťován pouze v omezené míře a zákazníci zde většinou naleznou produkty s delší dobou trvanlivosti.

Výhodu lze naopak shledat v širokém sortimentu a mnohem osobnějším kontaktu s prodejci, kteří jsou mnohdy schopni podat bližší odborné informace. Specializované prodejny rovněž mnohdy vytvářejí atmosféru domácího prostředí.

Obrázek 22 Příklad specializované prodejny - Slunečnice, České Budějovice

Zdroj: www.slunecnice-cb.cz

Vedle klasických specializovaných prodejen se, jak již zmiňuje literární řešerše, v posledních letech (zejména ve větších městech) rozšiřuje také síť tzv. *farmářských prodejen* zaměřených na prodej tradičních českých potravin především od malých a středních tuzemských farmářů a výrobců. Farmářské prodejny jsou tak jakousi kamennou obdobou farmářských trhů. I tyto prodejny představují jednu z cest prodeje bioprodukce.

Obrázek 23 Příklad farmářské prodejny - NÁŠ GRUNT, s.r.o., České Budějovice

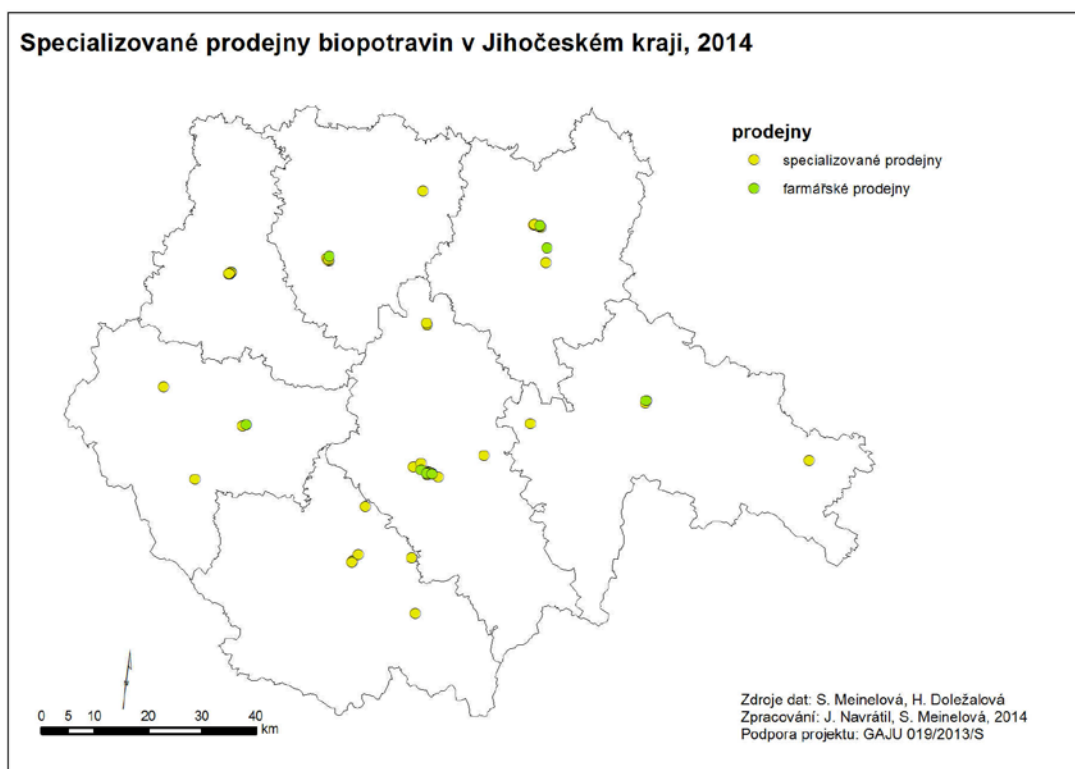

Zdroj: www.nasgrunt.cz

V současné době v Jihočeském kraji působí zhruba **33 specializovaných prodejen zdravé výživy a biopotravin** a **10 farmářských prodejen**. Jejich celistvý seznam je uveden v přílohách 9 a 10 této práce.

Geografické rozmístění jednotlivých prodejen na území okresů Jihočeského kraje zobrazuje obrázek 22. Vzhledem k malému měřítku mapy a hustotě zastoupení prodejen ve stejných městech některé zobrazené body (stejně jako v mapách u dalších dvou sledovaných formátů) splývají, koncentrace prodejen v daných oblastech je ovšem zřejmá i tak.

Obrázek 24 Specializované prodejny biopotravin v Jihočeském kraji, r. 2014

Zdroj: Data z internetu; zpracování: J. Navrátil, S. Meinelová, 2014

Na první pohled lze vidět, že všechny sledované specializované prodejny (na mapě vyznačené žlutými body) jsou umístěny v rámci kraje ve větších městech jednotlivých okresů. Nejvíce specializovaných prodejen zdravé výživy a biopotravin je zastoupeno v okrese České Budějovice, celkem jich zde bylo zaznamenáno 12. Jmenovat lze např. prodejny *Slunečnice*, *BioObchod*, *Johanka a Bionatura*. Druhý největší počet těchto prodejen (konkrétně 6) je soustředěn v českokrumlovském okrese, mezi nimi jsou např. prodejny *PoHanka*, *Botanicus* a *Racio*. Čtyři specializované prodejny se nachází v okrese Prachatice (např. *Meduňka*, *Herba*), po třech subjektech působí v okresech Písek (např. *Biomarket U Bílého beránka*), Tábor (např. *Natural Tábor*), Strakonice (např. *Zdraví U Hroznu*) a pouze 2 specializované prodejny byly zaregistrovány v okrese Jindřichův Hradec (např. *Bellis*).

Farmářské prodejny, které byly v rámci analýzy sledovány odděleně (na mapě je zobrazují zelené body), jsou rovněž zastoupeny v převážně v okrese České Budějovice, celkem v počtu 4. Konkrétně se jedná o prodejny *Náš Grunt*, *U Farmářky*, *Obchod U Dobráka a Chut' venkova*. Další farmářské prodejny nalézt v okrese Tábor (*Náš Grunt* a *Chut' & zdraví*), po jednom subjektu pak v okresech Jindřichův Hradec (*Selský obchod U Langrů*), Písek (*Farmářské potraviny Písek*) a Prachatice (*Farmářský obchod*). Ve zbývajících dvou okresech se farmářské prodejny nevyskytují vůbec.

4.5.2 Farmářské trhy

Farmářské trhy představují určitý protiklad k současné globalizaci a unifikaci spotřeby, přičemž zároveň spojují město s venkovem. Na straně jedné umožňují nákup širokého sortimentu čerstvých kvalitních a lokálních potravin spotřebitelům, na straně druhé pak pomáhá venkovu a zemědělcům zlepšit jejich odbyt a zvýšit příjmy z jejich vlastní produkce.

Obrázek 25 Příklad Farmářského trhu - Trh U Vrby, České Budějovice

Zdroj: www.trhuvrby.cz

Důvodem vyhledávání farmářských trhů ze strany zákazníků jsou výhody jim tyto formy přinášející.

Kromě výše zmíněného bohatého sortimentu čerstvých potravin se jedná také např. o bezprostřední kontakt s producentem/výrobcem, který dané produkty na trh dodává a je schopen podat zákazníkovi veškeré informace o produktech, které zákazníka zajímají. Prodejce v takových případech zastává velmi důležitou marketingovou úlohu a má možnost prostřednictvím vlastní prezentace, jak kvalitních produktů a výrobní/zpracovatelské činnosti, tak i své osoby, navázat se zákazníky dlouhodobé vztahy, které mu zajišťují pravidelný odběr produkce.

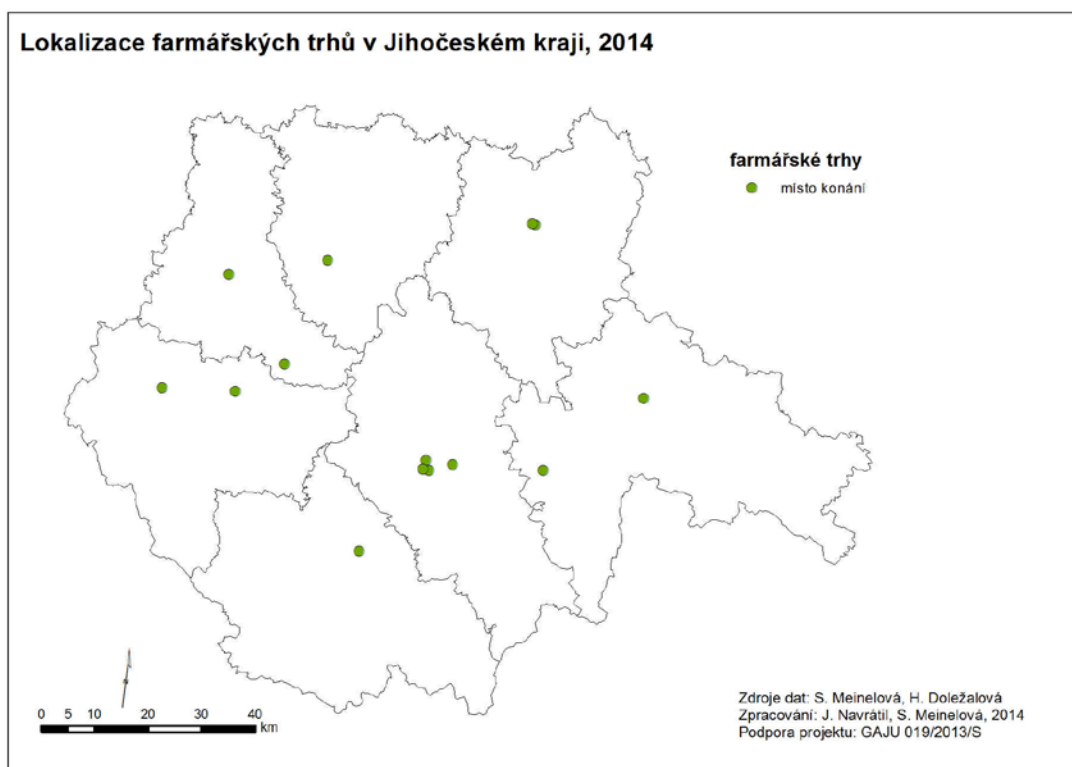
Navzdory výhodám však existují i negativa, která celkově rozvoj farmářských trhů brzdí a neumožní další jejich rozvoj.

Jedním z faktorů je nedůvěra některých spotřebitelů ohledně deklarované vyšší kvality a autentičnosti nabízených potravin, dalším jsou samozřejmě také nákupní zvyklosti lidí preferující obchodních řetězcích, ve kterých lze nalézt tzv. „vše pod jednou střešou“ za mnohdy nižší ceny. Velkou roli hrají i nepoctiví prodejci, kteří svými chováními a nekalými praktikami poškozují pověst těchto forem prodeje a tím i prodejce, kteří jsou slušní a jednají poctivě. Podstatnou slabinu lze pak registrovat rovněž v nedostatečných marketingových aktivitách ze strany zemědělců/výrobců. To je zapříčiněno hlavně značně ztíženým přístupem k marketingové komunikaci s potenciálními zákazníky, vyplývajícím z toho, že zemědělci soustředí svůj čas a prostředky převážně na produkci, popř. zpracování, jako takové, nikoliv na marketing. Spotřebitelé, kteří aktivně z vlastní iniciativy informace o produkci a místech, kde je mohou poptávat, nevyhledávají, tak mnohdy nemají ani šanci se o nich dozvědět a přehodnotit svoje nákupní zvyklosti.

Podobně jako u specializovaných prodejen, i v případě farmářských trhů jsou místa jejich působení koncentrována do větších měst jednotlivých okresů, přičemž, jak je zřejmé z mapy na obrázku 23, farmářské trhy jsou pořádány ve všech okresech na území Jihočeského kraje.

Obrázek 26 Farmářské trhy v Jihočeském kraji, r. 2014

Zdroj: Data z internetu; zpracování: J. Navrátil, S. Meinelová, 2014

Celkem bylo zaznamenáno **13 pravidelných farmářských trhů**, z toho 4 v okrese České Budějovice (např. *Trh U Vrby* a *Farmářské trhy Terno*), po 2 trzích v okresech Prachatice (např. *Vimperské farmářské trhy*), Jindřichův Hradec (např. *Farmářské trhy Třeboň*) a Strakonice (např. *Farmářské trhy Strakonice*) a pouze 1 farmářský trh je realizován na území okresů Písek (*Farmářské trhy Písek*), Tábor (*Farmářsko řemeslné trhy Tábor*) a Český Krumlov (*Farmářské a řemeslné trhy Terno*). Seznam v současné době pravidelně provozovaných farmářských trhů v Jihočeském kraji je uveden v příloze 8 v závěru práce.

4.5.3 Bedýnková družstva

Pojem bedýnkový systém zjednodušeně znamená způsob prodeje bioprodukce prostřednictvím bedýnek. Prodej může fungovat několika různými způsoby, nicméně všechny jsou založeny na principu dodání bedýnky s čerstvou lokální bioprodukcí buď přímo k zákazníkovi domů, nebo na předem určené odběrné místo.

V bedýnkovém systému často vystupují tzv. *bedýnková družstva*, která kumulují různé produkty od několika pěstitelů a nabízejí tak svým zákazníkům rozmanitější sortiment, který distribuují na mnohem větší. Ekozemědělec má možnost zapojit se do již

existujícího bedýnkového družstva, případně se sdružit s dalšími ekozemědělci a založit své vlastní.

Obrázek 27 Příklad bedýnkového systému - Zahrada Vidov

Zdroj: bedynkyvidov.webnode.cz

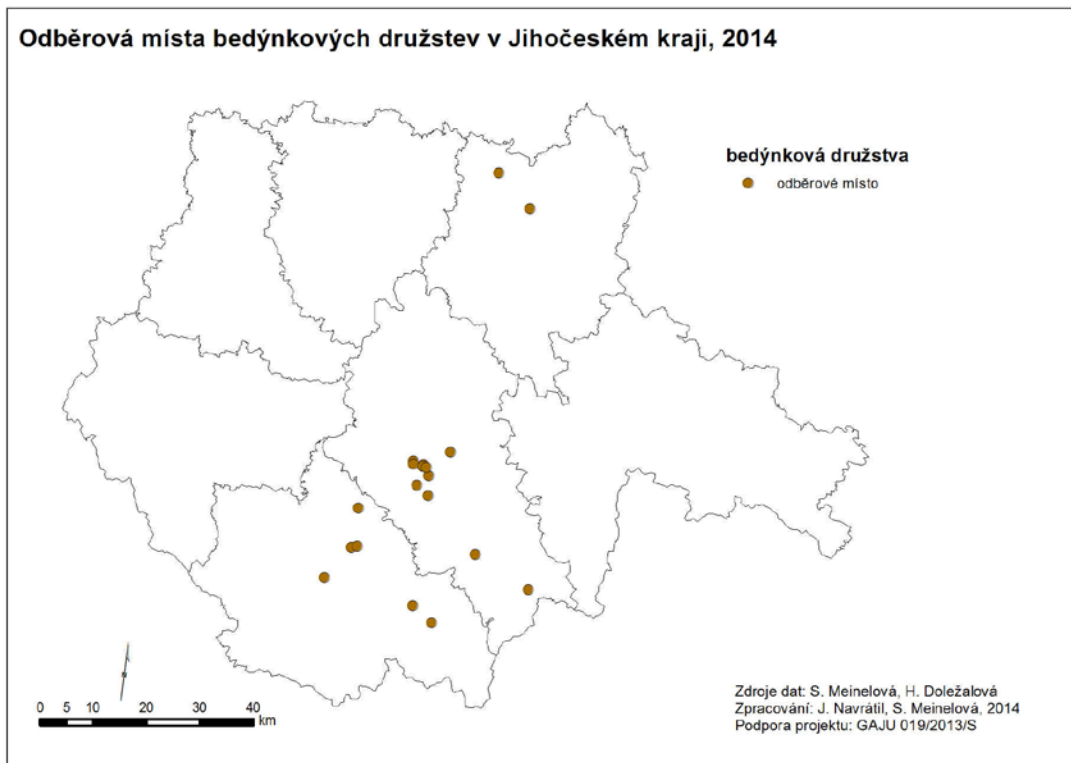
Nejdůležitějšími faktory úspěchu systému bedýnek jsou vysoká kvalita a rozmanitost zboží, odpovídající hodnota za danou cenu a spolehlivost dodávek.

Výhody členství pro zákazníka jsou zřejmé z předchozího textu. Určitou nevýhodu oproti tomu může znamenat závazek k pravidelnému odběru bedýnek a mnohdy i jejich předplatné. V případě nižší úrody tak zákazník nese stejné riziko jako sám ekozemědělec. Další nevýhodu lze jmenovat poměrně omezený výběr obsahu a množství produktů v bedýnce.

Systém bedýnek nabízí samozřejmě mnoho výhod a určité nevýhody i pro zemědělce. Systém mu umožňuje přímý kontakt se zákazníky; pěstování široké škály druhů produkce (zejména zeleniny) po co nejdelší dobu během roku minimalizuje potenciální finanční ztrátu z neúrody a díky předplatnému ze strany zákazníků se může soustředit na produkci, nikoliv na zajišťování pravidelného odbytu. Naopak je nutné mít vyřešené skladovací a balící prostory a samozřejmě dodání bedýnek do rukou zákazníků.

V současné době působí v Jihočeském kraji celkem **9 registrovaných bedýnkových družstev** (z celkového počtu 110 registrovaných v celé ČR, viz portál bedynky.cz) s celkem 22 oficiálními odběrnými místy (z celkového počtu 379). Lokalizace těchto odběrných míst je zobrazena v mapě na obrázku 21. Seznam subjektů, vč. výčtu odběrných míst, je uveden v příloze 7 v závěru práce.

Obrázek 28 Odběrová místa bedýnkových družstev v Jihočeském kraji, r. 2014

Zdroj: Data z internetu; zpracování: J. Navrátil, S. Meinelová, 2014

Je vidět, že všechna tato místa jsou charakteristická pro okresy České Budějovice, Český Krumlov a Tábor. Neznamená to však, že by daná bedýnková družstva, mezi kterými lze jmenovat např. *Bedýnky České Budějovice*, *Bedýnky CB*, *Dům U Beránka*, *Zahrada Vidov*, *Farma Kaliště* nebo *Biozahrada v Táboře*, distribuovala své bedýnky pouze v těchto oblastech. Mnohé z nich totiž dodávají na základě domluvy bedýnky zákazníkovi přímo do domu (nebo na jiné smluvené místo), je tedy pravděpodobné, že v určité míře jsou pokryty službami bedýnkového systému i ostatní okresy v rámci Jihočeského kraje.

5 VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ

V diplomové práci byly stanoveny hypotézy, které budou nyní na základě výstupů jednotlivých analýz potvrzeny či zamítnuty:

1. Teritoriální rozmístění rostlinné a živočišné ekologické produkce na území kraje je nerovnoměrné.

Na základě analyzovaných dat (zejm. mapových listů) lze tuto hypotézu potvrdit. Produkce ekologického zemědělství je skutečně na území Jihočeského kraje nerovnoměrně rozmístěna, zejména v závislosti na tom, zda se jedná o rostlinnou nebo živočišnou produkci a i ve vztahu k jednotlivým komoditám.

Výměra celkové půdy v ekologickém zemědělství činila v roce 2011 v Jihočeském kraji 69 767 ha, členěných na trvalé travní porosty (87,58 %), ornou půdu (11,47 %) a trvalé kultury (0,95 %). Na této ploše hospodařilo celkem 526 ekofarem.

Trvalé travní porosty byly tvořeny loukami a pastvinami a sloužily jednak k produkci píče a jednak jako pastviny pro ekologický chov hospodářských zvířat. V roce 2011 TTP obhospodařovalo v ekologickém zemědělství v Jihočeském kraji celkem 489 farem, tzn. téměř každá z celkového počtu ekofarem. Z produkční mapy TTP na obrázku 14 (uvedeném v předchozím textu práce) je patrné, že tyto ekofarmy nejsou po kraji rovnoměrně rozmístěny a že jsou koncentrovány v horských a podhorských oblastech Šumavy, Novohradských hor a klimaticky chladnějších oblastech Dačicka a Slavonicka (Česká Kanada).

Jak již bylo uvedeno, s TTP úzce souvisí ekologický chov hospodářských zvířat. Nejvíce ekofarem se věnovalo chovu skotu, celkem 339. Z produkční mapy skotu na obrázku 16 logicky vyplynulo, že vyznačená místa chovu skotu téměř kopírují místa s obhospodařovanými TTP a jsou tak koncentrována rovněž v podhorských a horských oblastech Jihočeského kraje. Podobné závěry o teritoriálním rozmístění lze konstatovat rovněž u produkčních map ovcí (125 ekofarem), koz (45 ekofarem) koní (71 ekofarem) i drůbeže (8 ekofarem) na obrázcích 17 až 20, ovšem v podstatně menší míře koncentrace chovů.

Orná půda, určená k pěstování zejména obilovin (42,11 %), píce (41,70 %) a doplňkově luskovin, okopanin, technických plodin, čerstvé zeleniny, dalších plodin na OP a zahrnující kromě toho i půdu ladem, byla ekologicky obhospodařována celkem

216 ekofarmami. Rozmístění jednotlivých plodin v rámci Jihočeského kraje v roce 2011 zobrazují mapové listy jejich produkce na obrázcích 8 až 13 a je z nich, stejně jako v případě TTP, patrná nerovnoměrnost. Obiloviny a píce na OP byly ze všech uvedených plodin pěstovány na největších plochách orné půdy a vyskytovaly se na území celého kraje. Pro luskoviny, technické plodiny, okopaniny a čerstvou zeleninu, které byly pěstovány podstatně nižším počtem ekofarek na menších plochách OP, je naopak charakteristická koncentrace v několika konkrétních oblastech, v závislosti na charakteru dané plodiny.

V případě obilovin, okopanin a pícnin na OP je dále z příslušných map patrné, že ekologicky obhospodařované plochy ne vždy korespondují s typickými zemědělskými výrobními oblastmi těchto plodin v konvenčním zemědělství.

Trvalé kultury, které tvořily zejména ovocné sady (99,58 %) a zcela minimálně ořechy (0,23 %), bobuloviny (0,05 %) a vinohrady (0,14 %), byly obhospodařovány celkem 41 ekofarmami. Z obrázku 15 vyplynulo, že plochy osázené trvalými kulturami v roce 2011 rovněž nebyly po na území Jihočeského kraje rovnoměrně rozmístěny. Konkrétně se vyskytovaly po celé ploše okresu České Budějovice, Český Krumlov a částečně i na hranici Vimperska a Strakonicka. Kromě toho byly zaznamenány rovněž na území okresu Jindřichův Hradec.

Výše uvedená koncentrace prakticky všech typů ekologické zemědělské produkce Jihočeského kraje zejména do horských a podhorských oblastí velmi úzce souvisí se státem podporovanými tzv. LFA (Less Favoured Areas) neboli oblastmi méně příznivými pro zemědělství. Zhoršené podmínky vyplývající z vysoké závislosti na přírodních podmínkách (charakteru reliéfu, půdních a klimatických podmínkách) neumožňují farmářům konkurenceschopné hospodaření – zejména z tohoto důvodu je žádoucí podpora jejich aktivit v těchto oblastech dotacemi. Dotace jsou přitom poskytovány v souladu s cíli rozvoje celých oblastí (intenzivní hospodaření v dobrých přírodních podmínkách, extenzivní v přírodních podmínkách ztížených, navazující funkce). Ekologické zemědělství tak plní rovněž environmentální mimoprodukční funkci, zejména úlohu v podobě údržby krajiny. Pro farmy v uvedených oblastech je typický extenzivní chov skotu a obhospodařování trvalých luk a pastvin (Agroenvironmentální opatření, 2013).

2. Ekologická produkce kraje je uplatněna převážně na konvenčním trhu.

V případě druhé hypotézy nelze na základě zjištěných dat hypotézu jednoznačně potvrdit. Podobně jako v případě první hypotézy je účelnější posuzovat uplatnění jednotlivých komodit. Kromě toho je potřeba mít na paměti, že hodnocení odbytu faremní bioprodukce cestou prodeje v tomto případě nezohledňuje případný prodej bioprodukce zpracované přímo na farmě (viz odbytové diagramy - „FARMA“), která je ve většině případů ovšem na velmi nízké úrovni a závěry tedy neovlivní. V případech větších objemů faremního zpracování bioprodukce, které by mohly zkreslovat hodnocení, jsou uvedeny poznámky pod čarou.

Bioprodukce z orné půdy: z výstupů analýzy dat týkajících se odbytu faremní bioprodukce lze vyvrátit hypotézu, že ekologická produkce je uplatněna převážně na konvenčním trhu. Pouze v případě technických plodin bylo 96,12 % (z celkového 85,31% podílu prodané produkce technických plodin) uplatněno na konvenčním trhu. U ostatních plodin naopak převažoval prodej na trhu s bioprodukty (bez ohledu na to, zda tuzemský či zahraniční). Na konvenční trh směřovalo pouze 4,88 % obilovin (z celkového 60,84% podílu prodané produkce obilovin), 16,94 % luskovin (z celkového 71,92% podílu prodané produkce luskovin) a 4,14 % brambor (z celkového 91,51% podílu prodané produkce brambor). Veškerá zelenina (z celkového 99,47% podílu prodané produkce čerstvé zeleniny) byla uplatněna pouze na trhu s bioprodukci.

Na základě analýzy dat odbytu týkající se faremní *bioprodukce z trvalých kultur* lze druhou hypotézu naopak potvrdit. Veškerá produkce biojablek (z celkového 91,87% podílu prodané produkce jablek) byla uplatněna pouze na konvenčním trhu. Ostatní sledované druhy ekologicky obhospodařovaných plodin v rámci TK byly v celé míře využity pouze na farmě pro osobní spotřebu.

Hypotézu lze částečně potvrdit i v případě *bioprodukce živočišného původu*. Uplatnění na trhu s bioprodukty převažovalo u kravského mléka, ovčího mléka a vajec, u všech zbývajících komodit živočišné produkce však převažoval prodej na konvenční trh. 58,45 % kravského mléka (z celkového 95,11% podílu prodaného kravského biomléka) bylo uplatněno na bio trhu¹², stejně tak i veškerá produkce ovčího mléka (z celkového

---

¹² Od roku 2012 je naprostá většina jihočeské ekologické produkce kravského mléka z farem prodána do zahraničí (zejm. zpracovatelské mlékárně do Německa) prostřednictvím Družstva České Biomléko, a to především z důvodu chybějící tuzemské poptávky. (Bezemková, 2014)

26,47% podílu prodaného ovčího biomléka)¹³ a vajec (z celkového 72,08% podílu prodaných biovajec). Oproti tomu na konvenční trh směřovalo 78,45 % hovězího masa (z celkového 96,83% podílu prodaného hovězího biomasa), veškerá produkce skopového masa (z celkového 87,2% podílu prodaného skopového biomasa), kozího masa (z celkového 56,10% podílu prodaného kozího biomasa), kozího mléka (z 7,99% podílu prodaného kozího biomléka)¹⁴ a vepřového masa (v celé míře prodaného).

3. Zpracovatelské kapacity v kraji jsou vzhledem k produkci nedostatečné.

Potvrzení hypotézy číslo tři o nedostatečném zastoupení zpracovatelských kapacit v oblasti bioprodukce vyplývá z porovnání výsledků analýzy zpracovatelských kapacit v Jihočeském kraji s daty týkajícími se odbytu jednotlivých komodit rostlinné a živočišné produkce v ekologickém zemědělství daného kraje.

Procentní vyjádření prodané produkce, směřující převážně na konvenční trh, jsou uvedena ve vyhodnocení předchozí hypotézy, není tudíž nutné je znovu uvádět. Údaje o prodeji certifikované produkce na trh s bioprodukty jsou u některých komodit sice velmi pozitivní, méně pozitivní je však skutečnost, že převážná část této produkce nesměruje na trh s bioprodukty v tuzemsku, nýbrž je vyvážena a prodávána do zahraničí. Konkrétně z celkových hodnot bioprodukce daných komodit prodaných na trh s bioprodukty směřovalo do zahraničí 92,24 % obilovin, 96,65 % luskovin, 94,45 % brambor, veškeré technické plodiny, 96,17 % čerstvé zeleniny, 56,54 % hovězího masa a veškeré ovčí mléko (viz diagramy).

V současné době je na území Jihočeského kraje registrováno celkem 28 výrobců biopotravin, z toho 10 z nich se specializuje na zpracování a konzervování masa a výrobu masných výrobků, 4 se zabývají výrobou pekařských, cukrářských a jiných moučných produktů, stejně - po 3 subjektech - je pak výrobců mléčných výrobků a subjektů zpracovávajících a konzervujících ovoce či zeleninu, 1 subjekt se zabývá výrobou nápojů a zbývajících 7 zpracováním a výrobou potravinářských výrobků z jiných než výše jmenovaných oblastí (zejm. výrobou bylinných čajů a sirupů, koření, konopných produktů, práškových polotovarů/pokrmů, bio sóji a různých doplňků stravy).

---

¹³ Celý podíl ovčího mléka, které bylo využito dále na farmě (73,53 %), bylo na farmách zpracováno a prodáno rovněž na trh s bioprodukty.

¹⁴ V případě kozího mléka ve skutečnosti tvrzení neplatí, protože z 92,01% podílu produkce kozího mléka, využitého dále na farmě, bylo 76,16 % na farmách zpracováno a prodáno na trh s bioprodukty. Uplatnění bioprodukce kozího mléka na konvenčním trhu tedy nepřevažuje.

Z celkového počtu těchto výrobců biopotravin je 11 subjektů současně registrováno i v kategorii ekologický zemědělec a bioprodukty zpracovává v místě své produkce. K nejčastěji provozovaným výrobním činnostem na ekofarmách přitom patří zpracování masa a výroba masných výrobků (7 subjektů) a výroba mléčných výrobků (3 subjekty).

Z výše uvedeného je zřejmé, že i přes meziročně narůstající počet výrobců biopotravin (od r. 2011 se zvýšil o 9 subjektů) jsou jejich kapacity ve srovnání s vytvořenou bioprodukcí skutečně nedostatečné.

Absence certifikovaných zpracovatelů v regionu vyplývá mimo jiné i z výsledků šetření na ekofarmách v Jihočeském kraji, které je rovněž součástí projektu GAJU 019/2013/S, kde byla jako jedna z možných odpovědí ekofarmám nejčastěji uváděna na otázku důvodu prodeje bioprodukce na konvenční trh¹⁵. (Bezemková, 2014)

---

¹⁵ Dalšími nejčastěji uváděnými důvody na tuto otázku byl nedostatečný trh (počet prodejních míst) pro ekologické výrobky a nízká poptávka po ekologických produktech. (Bezemková, 2014)

6 ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo zpracování a vyhodnocení dat ÚZEI (MZe) za ekologickou zemědělskou produkci a odbyt v Jihočeském kraji za rok 2011 s následnou strukturální a geografickou regionální analýzou, vycházející z grafických výstupů (produkčních map, grafů a odbytových diagramů). Analýza se dotýkala rovněž současných zpracovatelských kapacit a vybraných odbytových formátů v rámci kraje.

Na území Jihočeského kraje se v roce 2011 nacházely ve srovnání s ostatními kraji největší plochy ekologicky obhospodařované zemědělské půdy (celkem 69 767 ha) a působil zde rovněž největší počet ekologických zemědělců (celkem 526).

Na zemědělské půdě, která byla tvořena z 87,58 % trvalými travními porosty, pouze z 11,47 % ornou půdou a z 0,95 % plochami trvalých kultur, byly pěstovány zejména pícniny a obiloviny, na poměrně menších plochách pak také technické plodiny, luskoviny, okopaniny, čerstvá zelenina, ovocné sady a další plodiny. Chováno zde bylo několik druhů hospodářských zvířat, v největším zastoupení skot, ovce a kozy, dále např. koně, drůbež, prasata a včely. Certifikovaná ekologická produkce Jihočeského kraje je celkově, do značné míry zásluhou dotační politiky, na vysoké úrovni a každoročně se navyšuje. K podstatnému nárůstu dojde také po ukončení období konverze na certifikovanou produkci u mnohých ekofarem.

Podobně jako plochy ekologicky obhospodařované zemědělské půdy a z nich plynoucí objem rostlinné a živočišné bioprodukce se každoročně navyšuje i počet certifikovaných zpracovatelů v Jihočeském kraji, ten je ovšem stále na velmi nízké úrovni a zpracovatelské kapacity jsou ve srovnání s bioprodukcí nedostatečné.

Zejména z důvodu značných finančních investic a celkové náročnosti dochází k současnému zpracování bioprodukce pouze na omezeném počtu jihočeských ekofarem, dále chybí výraznější zájem nových podnikatelů i podniků s již zavedenou konvenční výrobou. V důsledku nízké poptávky tak končí většina bioprodukce ekofarem Jihočeského kraje na konvenčním trhu, kde je zpracována do podoby konvenčního výrobku, popř. je prodána zpracovatelským subjektům na trh s bioprodukty do zahraničí.

Vedle potřeby zpracování bioprodukce řeší farmy další problém, kterým je odbyt jako takový. Pro většinu ekofarem je velmi obtížné, ne-li nemožné uplatnit svou bioprodukcí

do obchodních řetězců a jim podobných prodejních míst, zejména z důvodu malého množství a úzkého sortimentu, který jsou schopni vyprodukovat. Využívají proto nejrůznější formy přímého i zprostředkovaného prodeje – mnohdy však bioprodukce směřuje, jak již bylo uvedeno, na konvenční trh.

Nejčastěji je bioprodukce prodávána přímo na farmě, dále pak (již zmíněným) zpracovatelům a velkoodběratelům. Podstatně méně produkce je realizováno také prostřednictvím farmářských trhů, restaurací, specializovaných a farmářských prodejen a formou bedýnkového systému. Tyto přímé odbytové formy mají v posledních letech potenciál dalšího rozvoje, jeho využití však brání zejména ze strany farmářů a provozovatelů často podceňované marketingové aktivity a komunikace se zákazníky.

Problémy v otázce zpracování a odbytu by do značné míry řešilo např. vytvoření jednotných subjektů – odbytových družstev (či sdružení) – za účelem finalizace a odbytu zemědělské bioprodukce ze zapojených jihočeských ekofarem. Koncept by vycházel z úspěšného fungování již vytvořených odbytových ekodružstev na území jiných regionů v ČR (např. Spojené farmy). Taková družstva by byla schopna vyhovět požadavkům obchodních řetězců co se objemu produkce, šíře sortimentu a pravidelnosti dodávek týče a distribuovat tak prostřednictvím maloobchodní sítě. Přímé dodávky obchodníkům bez zapojení dalších zprostředkovatelů by farmářům přinesly nezávislost a spotřebitelům zároveň zpřístupnily biopotraviny za přijatelné ceny.

Rozvoj přímých forem prodeje by pak nejvíce podpořily (nejen finanční) investice zejména do výše zmíněných nedostatečných marketingových aktivit a komunikace s potenciálními zákazníky.

7 SUMMARY

The aim of this thesis was to process and evaluate UZEI (MZe) data for organic agricultural produce and sales of the South Bohemian Region of the Czech Republic in 2011, followed by structural and geographic regional analysis, based on the graphical output (production maps, charts and sales diagrams). Analysis involved also current processing capacity, and selected sales formats in the region.

In South Bohemia Region there was the largest area of organically farmed agricultural land (total 69,767 ha) and also the largest number of organic farmers (total 526) in the year 2011.

Agricultural land was made up 87.58 % of permanent grassland, only 11.47 % of the arable land and 0.95 % of the area of permanent crops. There were grown mainly cereals and legumes, on relatively smaller areas then also industrial crops, root crops, forage, fresh vegetables, orchards and other crops. There were kept several farm animals, the largest representation of cattle, sheep and goats, than also horses, poultry, pigs and bees. Certified organic production of South Bohemian Region is the overall, largely due to the subsidy policy, at a high level and increases every year. A significant increase also occurs after the end of the conversion to certified organic at many farms.

Like the area of organically farmed agricultural land and the resulting volume of plant and animal organic bioproduction annually increases also the number of certified processors in the South Bohemian Region, which is however still at very low levels in comparison with the volume of bioproduct.

Due to the significant financial investment involve the processing of organic produce only a limited number of organic farms in South Bohemia, also lacks significant interest in the new entrepreneurs and businesses with already established conventional produce. Most organic produce in the South Bohemian Region due to low demand ends at conventional market, where it is processed into a conventional product or is sold to processors on the organic market abroad.

Alongside the need for processing of organic produce farm solves also another problem, which is sales. For most farms is very difficult, if not impossible, to implement its organic production to retail chains and similar sales outlets, mainly because of the small

amount of a narrow range, which are able to produce. Therefore they use a variety of forms of direct and intermediated sales.

Most organic production is sold directly at the farm, to processors or to wholesalers. Significantly less production is realized also through farmers markets, restaurants, specialty stores, farmers stores and through the system of crates. These forms of direct sales have a potential for further development in recent years, but this potential is often hampered mainly by farmers and organizers underestimated marketing activities and communication with customers.

Processing and sales problems could be solved by creating a unified association of the sales to finalize and sale organic agricultural produce from farms in South Bohemia involved in the association. The concept would be based on the successful operation of an already established sales associations in other regions of the Czech Republic (eg. Combined Farms). Such association would be able to meet the demands of retail chains as the production volume, assortment and terms of regularity of supply and distribute through the retail network. Direct deliveries to dealers without the involvement of other mediators would bring independence to farmers and consumers at the same time make available organic food at affordable prices.

The development of direct sales forms could be supported by (not only financial) investment to the lack of marketing activities and communication with potential customers.

Keywords

Organic farm, organic farming, organic certification, organic product, organic food, legislation in force, monitoring organization, sales, sales formats, South Bohemia Region.

8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Agroenvironmentální opatření. (2013). *Státní zemědělský intervenční fond*. Získáno 15. června, 2014, z <https://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/eafrd/osa2/1/13>
- Bezemková, A. (2014). Regionální trh vybranými bio komoditami: bio mléko. Ekonomická fakulta Jihočeské Univerzity v Českých Budějovicích. *Diplomová práce*
- Definition of Organic Agriculture. (n. d.). *IFOAM*. Získáno 15. června, 2014, z <http://www.ifoam.org/en/organic-landmarks/definition-organic-agriculture>
- Ekologické zemědělství. (n. d.). *Ministerstvo zemědělství ČR*. Získáno 15. června, 2014, z <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/>
- Farmářských prodejen přibývá. Češi si jejich produkty oblíbili. (2012). *Lidovky.cz*. Získáno 15. června, 2014, z http://byznys.lidovky.cz/farmarskych-prodejen-pribyva-cesi-si-jejich-produkty-oblibili-p7c-/firmy-trhy.aspx?c=A120418_161227_firmy-trhy_rka
- Kontrolní organizace. (n. d.). *Ministerstvo zemědělství ČR*. Získáno 15. června, 2014, z <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/kontrola/>
- Metodický pokyn č. 1/2012. (2012). *Ministerstvo zemědělství ČR*. Získáno 15. června, 2014, z http://eagri.cz/public/web/file/283724/MP_1_2012.pdf
- Moudrý, J. (1997). Bioprodukty. V Praze: Institut výchovy a vzdělání Ministerstva zemědělství ČR
- Moudrý, J., Prugar, J. (2001). Kvalita, zpracování a odbyt bioproduktů: hodnocení kvality, zpracování a marketing. Příručka ekologického zemědělce. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Zemědělská fakulta
- Moudrý, J., Prugar, J. (2002). Biopotraviny: hodnocení kvality, zpracování a marketing. Příručka ekologického zemědělce. Praha: Ústav zemědělských a potravinářských informací
- Moudrý, J. (2007a). Kontrola a certifikace bioprodukce: odborná monografie. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Zemědělská fakulta
- Moudrý, J. (2007b). Základní principy ekologického zemědělství: odborná monografie. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Zemědělská fakulta

- Nařízení rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkce a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91. (2013). *Eur-lex*. Získáno 15. června, 2014, z <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:02007R0834-20130701&qid=1407157171340&from=CS>
- Petr, J., Dlouhý, J. (1992). *Ekologické zemědělství: hodnocení kvality, zpracování a marketing. Příručka ekologického zemědělce*. Praha: Brázda
- Právní předpisy pro ekologické zemědělství a produkci biopotravin. (2012). *Ministerstvo zemědělství ČR*. Získáno 15. června, 2014, z http://eagri.cz/public/web/file/262824/Pravni_predpisy_EZ_10._9.pdf
- Principles of Organic Agriculture. (n. d.). *IFOAM*. Získáno 15. června, 2014, z <http://www.ifoam.org/en/organic-landmarks/principles-organic-agriculture#Health>
- Ročenka ekologického zemědělství České republiky 2008. (2009). *Ministerstvo zemědělství ČR*. Získáno 15. června, 2014, z http://eagri.cz/public/web/file/18309/Rocenka_EZ_2008_ceska_verze.pdf
- Ročenka ekologického zemědělství České republiky 2010. (2011). *Ministerstvo zemědělství ČR*. Získáno 15. června, 2014, z http://eagri.cz/public/web/file/141056/Rocenka_2010_EZ_v_CR_final.pdf
- Ročenka ekologického zemědělství České republiky 2011. (2012). *Ministerstvo zemědělství ČR*. Získáno 15. června, 2014, z http://eagri.cz/public/web/file/186838/Rocenka_EZ_2011_web.pdf
- Ročenka ekologického zemědělství České republiky 2012. (2013). *Ministerstvo zemědělství ČR*. Získáno 15. června, 2014, z http://eagri.cz/public/web/file/289733/rocenka_EZ_2012_web.pdf
- Statistická šetření ekologického zemědělství. Zpráva o trhu s biopotravinami za rok 2011. (2013). *Ministerstvo zemědělství ČR*. Získáno 15. června, 2014, z http://eagri.cz/public/web/file/227591/Zprava_o_trhu_s_biopotravinami_za_rok_2011_final.pdf
- Šarapatka, B., Urban, J. (2006). *Ekologické zemědělství v praxi: odborná monografie*. Šumperk: PRO-BIO

Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI). (2013). [Databáze ekologického zemědělství Jihočeský kraj, 2011]. Nezveřejněná nezpracovaná data.

Václavík, T. (2008). Jak úspěšně vytvořit a provozovat systém „biobedynek“. *Ministerstvo zemědělství ČR*. Získáno 15. června, 2014, z http://eagri.cz/public/web/file/38610/Jak_vytvorit_a_uspesne_provozovat_system_biobedynek.pdf

Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisu. (2012). *KEZ*. Získáno 15. června, 2014, z http://www.kez.cz/sites/default/files/dokumenty/Zakon_1.pdf

9 SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
DJ	Dobytčí jednotka
EU	Evropská unie
EZ	Ekologické zemědělství
MZe	Ministerstvo zemědělství
OP	Orná půda
PO	Přechodné období
REP	Registr ekologických podnikatelů
TK	Trvalé kultury
TTP	Trvalé travní porosty
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informatiky

10 SEZNAM GRAFŮ, TABULEK, OBRÁZKŮ A DIAGRAMŮ

Grafy

Graf 1 Vývoj celkové výměry půdy a počtu farem v EZ a podílu na celkovém ZPF	20
Graf 2 Struktura využití zemědělské půdy v EZ v ČR, r. 2011	23
Graf 3 Počet ekofarem a výměra celkové plochy v EZ v krajích ČR, r. 2011	24
Graf 4 Struktura využití orné půdy v EZ v ČR, r. 2011	27
Graf 5 Struktura hospodářských zvířat v EZ v ČR, r. 2011	29
Graf 6 Vývoj počtu registrovaných zpracovatelů biopotravin v ČR, r. 2007 - 2011.....	33
Graf 7 10 zemí s největším trhem biopotravin, Evropa, r. 2011	44
Graf 8 10 zemí s největší roční spotřebou biopotravin na obyvatele (EUR), r. 2011.....	45
Graf 9 Struktura využití zemědělské půdy v Jihočeském kraji, r. 2011	49
Graf 10 Struktura využití orné půdy v Jihočeském kraji, r. 2011	50
Graf 11 Podíl využití orné půdy v PO a v EZ v Jihočeském kraji, r. 2011	50
Graf 12 Struktura obilovin na orné půdě v Jihočeském kraji, r. 2011	51
Graf 13 Podíl obilovin v PO a v EZ v Jihočeském kraji, r. 2011.....	52
Graf 14 Struktura luskovin na orné půdě v Jihočeském kraji, r. 2011.....	57
Graf 15 Podíl luskovin v PO a v EZ v Jihočeském kraji, r. 2011	58
Graf 16 Struktura okopanin na orné půdě v Jihočeském kraji, r. 2011	61
Graf 17 Podíl okopanin v PO a v EZ v Jihočeském kraji, r. 2011	62
Graf 18 Struktura technických plodin na orné půdě v Jihočeském kraji, r. 2011	65
Graf 19 Podíl technických plodin v PO a v EZ v Jihočeském kraji, r. 2011.....	66
Graf 20 Struktura čerstvé zeleniny na orné půdě v jihočeském kraji, r. 2011	70
Graf 21 Podíl čerstvé zeleniny v PO a v EZ v Jihočeském kraji, r. 2011.....	71
Graf 22 Struktura píceňin na orné půdě v Jihočeském kraji, r. 2011.....	74
Graf 23 Podíl píceňin v PO a v EZ v Jihočeském kraji, r. 2011	74
Graf 24 Podíl TTP v PO a v EZ v Jihočeském kraji, r. 2011	76
Graf 25 Struktura trvalých kultur v Jihočeském kraji, r. 2011	78
Graf 26 Podíl trvalých kultur v PO a v EZ v Jihočeském kraji, r. 2011.....	79
Graf 27 Struktura ovocných sadů v Jihočeském kraji, r. 2011.....	80
Graf 28 Struktura hospodářských zvířat v Jihočeském kraji, r. 2011	83
Graf 29 Počty výrobců biopotravin dle druhu činnosti, Jihočeský kraj, r. 2014.....	97

Tabulky

Tabulka 1 Vývoj výměry zemědělské půdy a počtu farem v EZ v ČR, r. 1990-2011....	21
Tabulka 2 Počet registrovaných subjektů v EZ, r. 2010-2011	22
Tabulka 3 Vývoj struktury půdního fondu v EZ v ČR, r. 1999-2011.....	23
Tabulka 4 Počet ekofarem a výměra celkové plochy v EZ v krajích ČR, r. 2011	24
Tabulka 5 Struktura, produkce a výnos plodin na ekofarmách, r. 2012.....	25
Tabulka 6 Počet zvířat na ekofarmách v ČR, r. 2011-2012	29
Tabulka 7 Živočišná produkce na ekofarmách, r. 2011-2012.....	30
Tabulka 8 Výrobci biopotravin v ČR dle druhu ekonomické aktivity v r. 2007- 2011 ..	34
Tabulka 10 Způsob uplatnění živočišné produkce ekofarem, r. 2011	39
Tabulka 9 Způsob uplatnění rostlinné produkce ekofarem, r. 2011	40
Tabulka 11 Vývoj trhu biopotravin v ČR, r. 2007-2011	41
Tabulka 12 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu biopotravin v ČR, r. 2007-2011	42
Tabulka 13 Podíl hlavních odbytových míst na celkovém odbytu biopotravin, r. 2005-2011.....	43
Tabulka 14 Uplatnění rostlinné produkce - obiloviny	55
Tabulka 15 Uplatnění rostlinné produkce - druhy obilovin	56
Tabulka 16 Uplatnění rostlinné produkce - luskoviny.....	60
Tabulka 17 Uplatnění rostlinné produkce - okopaniny.....	64
Tabulka 18 Uplatnění rostlinné produkce - technické plodiny	68
Tabulka 19 Uplatnění rostlinné produkce - druhy technických plodin.....	69
Tabulka 20 Uplatnění rostlinné produkce - čerstvá zelenina	73
Tabulka 21 Uplatnění rostlinné produkce - peckoviny.....	81
Tabulka 22 Uplatnění rostlinné produkce - jablka, hrušky.....	81
Tabulka 23 Uplatnění živočišné produkce - hovězí maso	85
Tabulka 24 Uplatnění živočišné produkce - telata zástav	85
Tabulka 25 Uplatnění živočišné produkce - kravské mléko.....	86
Tabulka 26 Uplatnění živočišné produkce - skopové maso	88
Tabulka 27 Uplatnění živočišné produkce - ovce zástav.....	89
Tabulka 28 Uplatnění živočišné produkce - ovčí mléko	89
Tabulka 29 Uplatnění živočišné produkce - kozí maso	91
Tabulka 30 Uplatnění živočišné produkce - kozí mléko	92

Tabulka 31 Uplatnění živočišné produkce - vejce	94
Tabulka 32 Uplatnění živočišné produkce - vepřové maso.....	95

Obrázky

Obrázek 1 Logo KEZ o.p.s.	15
Obrázek 2 Logo ABCERT AG	15
Obrázek 3 Logo Biokont CZ, s.r.o.....	15
Obrázek 4 Bureau Veritas Czech Republic, spol. s.r.o.	16
Obrázek 5 Logo ÚKZÚZ.....	16
Obrázek 6 Národní značení - české biologo	19
Obrázek 7 Evropské značení - evropské logo	19
Obrázek 8 Produkční mapa obilovin v Jihočeském kraji, r. 2011.....	53
Obrázek 9 Produkční mapa luskovin v Jihočeském kraji, r. 2011	58
Obrázek 10 Produkční mapa okopanin v Jihočeském kraji, r. 2011	63
Obrázek 11 Produkční mapa technických plodin v Jihočeském kraji, r. 2011	67
Obrázek 12 Produkční mapa čerstvé zeleniny v Jihočeském kraji, r. 2011	71
Obrázek 13 Produkční mapa píce v Jihočeském kraji, r. 2011	75
Obrázek 14 Produkční mapa trvalých travních porostů v Jihočeském kraji, r. 2011	77
Obrázek 15 Produkční mapa trvalých kultur v Jihočeském kraji, r. 2011.....	79
Obrázek 16 Produkční mapa skotu v Jihočeském kraji, r. 2011	84
Obrázek 17 Produkční mapa ovcí v Jihočeském kraji, r. 2011	87
Obrázek 18 Produkční mapa koz v Jihočeském kraji, r. 2011	90
Obrázek 19 Produkční mapa drůbeže v Jihočeském kraji, r. 2011	93
Obrázek 20 Produkční mapa koní v Jihočeském kraji, r. 2011	95
Obrázek 21 Zpracovatelé bioprodukce v Jihočeském kraji, r. 2011 a 2014.....	98
Obrázek 22 Příklad specializované prodejny - Slunečnice, České Budějovice	100
Obrázek 23 Příklad farmářské prodejny - NÁŠ GRUNT, s.r.o., České Budějovice	101
Obrázek 24 Specializované prodejny biopotravin v Jihočeském kraji, r. 2014	101
Obrázek 25 Příklad Farmářského trhu - Trh U Vrby, České Budějovice.....	102
Obrázek 26 Farmářské trhy v Jihočeském kraji, r. 2014	104
Obrázek 27 Příklad bedýnkového systému - Zahrada Vidov	105
Obrázek 28 Odběrová místa bedýnkových družstev v Jihočeském kraji, r. 2014	106

Diagramy

Diagram 1 Uplatnění rostlinné produkce - obiloviny	54
Diagram 2 Uplatnění rostlinné produkce - luskoviny	60
Diagram 3 Uplatnění rostlinné produkce - okopaniny	64
Diagram 4 Uplatnění rostlinné produkce - technické plodiny	68
Diagram 5 Uplatnění rostlinné produkce - čerstvá zelenina	72
Diagram 7 Uplatnění živočišné produkce - hovězí maso	85
Diagram 8 Uplatnění živočišné produkce - kravské mléko	86
Diagram 9 Uplatnění živočišné produkce - skopové maso	88
Diagram 10 Uplatnění živočišné produkce - ovčí mléko	89
Diagram 11 Uplatnění živočišné produkce - kozí maso	91
Diagram 12 Uplatnění živočišné produkce - kozí mléko	92
Diagram 13 Uplatnění živočišné produkce - vejce	94

11 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Žádost o registraci osoby podnikající v ekologickém zemědělství

Příloha 2 Vzor žádosti o vstupní kontrolu, zahájení činnosti v EZ nebo výroby biopotravin a bioproduktů

Příloha 3 Vzor smlouvy o inspekci a certifikaci

Příloha 4 Vzor certifikátu (vč. příloh) vybrané ekologické činnosti

Příloha 5 Seznam a adresy v práci uvedených ekofarem v Jihočeském kraji, r. 2014

Příloha 6 Seznam registrovaných zpracovatelů bioprodukce v Jihočeském kraji, r. 2014

Příloha 7 Seznam bedýnkových družstev v Jihočeském kraji, r. 2014

Příloha 8 Seznam pravidelných farmářských trhů v Jihočeském kraji, r. 2014

Příloha 9 Seznam farmářských prodejen v Jihočeském kraji, 2014

Příloha 10 Seznam prodejen se zdravou výživou a biopotravinami v Jihočeském kraji, r. 2014

Přílohy

Příloha 1 Žádost o registraci osoby podnikající v ekologickém zemědělství

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Ministerstvo zemědělství

Žádost o registraci osoby podnikající v ekologickém zemědělství

Číslo jednací ¹⁾

Datum příjmu žádosti ¹⁾

Těšnov 17
117 05 Praha 1
info: 221 812 025
www.eagri.cz

Povaha činnosti v ekologickém zemědělství²⁾

- Ekologický podnikatel (zemědělec)
- Výrobce biopotravin
- Osoba uvádějící biopotraviny nebo bioprodukty do oběhu (obchodník, dovozce, vývozce)
- Výrobce nebo dodavatel ekologických krmiv
- Výrobce nebo dodavatel ekologického rozmnožovacího materiálu
- Ekologický chovatel včel
- Jiná povaha činnosti (např. ekol. pěstitel hub, ekol. chovatel ryb, ekol. sběrač volně rostoucích rostlin) - uveďte:

1. Údaje o žadateli

1. Obchodní firma vč. právní formy/Název		2. Identifikační číslo	3. FO	PO ³⁾
<div style="border: 1px solid black; width: 420px; height: 15px;"></div>		<div style="border: 1px solid black; width: 60px; height: 15px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 15px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 15px;"></div>
4. Příjmení žadatele	5. Jméno/a žadatele	6. Rodné číslo/Datum narození		
<div style="border: 1px solid black; width: 230px; height: 15px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; width: 200px; height: 15px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; width: 150px; height: 15px;"></div>		
7. Adresa sídla/trv. pobytu fyzické osoby - Ulice	8. Číslo popisné	9. Číslo orientační	10. Obec	
<div style="border: 1px solid black; width: 420px; height: 15px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; width: 60px; height: 15px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; width: 60px; height: 15px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; width: 170px; height: 15px;"></div>	
11. Část obce, městská část	12. PSČ	13. Příslušná Agentura pro zemědělství a venkov ⁴⁾		
<div style="border: 1px solid black; width: 240px; height: 15px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; width: 60px; height: 15px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; width: 260px; height: 15px;"></div>		
14. Telefon	15. Webové stránky	16. E-mail		
<div style="border: 1px solid black; width: 170px; height: 15px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; width: 160px; height: 15px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; width: 250px; height: 15px;"></div>		
17. Státní občanství	18. Adresa bydliště cizince mimo území ČR			
<div style="border: 1px solid black; width: 100px; height: 15px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; width: 680px; height: 15px;"></div>			
19. Jméno/a a příjmení člena/ů statutárního orgánu PO		20. Adresa organizační složky zahraniční PO a jméno vedoucího		
<div style="border: 1px solid black; width: 420px; height: 15px;"></div>		<div style="border: 1px solid black; width: 340px; height: 15px;"></div>		
21. Adresa místa trvalého pobytu člena/ů statutárního orgánu PO				
<div style="border: 1px solid black; width: 600px; height: 15px;"></div>				

2. Adresa pro doručování

(je-li odlišná od adresy sídla nebo trv. pobytu fyzické osoby)

23. Adresa - Ulice	24. Číslo popisné	25. Číslo orientační	26. Obec
<div style="border: 1px solid black; width: 240px; height: 15px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; width: 60px; height: 15px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; width: 60px; height: 15px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; width: 160px; height: 15px;"></div>
27. Část obce, městská část	28. Kraj (dle NUTS-3)	29. PSČ	
<div style="border: 1px solid black; width: 240px; height: 15px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; width: 260px; height: 15px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; width: 60px; height: 15px;"></div>	

3. Kontrolní organizace

(název kontrolní organizace, se kterou má žadatel uzavřenou smlouvu o kontrole a certifikaci)

30. Název kontrolní organizace

4. Údaje o provozní jednotce

31. Název (označení) provozní jednotky	32. Adresa - Ulice	33. Číslo popisné	34. Číslo orientační
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
35. Obec	36. PSČ	37. Odpovědná osoba	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
38. Registrační číslo hospodářství ⁴⁾ 127	40. Registrační číslo včelaře ⁵⁾	41. Číslo stanoviště ⁵⁾	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
42. Parcelní číslo dle KN, název/kód KÚ stanoviště ⁵⁾	43. Název stanoviště ⁵⁾	44. Počet včelstev na stanovišti ⁵⁾	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	

V případě většího množství údajů pod čísly 38.-44. napište další údaje na samostatnou přílohu.

5. Údaje o půdě⁴⁾ Do systému EZ chci zařadit:

45. Všechny PB/DPB evidované v LPIS⁶⁾

46. Pouze vybrané PB/DPB, a to:	47. Ornou půdu:	Vše	Pouze vybrané ⁷⁾	50. Vínice:	Vše	Pouze vybrané ⁷⁾
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	48. Travní porosty:	Vše	Pouze vybrané ⁷⁾	51. Chmelnice:	Vše	Pouze vybrané ⁷⁾
	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	49. Sady:	Vše	Pouze vybrané ⁷⁾	52. Želín, zahrada:	Vše	Pouze vybrané ⁷⁾
	☐	☐	☐	☐	☐	☐
				53. Jinou kulturu:	Vše	Pouze vybrané ⁷⁾
				☐	☐	☐

54. Ostatní plochu (půda nebo vodní plocha mimo LPIS)^{8) 13)}

6. Způsob uvádění biopotravin a bioproduktů do oběhu⁹⁾

55. Obchod	56. Dovoz	57. Vývoz
☐	☐	☐

I. V (místo)	II. Datum (den, měsíc, rok)	III. Razítko a podpis žadatele ¹⁰⁾
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

IV. Připojené přílohy

P1 Potvrzení o vstupní kontrole podle § 6 odst. 5 zákona č. 242/2000 Sb. zašle kontrolní organizace¹¹⁾

P2 Osvědčení o zápisu do evidence zeměd. podnikatele podle § 6 odst. 5 zákona č. 242/2000 Sb.⁴⁾

¹⁾ žadatel nevyplňuje/datum příjmu bezchybné žádosti je zároveň datem registrace

²⁾ žadatel zaškrtně jednu nebo více možností, které hodlá provozovat

³⁾ žadatel zaškrtně FO - fyzická osoba nebo PO - právnická osoba

⁴⁾ vyplní ekologický podnikatel (zemědělec)

⁵⁾ vyplní pouze ekologický chovatel včel

⁶⁾ pokud žadatel zaškrtně, dále již nic nevyplňuje pod čísly 46.-53.

⁷⁾ vybrané PB/DPB ekologický podnikatel nahlásí své kontrolní organizaci

⁸⁾ půda mimo LPIS evidovaná podle katastru nemovitostí, parcelní čísla subjekt nahlásí příslušné kontrolní organizaci

⁹⁾ vyplní pouze osoba uvádějící biopotravinu a bioprodukty do oběhu

¹⁰⁾ tímto podpisem se žadatel ve smyslu čl. 63 odst. 3 písm. d) nařízení Komise (ES) č. 889/2008 zavazuje, že bude provádět činnost v souladu s ustanoveními nařízení Rady (ES) č. 834/2007 a nařízení Komise (ES) č. 889/2008

¹¹⁾ vyplněním žadatel potvrzuje, že v podniku byla provedena vstupní kontrola, její potvrzení bude na MZe zasláno příslušnou kontrolní organizací

¹²⁾ vyplní ekologický chovatel ryb, pokud má vodní plochu evidovanou jako provozovnu v Ústřední evidenci zvířat

¹³⁾ vyplní ekologický chovatel ryb, pokud nevyplnil registrační číslo hospodářství pod údajem č. 38

Příloha 3 Vzor smlouvy o inspekci a certifikaci

Smlouva o inspekci a certifikaci

číslo:

kteřou uzavírají podle zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství v platném znění a zákona č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, v platném znění

Příkazce:

a

Příkazník: Biokont CZ, s.r.o., Měříčkova 34, 621 00 BRNO, Česká republika
společnost je zapsaná v obchodním rejstříku, vedeného Krajským soudem v Brně oddíl C, vložka 49499; IČ: 269 78 474; DIČ: CZ26978474
zastoupená jednatelem - doc. PharmDr. Petrem Babulou, Ph.D.

Článek I.

Předmět smlouvy.

Předmětem smlouvy je provádění nezávislé kontrolní činnosti, inspekce a hodnocení včetně certifikace ve shodě s právními předpisy pro ekologické zemědělství (dále jen EZ) platnými v EU/ES, a právními předpisy platnými v České republice.

Článek II.

Prohlášení příkazce.

Příkazce prohlašuje a zavazuje se, že:

- 2.1 se seznámil, bude hospodařit a podřídit se kontrolnímu systému ve shodě s právními předpisy pro EZ platnými v EU/ES, právními předpisy platnými v České republice a s certifikačním programem Biokont CZ, s.r.o., bude provádět činnosti v souladu s pravidly ekologické produkce,
- 2.2 při prvním provádění kontrolních opatření vypracuje, následně uchová a bude průběžně aktualizovat:
  - celkový popis jednotky, zařízení a/nebo činnosti
  - všechna praktická opatření, která je nutno přijmout na úrovni jednotky a/nebo činnosti, aby bylo zajištěno dodržování pravidel ekologické produkce
  - bezpečnostní opatření, která by měla být přijata, aby bylo sníženo riziko kontaminace nepovolenými produkty nebo látkami, a opatření týkající se čištění, která by měla být prováděna ve všech skladech, strojích a zařízeních, v průběhu celého produkčního řetězce hospodářského subjektu,
- 2.3 v případě porušení předpisů nebo nesrovnalostí přijímá výkon opatření v rámci pravidel ekologické produkce, písemně informuje kupce svého produktu, aby zajistil, že z dotyčné produkce bude odstraněno označení vztahující se k ekologickým způsobům produkce,
- 2.4 v případech, kdy hospodářský subjekt a/nebo subdodavatelé tohoto hospodářského subjektu kontrolují různé kontrolní orgány nebo subjekty v souladu s kontrolním systémem vytvořeným daným členským státem, souhlasí s výměnou informací a s předáním své kontrolní dokumentace mezi těmito orgány nebo subjekty,
- 2.5 v případě, kdy hospodářský subjekt vystoupí z kontrolního systému, souhlasí s povinností neprodleně o této skutečnosti uvědomit příslušný orgán a kontrolní subjekt a souhlasí s uchováváním kontrolní dokumentace po dobu pěti let,
- 2.6 souhlasí s tím, že bude příslušný kontrolní orgán nebo subjekt, popř. příslušné kontrolní orgány nebo subjekty neprodleně informovat o jakémkoli případu nesrovnalosti nebo porušení týkajícího se ekologického statutu jeho produktu nebo ekologických produktů získaných od jiných hospodářských subjektů či subdodavatelů,
- 2.7 umožní odebrat a analyzovat vzorky v jakémkoli případě, aby se zjistilo, zda se nepoužívají produkty nebo způsoby produkce, které nejsou v souladu s pravidly ekologické produkce, nebo zda nedošlo ke kontaminaci produkty nepovolenými pro ekologickou produkci podle obecného vyhodnocení rizika nesouladu s pravidly EU/ES. Souhlasí s předáváním odebraných vzorků k analýze do smluvních laboratoří příkazníka,
- 2.8 bude výsledky certifikace prezentovat pouze pro oblast, pro kterou byl certifikát vydán a nebude svou certifikaci na produktu používat způsobem poškozující pověst EZ nebo certifikačního orgánu Biokontu,
- 2.9 souhlasí s ověřením plnění tohoto prohlášení, umožní pořizovat kopie dokumentů, fotodokumentaci a poskytne aktivní součinnost příkazníkovi k ověření plnění tohoto prohlášení a plnění všech právních předpisů pro EZ platných v EU/ES, právních předpisů platných v České republice a přijme nápravná opatření při zjištění nedostatků nebo porušení,
- 2.10 souhlasí se zasíláním obchodních sdělení (tj. dopisů, e-mailů apod.) příkazníkem a v souladu se zákonem 101/2000 Sb. v platném znění souhlasí se zjišťováním, shromažďováním, využíváním a uchováním osobních údajů,
- 2.11 ke kontrole zajistí nebo vytvoří odpovídající materiální a technické podmínky a poskytne odpovídající součinnost. Umožní přístup do všech částí jednotky a do všech zařízení stejně jako ke všem záznamům a příslušným podpůrným dokladům. Dále poskytne veškeré přiměřené nezbytné informace a výsledky svých vlastních kontrol kvality. Zabezpečí dopravu inspektora v terénu na jednotlivé pozemky nebo provozy.

- 2.12 uhradit příkazníkovi za jeho činnost dle této smlouvy odměnu ve výši stanovené v „Ceníku služeb“, zveřejněném na internetových stránkách www.biokont.cz.

Článek III.

Povinnosti příkazníka.

Příkazník se zavazuje:

- 3.1 provádět poctivě a pečlivě podle svých schopností, objektivně nezávislou kontrolní činnost, inspekci, hodnocení a certifikaci ve shodě s právními předpisy pro EU/ES platnými v EU/ES, a právními předpisy platnými v České republice a certifikačním programem Biokont CZ, s.r.o. a oprávněnými požadavky příkazce,
3.2 a přebírá odpovědnost za své pracovníky a uhradí případnou škodu prokazatelně způsobenou v souvislosti s plněním pracovních povinností a předmětu této smlouvy,
3.3 že bude předem zveřejňovat „Ceník služeb“ na příští rok, na internetových stránkách www.biokont.cz,
3.4 že neposkytne důvěrné informace podle zákona 101/2000 Sb. třetí straně nad rámec této smlouvy.

Článek IV.

Cena a způsob platby.

- 4.1 Příkazce se zavazuje uhradit příkazníkovi řádně a včas požadovanou zálohu (vyúčtovanou proforma fakturou), stejně tak jako odměnu vyúčtovanou daňovým dokladem - fakturou podle platného ceníku.
4.2 V případě, že příkazce vypoví smlouvu, zavazuje se nahradit příkazníkovi náklady, které do té doby vznikly, a škodu, pokud ji utrpěl.
4.3 V případě prodlení (nezaplacení) ve lhůtě splatnosti je povinností příkazce zaplatit úrok z prodlení ve výši 0,05% z dlužné částky za každý i započatý kalendářní den prodlení.
4.4 Příkazce je povinen uhradit náklady za odběr, dopravu a analýzu pozitivních vzorků.

Článek V.

Závěrečná ustanovení.

- 5.1 Tato smlouva se uzavírá na dobu neurčitou. **Účinnost této smlouvy je sjednána od:** .....
- 5.2 Vypovědět tuto smlouvu lze na základě vzájemné dohody kdykoliv.
5.3 Každá ze smluvních stran může vypovědět tuto smlouvu bez udání důvodu každoročně k 31.12., pokud výpověď bude doručena písemně druhé straně nejpozději do 31.10.
5.4 Příkazník může kdykoliv vypovědět tuto smlouvu, pokud příkazce neplní ustanovení této smlouvy.
5.5 Ukončením této smlouvy nepozbývá platnosti závazek příslušné strany uhradit oprávněnému jeho náklady, pohledávky a škody, které vznikly za dobu platnosti této smlouvy.
5.6 Jestliže za účinnosti této smlouvy dojde k tomu, že se kterákoliv část této smlouvy stane neplatnou, nebo neúčinnou nebo nevymáhatelem, ostatní části smlouvy zůstávají v platnosti.
5.7 Ostatní vztahy smluvních stran z této smlouvy vyplývající, které v ní nejsou výslovně upraveny, se řídí příslušnými ustanoveními zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, v platném znění, a souvisejících právních předpisů.
5.8 V případě změny platných právních předpisů se právní vztahy vyplývající ze smluvního vztahu mezi příkazcem a příkazníkem řídí obdobnými ustanoveními nové právní úpravy.
5.9 Všechny dodatky a změny této smlouvy musí být písemně stvrzeny podpisy odpovědných osob.
5.10 Smluvní strany souhlasí, že se Smlouva bude řídit a bude podléhat právním předpisům České republiky.
5.11 Obě smluvní strany shodně prohlašují, že jsou oprávněné a právně způsobilé k podpisu, že si smlouvu řádně přečetly, jejímu obsahu rozumí, že ji uzavřely svobodně a vážně, určitě a srozumitelně, nikoliv pod nátlakem a nikoliv za nápadně nevýhodných podmínek, což stvrzují svými podpisy.
5.12 Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky podle jeho řádu jedním rozhodcem jmenovaným předsedou Rozhodčího soudu, se sídlem v Brně.
5.13 Tato smlouva byla vyhotovena ve dvou stejnopisech, z nichž každý má stejnou právní sílu. Příkazce obdrží jeden stejnopis a příkazník jeden stejnopis. Příkazník předá na vyžádání kopii smlouvy MZe ČR.

Příkazce:

Příkazník:

V ..... dne.....

V Brně dne.....

.....
podpis / razítko

doc. PharmDr. Petr Babula, Ph.D.
jednatel společnosti

Organic Farming - EC Control System
Biokont® Inspekce a certifikace BIO
Biokont CZ, s.r.o. Měříčková 34, 621 00 BRNO
Certifikační orgán Biokont CZ, s.r.o.
výrobní proces/výrobky vydává

Certifikát

Číslo A 05090

CZ-BIO-003

Podnik / producent: Přírodní pečivo Staňka Elšíková s.r.o.
IČ / RČ: 293 61 338
Adresa: 3. května 1274, 763 12 Vizovice
Registrační číslo: 3197
Provozovna: Nádražní 1143, 763 12 Vizovice

Certifikát platí od data vystavení do 31.07.2014

Tento certifikát vydal COV Biokont CZ, s.r.o., mezinárodní kód CZ-BIO-003, na základě zprávy o hodnocení č. H 032 2013 089. Tímto se potvrzuje splnění požadavků Nařízení Rady (ES) 834/2007, Nařízení Komise (ES) 889/2008, v platném znění, pro bioprodukty / biopotraviny / ekologický rozmnožovací materiál / ekologická krmiva, hnojiva / produkty uvedené v příloze, která je nedílnou součástí tohoto certifikátu.
Datum kontroly podle čl. 29 odst. 1. Nařízení Rady (ES) 834/2007: 12.6.2013
Certifikace je provedena podle certifikačního schématu č. 4 ISO/IEC Pokyn 67.

V Brně dne: 17.6.2013

Ing. Jan Slavík
vedoucí certifikačního orgánu
Biokont CZ, s.r.o.

Biokont CZ, s.r.o.

Kontrola ekologického zemědělství - Inspekce a certifikace BIO
Měříčkova 34, 621 00 BRNO, ČESKÁ REPUBLIKA

Certifikační orgán Biokont CZ, s.r.o.
Certifikační orgán na výrobky č. 3159 akreditovaný ČIA

Příloha k certifikátu číslo A 05090

Podnik / producent: **Přírodní pečivo Staňka Elšíková s.r.o.**
IČ / RČ: 293 61 338
Adresa sídla: 3. května 1274, 763 12 Vizovice
Registrační číslo: 3197
Provozovna: Nádražní 1143, 763 12 Vizovice

Výrobce biopotravin.

Certifikované produkty podle žádosti ze dne 12.6.2013.

Poř. číslo	Kód CZ-CPA	Název výrobku (skupiny výrobků)	Statut*	Specifikace norem (normativních dokumentů)
1	10.71.11	BIO Špaldový chléb	BIO	Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 Hlava III kapitola 1, 4, 5; Hlava IV, Hlava V, Hlava VI. Nařízení Komise (ES) č. 889/2008 Hlava II kapitola 3, 4, 6; Hlava III kapitola 1, 3; Hlava IV kapitola 1, 4 - 6, 8; Hlava V kapitola 2; Přílohy VIII, IX, XI a XIII.
2	10.71.12	BIO Špaldový rohlík	BIO	
3	10.71.12	BIO Špaldovo - ovesné sušenky se skořicí	BIO	
4	10.72.12	BIO Špaldová srdíčka s mandlemi	BIO	
5	10.72.19	BIO Špaldové křupánky s česnekem a lněnými semínky	BIO	
6	10.72.19	BIO Špaldové krajíčky - kakaové	BIO	
7	10.72.19	BIO Špaldové krajíčky - kakaové s kokosem	BIO	
8	01.11.95	BIO Slunečnicová semínka	BIO	
9	01.25.31	BIO Mandle	BIO	
10	01.11.91	BIO Lněná semínka	BIO	

*) **BIO** – ekologický v plném rozsahu, **PO** – přechodné období, nesmí být použita loga pro ekologické zemědělství

Poučení:

Vydaný certifikát musí být používán jen v rozsahu, který je stanoven přímo na certifikátu a příloze, která je jeho nedílnou součástí. Výrobky se statutem PO nesmí být označeny logy pro ekologickou produkci dle NK 834/2007 čl. 25.

Biokont CZ, s.r.o.
Inspekce a certifikace BIO
621 00 Brno, Měříčkova 34
☎ IČ: 269 78 474

Ing. Jan Slavík
vedoucí certifikačního orgánu
Biokont CZ, s.r.o.

Datum rozhodnutí: 17.6.2013
Vypracoval: Ing. Jiří Čermák

IČ: 269 78 474
DIČ: CZ26978474
Mezinárodní kód:

Web: www.biokont.cz
E-mail: info@biokont.cz
CZ-BIO-003

www.biokont.sk
info@biokont.sk
SK-BIO-003

Telefon / fax: +420 541 212 308
Mobil: +420 606 605 728
Mobil: +420 776 206 027

Biokont CZ, s.r.o.

Kontrola ekologického zemědělství - Inspekce a certifikace BIO
Měříčkova 34, 621 00 BRNO, ČESKÁ REPUBLIKA

Certifikační orgán Biokont CZ, s.r.o.
Certifikační orgán na výrobky č. 3159 akreditovaný ČIA

2. Příloha k certifikátu číslo A 05090

Podnik / producent: **Přírodní pečivo Staňka Elšíková s.r.o.**
IČ / RČ: 293 61 338
Adresa sídla: 3. května 1274, 763 12 Vizovice
Registrační číslo: 3197
Provozovna: Nádražní 1143, 763 12 Vizovice

Osoba uvádějící biopotravinu nebo bioprodukty do oběhu.

Certifikované produkty podle žádosti ze dne 12.6.2013.

Poř. číslo	Kód CZ-CPA	Název výrobku (skupiny výrobků)	Statut*)	Specifikace norem (normativních dokumentů)
1	10.71.11	BIO Špaldový chléb	BIO	Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 Hlava III kapitola 1, 4, 5; Hlava IV, Hlava V, Hlava VI. Nařízení Komise (ES) č. 889/2008 Hlava II kapitola 3, 4, 6; Hlava III kapitola 1, 3; Hlava IV kapitola 1, 4 - 6, 8; Hlava V kapitola 2; Přílohy VIII, IX, XI a XIII.
2	10.71.12	BIO Špaldový rohlík	BIO	
3	10.71.12	BIO Špaldovo - ovesné sušenky se skořicí	BIO	
4	10.72.12	BIO Špaldová srdíčka s mandlemi	BIO	
5	10.72.19	BIO Špaldové křupánky s česnekem a lněnými semínky	BIO	
6	10.72.19	BIO Špaldové krajíčky - kakaové	BIO	
7	10.72.19	BIO Špaldové krajíčky - kakaové s kokosem	BIO	
8	01.11.95	BIO Slunečnicová semínka	BIO	
9	01.25.31	BIO Mandle	BIO	
10	01.11.91	BIO Lněná semínka	BIO	

*) **BIO** – ekologický v plném rozsahu, **PO** – přechodné období, nesmí být použita loga pro ekologické zemědělství

Poučení:

Vydáný certifikát musí být používán jen v rozsahu, který je stanoven přímo na certifikátu a příloze, která je jeho nedílnou součástí. Výrobky se statutem PO nesmí být označeny logy pro ekologickou produkci dle NK 834/2007 čl. 25.

Biokont CZ, s.r.o.
Inspekce a certifikace BIO
621 00 Brno, Měříčkova 34
IČ: 269 78 474

Ing. Jan Slavík
vedoucí certifikačního orgánu
Biokont CZ, s.r.o.

Datum rozhodnutí: 17.6.2013
Vypracoval: Ing. Jiří Čermák

IČ: 269 78 474
DIČ: CZ26978474
Mezinárodní kód:

Web: www.biokont.cz
E-mail: info@biokont.cz
CZ-BIO-003

www.biokont.sk
info@biokont.sk
SK-BIO-003

Telefon / fax: +420 541 212 308
Mobil: +420 606 605 728
Mobil: +420 776 206 027

Příloha 5 Seznam a adresy v práci uvedených ekofarem v Jihočeském kraji, r. 2014

EKOLOGICKÉ FARMY		
Název farmy	Ulice (farma)	Město (farma)
AGRA Zvíkov spol. s.r.o.	Ortvínovice 32	Zvíkov
AGROSPOL Dubovice	Sedlo u Číměře 57	Nová Bystřice
AGRO Šumava s.r.o.	Švermova 161	Horní Planá
AGROWALD s.r.o.	Přízeř 31	Přízeř
ANIBAS s.r.o.	Palackého náměstí 59/1	Dačice
Bemagro a.s.	Malonty 101	Malonty
Benda Jiří	Petříkovice 4	Nadějko, Milevsko
BIO KANADA, a.s.	Volřířov 3	Volřířov
Brůha Miroslav	Bohdalovice 23	Světlík
Dvořák Karel	Bohunice 25	Všemyslice
EKOAREA s.r.o.	Jemčina 12	Jemčina
EWE CZ s.r.o.	Smrkov 10	Jistebnice
Farim s.r.o.	Javorník 1	Stachy
FARMA PÍSEČNÉ spol. s r.o	Číměř 101	Hatín
Hofstätter-Eko s.r.o.	Hluboká 28	Slavonice
Kavalec Jaroslav	Přední Výtoň	Přední Výtoň
Kocourek KG, organizační složka	Dešná 19	Dešná
Krokovice spol. s.r.o.	Písečné nad Dyjí 23	Písečné nad Dyjí
Langová Hana	Stoječín - Peníkov 21	Stoječín - Peníkov
Lepša Vladimír	Rejta 371	Trhové Sviny
Lev Libor	Brloh 73	Brloh
MEZEPOL spol. s.r.o.	Mazelov 16	Ševětín
Mihalič Milan	Bližší Lhota 35	Horní Planá
Netík Jiří	Týn nad Vltavou 30	Týn nad Vltavou
Pejcha Pavel	Zahrádka 42	Rožmitál na Šumavě
Pravda Josef	Suš 8	Bohdalovice
Randák Jaromír	Jirkalov 254	Stachy
Rašelina a.s.	Hořice na Šumavě bez č.p.	Hořice na Šumavě
Sitter s.r.o.	Valtrov 41	Horní Planá
Spurný Ladislav	Žižkova 758	Suchdol nad Lužnicí
Šimák Vlastimil	Sedlecká 184	Jistebnice
Šindelka Martin	Nové Dvory 1	Dolní Hořice
Škopek Zdeněk	Horosedly 22	Čkyně
Špatný Jakub	Bílsko 25	Bílsko
Šumava, a.s.	Nišovice 55	Volyně
Václavík Jiří	Skláře 5	Český Krumlov
Zeman Tomáš	Ludvíkov 23	Jistebnice
Zemědělské družstvo Oseva Žďár	Žďár 6	Žďár

Zdroj: ÚZEI, vlastní zpracování

Příloha 6 Seznam registrovaných zpracovatelů bioprodukce v Jihočeském kraji, r. 2014

Obchodní jméno	Okres	Adresa místa podnikání	Oblast zpracování/výroby
FAREMŇÍ ZPRACOVATELÉ			
Milan Šebelka	České Budějovice	Rančice 3, Kamenný Újezd	Maso a masné výrobky
STATEK HORNÍ DVORCE s.r.o.	Jindřichův Hradec	Horní Dvorce 22, Zahradky	Maso a masné výrobky
Kateřina Kiričenko	Jindřichův Hradec	Roseč 35, Roseč	Maso a masné výrobky
Přemysl Čech	Jindřichův Hradec	Cikar 130, Kardašova Řečice	Maso a masné výrobky
Pavel Štěpánek	Prachatice	Slunečná 3, Želnavá	Mléčné výrobky
Kateřina Tschernayová	Prachatice	Slunečná 3, Želnavá	Mléčné výrobky
Martin Krtouš	Prachatice	Branišov 9, Zdíkov	Maso a masné výrobky
Antonín Pichl	Prachatice	Borová Lada 7, Borová Lada	Maso a masné výrobky
ZEFA Volary s.r.o.	Prachatice	Stögrova Huť 522, Volary	Maso a masné výrobky
Jakub Špatný	Strakonice	Bílsko 25, Bílsko, Bavorov	Mléčné výrobky
Alena Krejčí	Tábor	Lomená 229, Chotoviny	Ostatní potravinářské výrobky
OSTATNÍ ZPRACOVATELÉ			
CORAX Trading s.r.o.	České Budějovice	Mládežnická 1948/1, Dobrá Voda	Maso a masné výrobky
Mercacultura s.r.o.	České Budějovice	B. Smetany 1460/29, České Budějovice	Ostatní potravinářské výrobky
EXTRUDO Bečice s.r.o.	České Budějovice	Bečice 7, Bečice, Týn nad Vltavou	Pekařské, cukrářské výrobky
Hempoint, s.r.o.	České Budějovice	B. Smetany 1612/16, České Budějovice	Ostatní potravinářské výrobky
Foiti řeznictví a uzenářství v.o.s.	Český Krumlov	náměstí J. V. Kamarýta 70, Velešín	Maso a masné výrobky
Fruлика s.r.o.	Český Krumlov	Pohorská 290, Kaplice	Ovoce a zelenina
Ipema spol. s r.o.	Český Krumlov	Masná 130, Kaplice	Pekařské, cukrářské výrobky
Bohemia Regent a.s.	Jindřichův Hradec	Trocnovské nám. 124, Třeboň	Výroba nápojů
Ladislav Pecha	Jindřichův Hradec	Nová Ves 43, Číměř	Maso a masné výrobky
Marek Baštýř	Jindřichův Hradec	Budějovická 118, Lomnice nad Lužnicí	Pekařské, cukrářské výrobky
ISWARI SUPERFOOD s.r.o.	Písek	Jeronýmova 420/23, Písek	Ostatní potravinářské výrobky
NABI, s.r.o.	Písek	Na Jihru 81/7, Písek	Ostatní potravinářské výrobky
ESSA, spol. s r.o.	Strakonice	Zadní Zborovice 27, Třebohostice	Ostatní potravinářské výrobky
BYLINY Mikeš s.r.o.	Strakonice	Čičenice 114, Čičenice	Ostatní potravinářské výrobky
AGRICO Bohemia s.r.o.	Tábor	Nerudova 3078, Tábor	Ovoce a zelenina
Friall s.r.o.	Tábor	Soběslavská 2098, Tábor	Ovoce a zelenina
Zeelandia spol. s r.o.	Tábor	Malšice 267, Malšice	Pekařské, cukrářské výrobky

Zdroj: Data MZe, vlastní zpracování

Příloha 7 Seznam bedýnkových družstev v Jihočeském kraji, r. 2014

BEDÝNKOVÁ DRUŽSTVA			
Název	Odběrné místo (adresa)	Okres	Pozn. k odběr. místu
Bedýnky CB	Holubov 55, Holubov	Český Krumlov	Bedýnky CB
	Lidická, České Budějovice	České Budějovice	Bedýnky CB
	Za nádražím, Český Krumlov	Český Krumlov	Bedýnky CB
Bedýnky České Budějovice	Sokolská 954/55, České Budějovice	České Budějovice	Bedýnky České Budějovice
	Kpt. Nálepky 4, České Budějovice	České Budějovice	Gabriela Kainzingerová
Farma Kaliště	Kaliště, Bohdalovice	Český Krumlov	Farma kaliště
FatrhRudolfov	Adamovská, Hůry, Rudolfov	České Budějovice	FatrhRudolfov
Hospodářství Hodonice	Hodonice u Malont, Kaplice	Český Krumlov	Hospodářství Hodonice
	Krajinská 35, České Budějovice	České Budějovice	Dům U Beránka
	Česká 17/49, České Budějovice	České Budějovice	Obchod U Dobráka ČB
	Branišovská 31, České Budějovice	České Budějovice	Akademie věd, JU v Českých Budějovicích
	Zámek 136, Nové Hrady	České Budějovice	Biotechnologická hala, JU v Českých Budějovicích
	Dlouhá 134, Kaplice	Český Krumlov	Bioklub Hnutí Duha
Biozahrada v Táboře	Nábřeží Svatopluka Čecha 664, Trhové Sviny	České Budějovice	Poliklinika
	Tovární 196, Český Krumlov	Český Krumlov	CK INVIA
Dům U Beránka	Benešovská 50, Tábor	Tábor	Biozahrada v Táboře
	Česká 17/49, České Budějovice	České Budějovice	Obchod U Dobráka ČB
Dům U Beránka	Krajinská 225/35, České Budějovice	České Budějovice	Dům U Beránka
Ekostatek Ludvíkov	Ludvíkov 213, Jistebnice	Tábor	Ekostatek Ludvíkov
Zahrada Vidov	Česká 17/49, České Budějovice	České Budějovice	Obchod U Dobráka ČB
	Vidov 34, České Budějovice	České Budějovice	Tomáš Šedivý
	Jeronýmova 6, České Budějovice	České Budějovice	Dvůr hudeb. klubu Fabrika

Zdroj: www.bedynky.cz, vlastní zpracování

Příloha 8 Seznam pravidelných farmářských trhů v Jihočeském kraji, r. 2014

FARMÁŘSKÉ TRHY		
Název	Adresa	Okres
Trh U vrby	Riegrova 51, České Budějovice	České Budějovice
Farmářské trhy Terno	Suchomelská 2, České Budějovice	České Budějovice
Farmářské trhy České Budějovice	Jiráskovo nábřeží, České Budějovice	České Budějovice
Farmářské a řemeslné trhy Terno	Tovární 164, Český Krumlov	Český Krumlov
Farmářské trhy Jindřichův Hradec	Husovy sady, Jindřichův Hradec	Jindřichův Hradec
Farmářské trhy Třeboň	Masarykovo náměstí, Třeboň	Jindřichův Hradec
Farmářské trhy Písek	Bakaláře	Písek
Chlumanský trh	Chlumany 60, 384 22, Chlumany	Prachatice
Vimperké farmářské trhy	Rožmberská, Vimperk	Prachatice
Farmářské trhy Bavorov	Náměstí Míru 14, Bavorov	Strakonice
Farmářské trhy Strakonice	Zámek 1, Strakonice	Strakonice
Farmářsko řemeslné trhy Tábor	Náměstí Jana Žižky, Tábor	Tábor

Zdroj: Internet, vlastní zpracování

Příloha 9 Seznam farmářských prodejen v Jihočeském kraji, 2014

SPECIALIZOVANÉ PRODEJNY FARMÁŘSKÉ PRODEJNY		
Název	Adresa	Okres
Náš GRUNT	Hroznová 314/18, České Budějovice	České Budějovice
CHUŤ VENKOVA	Dvořákova 138/3, České Budějovice	České Budějovice
U Farmářky	Husova 623/41, České Budějovice	České Budějovice
Obchod U Dobráka	Česká ulice 17/49, České Budějovice	České Budějovice
Selský obchod u Langrů	nám. Míru 138, Jindřichův Hradec	Jindřichův Hradec
Farmářské potraviny Písek	Lázeňská 935/2, Písek	Písek
Farmářský obchod	Dolní brána 26, Prachatice	Prachatice
Náš GRUNT	Husovo náměstí 531, Tábor	Tábor
Chuť & Zdraví	Nám. T. Bati 424, Sezimovo Ústí	Tábor
Náš GRUNT	Husovo náměstí 531, Tábor	Tábor

Zdroj: Internet, vlastní zpracování

Příloha 10 Seznam prodejen se zdravou výživou a biopotravinami v Jihočeském kraji, r. 2014

SPECIALIZOVANÉ PRODEJNY PRODEJNY ZDRAVÉ VÝŽIVY, BIOPRODEJNY		
Název	Adresa	Okres
Slunečnice	Chelčického 78/21, České Budějovice	České Budějovice
Jiramo	Široká 436/17, České Budějovice	České Budějovice
Pí-centrum	Panská 205/1, České Budějovice	České Budějovice
Johanka	Nám. Př. Otakara II. 41/11, České Budějovice	České Budějovice
ZV Harmonie	Senovážné nám. 232/9, České Budějovice	České Budějovice
BioObchod	Česká 154/36, České Budějovice	České Budějovice
Deus sive natura	Suchovrbenské nám. 708/2, České Budějovice	České Budějovice
Klásek	Fr. Ondříčka 417/52, České Budějovice	České Budějovice
Pyramida	Dr. Stejskala 426/15, České Budějovice	České Budějovice
Pampeliška	Na Sadech 18, České Budějovice	České Budějovice
Kouzelný obchůdek	Sekařova 368, Týn nad Vltavou	České Budějovice
Bionatura	Bečice 7, Týn nad Vltavou	České Budějovice
PoHanka	Masná 131, Český Krumlov	Český Krumlov
Zdravá výživa pod Kletí	Mříč 28, Křemže	Český Krumlov
Vega	Urbinská 185, Český Krumlov	Český Krumlov
Botanicus	Kájovská 63, Český Krumlov	Český Krumlov
RACIO	Nám. J. V. Kamarýta 15/16, Velešín	Český Krumlov
ZV Harmonie	Pivovarská 208, Kaplice	Český Krumlov
Bellis	Palackého náměstí 59, Dačice	Jindřichův Hradec
MPM Pekařství	Budějovická 118, Lomnice n. Lužnicí	Jindřichův Hradec
Biomarket U bílého beránka	Drlíčov 143/13, Písek	Písek
Oáza zdraví	Tř. Národní svobody 158, Písek	Písek
NATURAL Písek	Budovcova 105/4, Písek	Písek
Zdravíčko	Johnova 324/20, Vimperk	Prachatice
Weroneta, Obchod zdraví a bylin	Náměstí 28, Volary	Prachatice
Meduňka	Kostelní náměstí 17, Prachatice	Prachatice
Herba	Křišťanova 66, Prachatice	Prachatice
Zdraví U Hroznu	Velké náměstí 54, Strakonice	Strakonice
Ječmínek	Lidická 196, Strakonice	Strakonice
Bylinkárna U Lva	Velké náměstí 219, Strakonice	Strakonice
Centrum regenerace	Koželužská 140/3, Tábor	Tábor
RACIO Tábor	Farského 1462/12, Tábor	Tábor
NATURAL Tábor	Střelnická II. 229/6, Tábor	Tábor

Zdroj: Internet, vlastní zpracování